

Vliv lockdownu na rozpočtovou a fiskální politiku ČR

Diplomová práce

Studijní program:

N0311A050009 Hospodářská politika v globálním prostředí

Autor práce:

Bc. Lenka Hošková

Vedoucí práce:

doc. Ing. Šárka Laboutková, Ph.D.

Katedra ekonomie

Zadání diplomové práce

Vliv lockdownu na rozpočtovou a fiskální politiku ČR

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka Hošková**
Osobní číslo: E19000246
Studijní program: N0311A050009 Hospodářská politika v globálním prostředí
Zadávací katedra: Katedra ekonomie
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Rešerše odborné literatury, rozpočtová a fiskální politika.
3. Důsledky lockdownu na ekonomické aktivity v České republice.
4. Vliv lockdownu na rozpočtovou a fiskální politiku České republiky, komparace s vybranými zeměmi EU.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

65 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- BALDWIN, Richard a Beatrice WEDER DI MAURO. 2020. *Economics in the Time of COVID-19*. London: CEPR Press. ISBN 978-1-912179-28-2.
- MATFYZPRESS. 2010. *Problémy optimalizace rozpočtové a fiskální politiky*. Praha, 131 s. ISBN 978-80-7378-150-7.
- ŘEŽÁBEK, Pavel. 2019. *Interakce měnové a fiskální politiky před krizí a po ní: aplikace modelu BVAR v podmínkách české ekonomiky*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4235-2.
- ARESTIS, Philip. 2012. Fiscal policy: a strong macroeconomic role. *Review of Keynesian Economics*, 1(1): 93-108.
- KAPIČKA, Marek, Michal KEJAK a Ctirad SLAVÍK. 2020. *Makroekonomická politika v čase koronavirové epidemie: Duben 2020* [online]. 16 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/images/COVID/IDEA_Makro_politika_COVID-19_Duben2020_16.pdf
- PROQUEST. 2019. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Konzultant: Ing. Šárka Hyblerová, Ph. D.

Vedoucí práce:

doc. Ing. Šárka Laboutková, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce:

1. listopadu 2020

Předpokládaný termín odevzdání:

31. srpna 2022

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

L.S.

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

27. dubna 2022

Bc. Lenka Hošková

Vliv lockdownu na rozpočtovou a fiskální politiku ČR

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na reakci fiskální a rozpočtové politiky na krizi zapříčiněnou koronavirem, která postihla celý svět. Teoretická část práce je zaměřena na základní teoretické definice pojmů, a to zejména ekonomický cyklus a jeho příčiny, také na fiskální a rozpočtovou politiku. V praktické části práce je analyzován rozpočet České republiky, který byl mnohonásobně navýšen kvůli koronavirové krizi, a také je zde zkoumána fiskální politika, která hrála velkou roli pro boj s krizí a rovněž měla velký vliv na schodek státního rozpočtu ČR. Následně jsou analyzovány přístupy fiskální politiky ke koronavirové krizi ve vybraných evropských zemích, konkrétně Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, Itálie a Švédska. Rozdílné přístupy zemí jsou v závěru komparovány a zhodnoceny.

Klíčová slova:

Covid-19, krize, fiskální politika, rozpočet, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, Itálie, Švédsko, Česká republika

The impact of the lockdown on the budget and fiscal policy of the Czech Republic

Annotation

The diploma thesis is focused on the response of fiscal and budgetary policy to the crisis caused by coronavirus, which has affected the whole world. The theoretical part of the work is focused on the basic theoretical definitions of terms, especially the economic cycle and its causes, as well as on fiscal and budgetary policy. The practical part of the thesis analyses the budget of the Czech Republic, which was multiplied due to the coronavirus crisis, and also examines fiscal policy, which played a major role in combating the crisis and also had a major impact on the Czech state budget deficit. Subsequently, fiscal policy approaches to the coronavirus crisis in selected European countries, namely the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Italy and Sweden, are analysed. The different approaches of the countries are finally compared and evaluated.

Key words

Covid-19, crisis, fiscal policy, budget, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Italy, Sweden, Czech Republic

Obsah

Seznam tabulek.....	11
Seznam obrázků.....	12
Seznam zkratk.....	13
Úvod.....	15
1 Teoretické vymezení pojmů zkoumané problematiky.....	17
1.1 Hospodářský cyklus.....	17
1.2 Typy a fáze hospodářského cyklu.....	17
1.3 Příčiny vzniku hospodářských cyklů.....	19
1.3.1 Nabídkový šok.....	19
1.3.2 Poptávkový šok.....	19
1.3.3 Exogenní šok.....	20
1.3.4 Endogenní šok.....	21
1.4 Fiskální a rozpočtová politika.....	21
2 Reflexe použití nástrojů fiskální politiky k řešení pandemické krize v empirické literatuře.....	28
2.1 Literární rešerše pandemických šoků.....	28
2.2 Rešerše empirické literatury.....	30
3 Metodika a metodologické postupy diplomové práce.....	37
4 Analýza vládních opatření a nastavení fiskální politiky v ČR.....	39
4.1 Lockdown v České republice.....	39
4.2 Vliv lockdownu na příjmy a výdaje státního rozpočtu.....	40
4.2.1 Příjmy státního rozpočtu.....	42
4.2.2 Výdaje státního rozpočtu.....	45
4.3 Reakce fiskální politiky na lockdown v ČR.....	48
4.3.1 Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb.....	49
4.3.2 Opatření na podporu domácností.....	50

4.3.3	Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných	51
5	Komparace s vybranými zeměmi	55
5.1	Lockdown ve vybraných zemích ve vazbě na přijatá opatření v rámci fiskální politiky	55
5.1.1	Itálie.....	55
5.1.2	Spojené království Velké Británie a Severního Irska.....	59
5.1.3	Švédsko	65
5.2	Komparace a zhodnocení dopadů Covid-19 na fiskální politiku ve vybraných zemích	69
5.3	Diskuze	72
	Závěr.....	78
	Seznam zdrojů.....	81
	Seznam příloh.....	95

Seznam tabulek

Tabulka 1 Dopad pandemie COVID-19 na příjmy státního rozpočtu v letech 2020 a 2021 v mld. Kč	42
Tabulka 2 Vývoj valorizace v letech 2020 - 2021	46
Tabulka 3 Struktura protikrizových opatření v roce 2020.....	48
Tabulka 4 Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb za rok 2020	50
Tabulka 5 Opatření na přímou podporu domácností v roce 2020 v mld. Kč	51

Seznam obrázků

Obrázek 1 Hospodářský cyklus	18
Obrázek 2 Nástroje a cíle fiskální politiky	23
Obrázek 3 Veřejná rozpočtová soustava ČR	26
Obrázek 4 Graficky zobrazené měsíční plnění státního rozpočtu 2020	41
Obrázek 5 Graficky zobrazené měsíční plnění státního rozpočtu 2021	41
Obrázek 6 Příjmy státního rozpočtu 2019-2021 v mld. Kč	45
Obrázek 7 Vývoj výdajů státního rozpočtu v letech 2019-2021 v mld. Kč	48
Obrázek 8 Celkový počet dnů v lockdownu	70
Obrázek 9 Výdaje na zdravotnictví v letech 2019-2020 v % HDP	71
Obrázek 10 Vývoj podpory domácností v % HDP	73
Obrázek 11 Vývoj HDP per capita v USD	74
Obrázek 12 Vývoj nezaměstnanosti ve vybraných zemích v %	75
Obrázek 13 Podíl cestovního ruchu na HDP v %	75
Obrázek 14 Vývoj průmyslové produkce v % HDP	76
Obrázek 15 Deficit státního rozpočtu v % HDP	77

Seznam zkratek

a. s.	Akciová společnost
CO ₂	Oxid uhličitý
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská Unie
EU/FM	příjmy z Evropské unie a finančních mechanismů, které představují již proplacený podíl EU/FM na financování společných programů s ČR
GBP	Britská libra
HDP	Hrubý domácí produkt
LRSK	Grant na podporu místních omezení
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PES	Protiepidemický systém
SARS-CoV-2	Covid-19
SD	Spotřební daň
SEK	Švédská koruna
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SŠ	Střední škola
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
USD	Americký dolar

ZŠ

Základní škola

Úvod

Na rozvíjející se světovou ekonomiku působí mnoho efektů, které mohou být negativní či pozitivní. Spoustu z nich je možné i předvídat, ovšem na pandemii Covid-19 nebyl nikdo připraven. Pandemie Covid-19 se objevila v Čínském městě Wu-Chan v roce 2020. Z ekonomického hlediska se jednalo o nečekaný exogenní negativní šok, který se kvůli propojenosti světa rychle rozšířil.

Koronavirus se stal ihned středem pozornosti a to především z důvodu jeho bezprecedentnosti a nečekanosti. Ačkoliv se jedná o neekonomickou krizi, přesto rychle ochromila celou světovou ekonomiku. Tento virus měl vliv nejen na ekonomickou aktivitu subjektů, ale také ohrožoval veřejné zdraví.

V březnu 2020 tento virus zasáhl i Českou republiku, ochromil českou ekonomiku, výrobní i nevýrobní podniky, podnikání, oblasti služeb a mnoho dalších oblastí. Zavedená restriktivní opatření zapříčinila, že se spousta podnikatelských subjektů dostala do finančních problémů. Aby krizi překonali, museli podnikatelé využít úspory z minulých let a také velkou pomoc od státu. Řada podnikatelských subjektů řešila svou finanční krizi propouštěním zaměstnanců, zároveň bylo mnoho podniků donuceno svou činnost ukončit, i když by za normálních podmínek byly životaschopné. Z koronavirové krize se celý svět bude ještě dlouho vzpamatovávat.

Cílem diplomové práce je charakterizovat, jaké dopady měl lockdown na fiskální a rozpočtovou politiku České republiky. Pro dosažení odpovědi byly stanoveny otázky: Jak lockdown ovlivnil rozpočtovou a fiskální politiku České republiky? Jak se lišila přijatá opatření v době pandemické krize v porovnání s vybranými zeměmi?

Diplomová práce je složena ze dvou částí, teoretické části a praktické části. V teoretické části je prostřednictvím metody literární rešerše popsán průběh pandemie Covid-19 a charakterizovány ekonomické šoky, které vznikly v důsledku pandemie, především lockdownu. V první kapitole je popsán pojem lockdown, ekonomický cyklus a jeho příčiny, šoky, které lze rozdělit na poptávkový a nabídkový šok a nakonec je popsána fiskální a rozpočtová politika. Klíčovými zdroji jsou odborné články, jak české tak i zahraniční, které se zabývají touto oblastí.

V praktické části je provedena analýza vládních opatření a nastavení fiskální politiky, do které je zahrnut i lockdown, který proběhl v České republice. Vzhledem k situaci byl změněn

i státní rozpočet, ve kterém došlo nejen ke snížení příjmů, ale také k navýšení výdajů. Následně je v této kapitole popsána reakce fiskální politiky na lockdown v České republice. Dále je diplomová práce zaměřena na komparaci dopadů s vybranými zeměmi. Zde bude definován lockdown ve vybraných zemích ve vazbě na přijatá opatření v rámci fiskální politiky, následně budou zhodnoceny dopady Covid-19 na fiskální politiky vybraných zemí, které budou zároveň komparovány.

1 Teoretické vymezení pojmů zkoumané problematiky

První kapitola diplomové práce je zaměřena na teoretická východiska dané problematiky, tedy na vymezení definic pojmů. Tato část představuje teoretické ukotvení pro následující části. Jedná se o vymezení hospodářského cyklu a vlivů ekonomických šoků na něj. Ekonomické šoky jsou rozděleny na nabídkový, poptávkový a interní, externí šok. Dále jsou vymezeny pojmy fiskální a rozpočtová politika.

1.1 Hospodářský cyklus

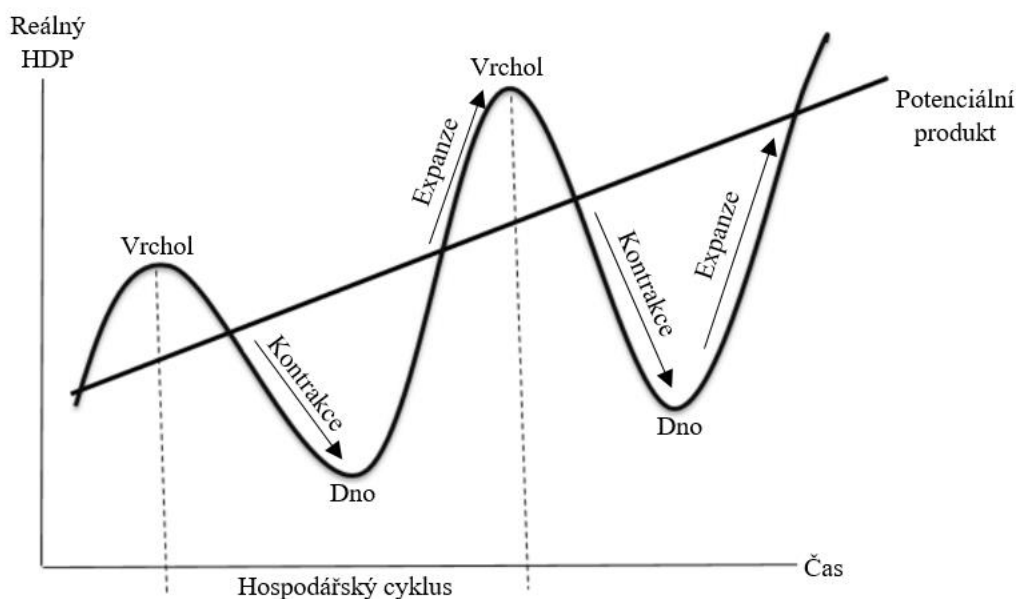
Dle Holamana (2005) se tržní ekonomika nevyvíjí lineárně, neboť je ovlivněna ekonomickými výkyvy, které jsou rozlišovány na strukturální a cyklické. Mezi hlavní příčiny strukturálních výkyvů lze uvést změnu vzácnosti ekonomických zdrojů, nové technologie nebo změnu preferencí spotřebitelů. Tohle je důvod pro nahromadění zásob u nějakých výrobků a u jiných naopak k nedostatku zásob, následkem tohoto je strukturální nezaměstnanost. Strukturální výkyvy jsou výrazem adaptability a nezbytnou reakcí tržní ekonomiky. Cyklické výkyvy jsou typické celkovým růstem a poté poklesem ekonomiky. Cyklické výkyvy jsou jinak označeny jako hospodářské cykly.

Dle Czesaného (2006, s. 20) „*Hospodářský cyklus je zpravidla definován jako soubor výkyvů agregátní ekonomické aktivity, aproximované hrubým domácím produktem*“.

1.2 Typy a fáze hospodářského cyklu

Dle Holmana (2005) jsou v ekonomické teorii rozlišovány hospodářské cykly z hlediska času na Kitchinovy cykly (3-5 let), Juglarovy cykly (7-11 let), Kuznetsovy cykly (15-25 let) a Kondradějovy cykly (55-60 let). Hospodářské cykly dle kritéria času klasifikoval Joseph A. Schumpeter a označil tyto podle ekonomů, kteří je identifikovali jako první.

Czesaný (2006) uvádí, že charakteristické pro cyklické výkyvy jsou fáze růstu a poklesu, jež jsou ohraničeny body zvratu. Fáze hospodářského cyklu lze označit jako kontrakce, dno, expanze, vrchol. Jednotlivé fáze zachycují kolísání reálného produktu v čase okolo potenciálního produktu. V obrázku 1 je vyobrazen tento vývoj.

Obrázek 1 Hospodářský cyklus

Zdroj: vlastní zpracování dle Jurečka (2010)

Pokles reálného produktu na nejnižší možnou úroveň se označuje **dno** nebo **sedlo**. Dlouhodobý pokles se nazývá **deprese**. Dno je příznačné pro velmi nízkou investiční a spotřebitelskou poptávku, nevyužitou kapacitu a nižší míru zaměstnanosti. Očekávání, která mají podnikatelé i spotřebitelé jsou pesimistická, ani firmy nejsou ochotné podstupovat rizika, která jsou spojená s novými investičními projekty.

Po odražení od dna následuje fáze **expanze** jinak nazýváno také jako **oživení, růst, konjunktura**. Dochází k růstu reálného produktu nad trajektorii potenciálního produktu. Dále také roste i agregátní poptávka, produkce a zaměstnanost. Zvyšuje se i investiční a spotřebitelská poptávka a firmy jsou ohledně budoucího ekonomického vývoje mnohem optimističtější.

Reálný produkt dosahuje maxima na **vrcholu** cyklu. V ekonomice není dostatek pracovní síly pro výrobu dostatečně vysoké produkce a výrobní kapacity jsou plně využity. Vzhledem k optimistickému očekávání firem a vysoké míře investic, jsou vyčerpány úspory a nemají dostatek finančních fondů. Důsledkem vysoké poptávky je růst cen a tím se produkce firem stává neprodejná. V tomto bodě ekonomika začne klesat, bod vrcholu lze také označit jako bod obratu ekonomiky.

Recese (kontrakce, propad, pokles, sestupná fáze) je charakteristická pro výrazný propad ekonomické aktivity. Klesají jak investice firem, tak i spotřeba domácností. Dochází k růstu

zásob a poklesu zisků ve firmách. Zároveň je snížena zaměstnanost, čímž je zapříčiněn pokles příjmů domácností a velikost poptávky. Fáze poklesu je zastavena až v bodě obratu označeném jako dno, a tím začne od znovu celý cyklus.

1.3 Příčiny vzniku hospodářských cyklů

Faktory, které ovlivňují hospodářský cyklus, se nazývají ekonomické šoky. Ekonomické šoky jsou jakékoliv neočekávané události, které mají dopad na ekonomiku. Jsou velmi často spojovány s fluktuací ekonomického růstu, v důležitosti různých průmyslových odvětví a také ve volatilitě, které souvisí s ekonomickým rozvojem. Ekonomické šoky mají rozsáhlé a trvalé dopady na ekonomiku. Dle Sachse a Larraina (1993) ekonomické výkyvy mohou být způsobeny např. změnami v investicích a vládních výdajích.

1.3.1 Nabídkový šok

Liška a kol. (2004) uvádí, že vznik nabídkových šoků je způsoben zejména technologickými změnami. Negativní nabídkový šok snižuje reálný produkt, lze si pod tím představit snížení produktivity práce, zvýšení výrobních nákladů, do kterého je zahrnuto např. zvýšení cen surovin. Tyto faktory způsobí pokles agregátní nabídky a vyvolají růst inflace, která vede k poklesu investic, spotřeby a zvýšení úrokové míry.

Dle Holmana (2016) k nabídkovému šoku dojde, když vzrostou náklady, proto je jinak nazýván i jako nákladový šok. Dle něj je typickým nákladovým šokem zvýšení mezd, u kterého nedochází k růstu produktivity práce. Na zvýšení nelze reagovat jinak než zvýšením cen. Růst cen pak způsobí snižování produkce a propouštění a tím vzniká nedobrovolná nezaměstnanost. Po určité době nominální mzdy opět klesnou, a zaměstnanost se vrátí zpět na přirozenou úroveň a reálný HDP se vrátí zpět na úroveň potenciálního produktu.

1.3.2 Poptávkový šok

Příčinou vzniku poptávkových šoků je změna množství peněz v ekonomice. Pokud reálný produkt klesne pod velikost potenciálního produktu, pokles je zapříčiněn negativním poptávkovým šokem. Je možné si pod tímto představit např. pokles množství peněz v ekonomice, snížení míry inflace, pokles vládních výdajů nebo vyšší daňovou zátěž.

Negativní poptávkový šok způsobí pokles agregátní poptávky, která se skládá z investic firem, výdajů domácností, vládních nákupů a čistého exportu. Ekonomickou recesi tedy vyvolá jakýkoliv negativní vliv na kterýkoliv z těchto poptávkových faktorů.

Busato (2004) rozděluje poptávkové šoky do tří skupin, těmi jsou: šok, který je spojen s velkými vládními výdaji, peněžní šok a takzvaný preferenční šok. Relativní poptávka mění okamžitou strukturu preferencí spotřebitele, napříč různými komoditami, což se projevuje neočekávanými relativními nárůsty nebo snížením mezního užítka spotřebních statků. Pokud jsou šoky na straně poptávky hnací silou ekonomiky, je spotřeba mnohem proměnlivějším faktorem, mění se složení spotřebovávaných výdajů, a tím dochází k přerozdělení zdrojů mezi odvětvími.

Lorenzoni (2006) tvrdí, že důležité je očekávání ekonomických subjektů. Cyklické výkyvy v ekonomice mají dle něj velký vliv na změnu chování spotřebitelských subjektů, kteří se rozhodují podle veřejně dostupných informací, jako jsou statistiky, nové technologie, ceny, podle kterých pak mění ekonomické subjekty své rozhodování. Kvůli asymetrii informací, které deformují veřejné informace, se vytváří v ekonomice nový šok, a to v chybném očekávání ekonomických subjektů.

1.3.3 Exogenní šok

Dle Geithnera (2003) je exogenní šok definován jako náhlá událost, jež je mimo kontrolu orgánů, která má signifikantně negativní dopad na ekonomiku. Podobný pohled zastává i IMF (Allen, 2006). Dále dle Geithnera exogenní šoky mají přímé i nepřímé ekonomické efekty. Přímým efektem je myšleno poškození zásob fyzického, ale i lidského kapitálu, v některých případech i výstupu. Nepřímý účinek šoků, který se odráží v celé ekonomice, může ovlivnit výstup, investice, makroekonomickou stabilitu, dluh nebo chudobu.

Dle Acemogla a Robinsona (2008) exogenní šoky vznikají tehdy, když vnější faktor ovlivní ekonomické proměnné. Jinak řečeno, ekonomiky, které se spoléhají na cizí zdroje a trhy jsou náchylnější k ekonomickým vnějším šokům, než jiné. Nepříznivé exogenní šoky, které jsou způsobené prudkým poklesem ceny exportní komodity, mohou mít vážné implikace i pro makroekonomickou výkonnost, pokud by byla reakce politiky nepřiměřená. Studie Littla a kol. (1993) ukázala, že ekonomická výkonnost země je zčásti závislá na rychlosti a efektivitě reakce na vnější otřesy, a že samostatné otřesy nerozhodují o úspěchu či neúspěchu země, ale právě reakce na ně. Země mají několik politik, kterými mohou reagovat na vnější šoky, nejdůležitějšími z nich jsou fiskální a monetární politika. Volbou vhodné kombinace je možné nasměrovat ekonomiku zpět k obnovení makroekonomické rovnováhy.

Exogenním šokem, na který je tato práce zaměřena, je lockdown, který celosvětově ovlivnil ekonomiku při zasažení světa pandemií Covid-19. Slovo lockdown v doslovném překladu

znamená uzamčení. Dle Cambridgeského slovníku je slovem lockdown označována situace, kdy lidé nemohou opustit své domácnosti nebo svobodně cestovat, z důvodu zabránění šíření nebezpečí, které ve velkém rozsahu ohrožuje životy nebo zdraví občanů. Termín lockdown se používá spíše plošně, nežli pro jednotlivá místa. Rozsah lockdownu vytyčuje vláda, podle aktuální situace, ve které se stát nachází. V důsledku toho jsou pak stanovena opatření, jejichž přísnost je nastavena dle závažnosti situace.

Lockdown lze vyhlásit pouze při vyhlášeném nouzovém stavu, který platí pouze třicet dní a poté musí vláda sněmovnu požádat o prodloužení. Při vyhlášeném nouzovém stavu může vláda omezit volný pohyb osob a vytvářet plošná opatření, která by jinak nemohla vyhlásit.

1.3.4 Endogenní šok

Endogenní šoky vyvstávají uvnitř ekonomiky. Nathan a Kelkar (2013) uvádí, že rozdíl mezi exogenním a endogenním ekonomickým šokem spočívá v předvídatelnosti. Zatímco vnitřní šok je částečně předvídatelný, i když správné načasování je náročné, vnější šok naopak nelze předpovědět. Interní šoky jsou ovlivňovány ekonomikou země, politikou a konflikty. Tyto faktory se vzájemně ovlivňují.

Jako příklad endogenního šoku lze uvést Velkou recesi z roku 2008, kterou odstartoval šok, způsobený finanční krizí. Jako další příklad lze uvést demonetizaci v Indii roku 2016, tento šok byl způsoben hospodářskou politikou. Jednalo se tedy o endogenní šok uvnitř ekonomiky, a to včetně definice její politiky a systému vládnutí.

1.4 Fiskální a rozpočtová politika

Fiskální a rozpočtová politika náleží k tzv. veřejným financím, pomocí kterých vláda uskutečňuje své politické cíle. Hlavním cílem veřejných financí je podle Tomáškové (2015, s. 12-13) „*nalezení nejefektivnějšího způsobu alokace zdrojů, jinými slovy jak dosahovat s omezenými prostředky maximální užitek.*“ Všeobecně vzato mají veřejné finance tři podstatné role, jimiž jsou funkce stabilizační, alokační a redistribuční. Funkce alokační a redistribuční se řadí mezi mikroekonomické funkce, naopak funkce stabilizační patří mezi makroekonomické funkce fiskální politiky.

Stabilizační funkce, jak již název napovídá, by dle Rojíčka a kol. (2016, s. 297) měla být taková, aby „*byl dosahován dlouhodobý ekonomický růst při stabilizované úrovni vnější a vnitřní nerovnováhy*“. Prostřednictvím alokační funkce stát usiluje o zabránění selhání trhu tím, že poskytuje veřejné statky. Tyto statky jsou typické nerivalitní spotřebou a

nevyklučitelností ze spotřeby. Jedná se tedy o efektivní rozdělení ekonomických zdrojů. Redistribuční funkce přerozděluje finanční prostředky mezi občany státu za účelem snížení sociálních rozdílů v zemi.

Ačkoliv Jurečka (2010) považuje pojmy fiskální a rozpočtová politika za synonyma, Dvořák (2008) považuje tyto pojmy za oddělené, a rozděluje je podle převažující funkce dané politiky. Zatímco rozpočtová politika v této koncepci zaujímá alokační a redistribuční funkci, fiskální politika cílí na funkci stabilizační. Prostřednictvím fiskální politiky tedy může vláda působit na stabilitu ekonomického systému, na druhou stranu rozpočtová politika se zabývá naplněním vládních cílů z hlediska finanční stránky.

Fiskální politika

Podle Rojíčka a kol. (2016) je fiskální politika částí stabilizačních politik a podstatnou součástí hospodářské politiky všech zemí. Blanchard a Johnson (2013) anebo Dvořák (1994) popisují fiskální politiku jako nástroj hospodářské politiky vlády, jež klade důraz na ovlivňování makroekonomické stability ekonomiky státu.

Hamerníková (2010, s. 221) uvádí, že fiskální politika je „*součástí hospodářské politiky a slouží k ovlivňování agregátní poptávky a nabídky s cílem vyvolat žádoucí a potlačit nežádoucí účinky na celkovou produkci (HDP), zaměstnanost a ceny (inflaci), tím čelit nízkému tempu růstu HDP, eventuálně poklesu HDP, vysoké nezaměstnanosti a vysoké inflaci.*“

Fiskální politika se zaobírá v první řadě rozpočtovými rámci, tedy vytvářením a později i plněním struktury veřejných rozpočtů, výdajových i příjmových stránek. Za ústřední nástroj je zde tedy považován státní rozpočet. V podstatě vláda činí rozhodnutí o bilanci salda státního rozpočtu, které může být kladné, záporné nebo nulové, jinak řečeno přebytkové, deficitní (schodkové) nebo vyrovnané.

Typy fiskální politiky

Obvykle jsou rozlišeny tři typy fiskální politiky:

- Expanzivní
- Restriktivní
- Neutrální

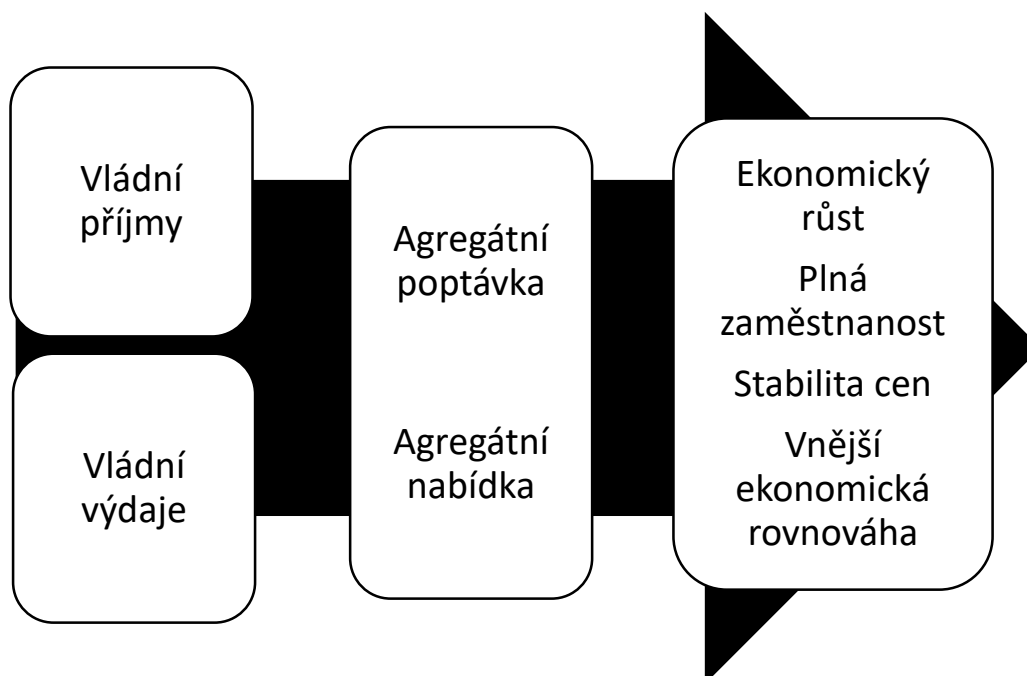
Hlavním účelem expanzivní fiskální politiky je dle Maatyové a kol. (2015, s. 164) „zvýšení produktu a snížení míry nezaměstnanosti.“ Tato politika je často spojena se zvýšením cenové hladiny. Expanzivní fiskální politika se využívá v období, kdy je ekonomika v recesi, což znamená, že je ekonomika pod hranicí svých produkčních možností. Fiskální expanze je velmi úzce spojena se zvyšováním dluhu státního rozpočtu.

Restriktivní fiskální politika, na rozdíl od expanzivní fiskální politiky, cílí na snížení tempa růstu hrubého domácího produktu i navzdory zvýšení zaměstnanosti. Vhodným nástrojem stabilizace je restriktivní politika, pokud dochází k „přehřívání“ ekonomiky.

Neutrální fiskální politika je stav zcela mimořádný, tato situace je jen těžko dosažitelná. I když je tato situace výjimečná, setkat se s ní lze a příkladem je Evropská Unie.

Cíle a nástroje fiskální politiky

V této kapitole je nutné rozdělit cíle zprostředkující a cíle konečné. Zprostředkovanými cíli jsou agregátní poptávka a nabídka, pomocí těchto zprostředkujících cílů vláda usiluje o dosažení konečných cílů. Konečnými záměry jsou ekonomický růst, plná zaměstnanost, cenová stabilita a vnější ekonomická rovnováha. V obrázku 2 je zobrazen vztah mezi nástroji fiskální politiky a cíli.

Obrázek 2 Nástroje a cíle fiskální politiky

Zdroj: Vlastní zpracování dle Jurečka (2013)

Fiskální politika nabývá dvou podob, jednou z nich jsou tzv. vestavěné stabilizátory a druhou je diskreční politika. Diferencují se podle toho, jestli plynou z ekonomického vývoje, nebo jestli jsou důsledky jednorázových vládních rozhodnutí.

Automatické jinak řečeno **vestavěné stabilizátory** jsou taková opatření, která po uplatnění do státní ekonomiky působí automaticky proticyklicky, není tedy potřeba zásahů ze strany vlády. Cílem automatických stabilizátorů je vyrovnávání výkyvů ekonomiky, v období růstu mají tyto stabilizátory působit restriktivně a naopak v období poklesu (recese) expanzivně. Jedná se především o podporu v nezaměstnanosti, sociální transfery nebo progresivní míru zdanění příjmů.

Pro **diskreční opatření** naopak od vestavěných stabilizátorů potřeba učinění rozhodnutí nepůsobí tedy automaticky podle aktuálního stavu ekonomiky. Pomocí diskreční politiky má vláda možnost měnit strukturu a rozsah výdajů a příjmů státního rozpočtu. Diskreční politika může být jak restriktivní, jejímž cílem je útlum ekonomiky, tak expanzivní, která má za úkol posílit ekonomiku.

Mezi diskreční opatření tedy patří změna daňové soustavy, změna investičních výdajů, politika nezaměstnanosti. V případě podpory ekonomiky neboli expanze, pokud se stát nachází v období recese, může podpory docílit snížením daňové zátěže nebo zvýšením investic. Naopak pokud se vláda snaží utlumit ekonomiku, docílí toho navýšením daní nebo snížením investičních výdajů.

Nedokonalostí diskrečních opatření je časová nesrovnalost mezi počátkem zavedení opatření a uskutečněním daných opatření. Maatyová a kol. (2015) dělí časové zpoždění na rozpoznávací, rozhodovací, zaváděcí a účinnostní. Rozpoznávací časové zpoždění popisuje zpoždění mezi počátkem problému a jeho rozpoznání vládou, rozhodovací zpoždění je závislé na trvání legislativního procesu, zaváděcí jinak řečeno implementační zahrnuje čas potřebný k zavedení daného opatření a účinnostní znamená prodlevu, než začnou daná opatření fungovat.

Mezi automatickými stabilizátory a diskrečními opatřeními existují rozdíly, které se týkají především času. Vestavěné stabilizátory mají tu výhodu, že působí automaticky, tedy nedochází k časovému zpoždění jako u diskrečních opatření, která nabírají zpoždění od rozpoznání problému až po zavedení daných opatření.

Rozpočtová politika

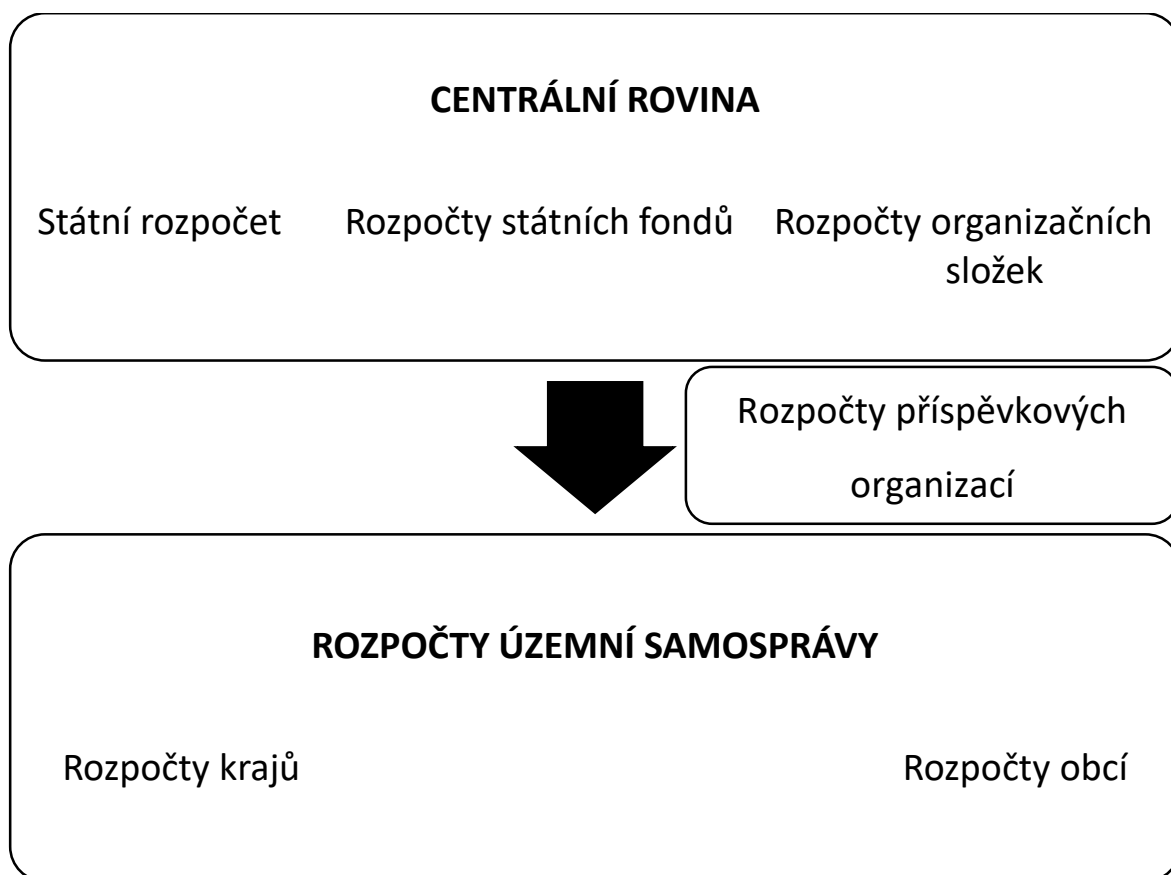
Ačkoliv má fiskální politika s rozpočtovou politikou hodně společného, nejedná se o totéž. Na rozdíl od fiskální politiky vykonavatelem rozpočtové politiky je ministerstvo financí, které sestavuje státní rozpočet. Prostřednictvím rozpočtové politiky jsou získávány veřejné zdroje, které jsou využívány k úhradě cílů z veřejných rozpočtů. Mezi hlavní úkoly rozpočtové politiky náleží získání finančních zdrojů pro uskutečnění veřejných výdajů, dalším podstatným úkolem je stanovení účelu získaných finančních prostředků.

Nástroje rozpočtové politiky

Podstatným nástrojem pro vykonávání rozpočtové politiky je veřejný rozpočet, který se dá zkoumat z mnoha hledisek:

- institucionální,
- systémové,
- finanční,
- procesní

Z **institucionálního hlediska** se rozděluje centrální a samosprávné úrovně veřejných rozpočtů, toto rozdělení je závislé od úrovně vládnutí. V České republice je rozlišeno do dvou rovin, na centrální úroveň, kterou tvoří vláda České republiky a na úroveň samosprávné, do které spadají kraje a obce. Úhrnně jsou tyto úrovně pojmenovány dle Hamerníkové, Maaytové (2005) anebo Nahodila (2009) veřejná rozpočtová soustava, struktura je zobrazena v obrázku č. 3.

Obrázek 3 Veřejná rozpočtová soustava ČR
Zdroj: vlastní zpracování dle Maatyové a kol. (2015)

Základní strukturu veřejné rozpočtové soustavy v České republice představuje státní rozpočet, rozpočty státních fondů, rozpočty organizačních složek, rozpočty příspěvkových organizací a rozpočty územní samosprávy, což jsou rozpočty krajů a obcí. Hlavní úlohu v systému má státní rozpočet, pomocí kterého jsou kryty cíle jednotlivých politik. Do centrální úrovně se zahrnují i státní fondy, z kterých se financují specifické cíle podle kompetence daného fondu, nebo také vládní agentury. Na samosprávné úrovni se také sestavují rozpočty, pro dosažení cílů.

Ze **systemového hlediska** je možné na rozpočet pohlížet jako na příjmové a výdajové toky. O stavu rozpočtu vypovídá poměr mezi příjmy a výdaji, který se nazývá bilance. Pokud jsou příjmy vyšší než výdaje, jedná se o přebytkový rozpočet, naopak pokud jsou příjmy nižší než výdaje, tak je rozpočet deficitní neboli schodkový, a pokud se jedná o rovnost příjmů s výdaji, je rozpočet vyrovnaný.

Na veřejný rozpočet lze nahlížet i z **finančního hlediska**, jinak řečeno jako na finanční plán. Finanční plán se sestavuje na dané rozpočtové období a slouží jako finanční odraz hospodaření veřejných politik. Na daný rok rozpočet obsahuje cíle výdajových aktivit,

získávání příjmů, plánovanou alokaci příjmů a užití. Složení veřejného rozpočtu zobrazuje, jaké sektory jsou financovány a jaké výdaje jsou realizovány. Z veřejného rozpočtu je možné vyčíst i složení příjmové strany rozpočtu, které tvoří zejména daňové příjmy a cla, přijaté úroky, nebo také přijaté dotace a příspěvky. Výdaje jsou klasifikovány jako transfery domácnostem, financování veřejných statků, transfery v podnikové sféře a platby úroků z veřejného dluhu, platby a příspěvky nadnárodním organizacím.

Dalším hlediskem je **procesní pohled**, který zohledňuje přípravu, schvalování a spravování rozpočtu v časovém uspořádání. Tento proces se nazývá rozpočtový proces, který je v České republice charakterizován v právních předpisech. Státní rozpočet je stanovován ve střednědobých výhledech, tyto výhledy poskytují data o rozpočtu na daný rok s výhledem na další dvě následující léta.

2 Reflexe použití nástrojů fiskální politiky k řešení pandemické krize v empirické literatuře

Počátkem roku 2020 se po celém světě začala šířit pandemie SARS-CoV-2 (Covid-19, koronavirus). Covid-19 je respirační syndrom, který se vyznačuje vysokou infekčností, horečkou, dýchacími obtížemi, bolestmi svalů a únavou. Virus se šíří v malých kapalných částicích, z úst nebo nosu nakaženého. Počátek koronavirové infekce se datuje k 31. 12. 2019, kdy byly potvrzené první případy nakažení v čínském městě Wuhan. I když vlády jednotlivých zemí přijaly mimořádná opatření pro zmírnění dopadu viru Covid-19, tak i přesto se během následujících čtyř měsíců po celém světě nakazilo více než 1 120 000 lidí a téměř 60 000 pacientů na toto onemocnění zemřelo.

2.1 Literární rešerše pandemických šoků

Globální ekonomika je postavena na specializaci práce napříč zeměmi. Pandemie Covid-19 ukázala, že s jasnými výhodami systému přicházejí i náklady. Tak jako poznamenali Farrell a Newman (2020) „*poskytovatelé z jednoho zdroje nebo regionu světa, kteří se specializují na jeden konkrétní produkt, mohou způsobit nečekanou křehkost ve chvílích krize, která způsobí rozpad dodavatelských řetězců.*“

Jedním z dopadů koronavirové pandemie je změna chování ekonomických subjektů. Dle Baldwina a Maura (2020) je možné rozlišit 3 zdroje ekonomického šoku v období pandemie, jsou to: zdravotní, psychologický a protipandemická opatření.

Vzhledem k tomu, že pandemie má přímý dopad na lidské zdraví, není tento důvod nijak překvapivý. Lidé kvůli nemoci nebo péči o druhé nemohou být tak ekonomicky aktivní. Nejvyšší negativní ekonomické dopady vychází ze snahy minimalizace dopadů pandemie na zdravotnictví, tedy snahy vlád jednotlivých zemí tvořit protipandemická opatření.

Psychologický zdroj souvisí se stresem, lidé mají strach z nového onemocnění, zároveň protiepidemická opatření zvyšují u lidí úzkost i osamělost. Lidé tak mohou jednat iracionálně, protože žijí ve velké míře v nejistotě.

Abu-Rayash a Dincer (2020) ještě přidávají environmentální a energetické dopady. Autoři rozporují spekulace o pozitivním vlivu pandemie na životní prostředí, z důvodů zdravotnického odpadu a nakládání s odpadem, další negativní dopad vychází z nadměrného používání sanitačních chemikálií. Vlivem pandemie exponenciálně vzrostlo používání

technologií, lidé začali využívat více online nakupování oblečení, ale i potravin, školy začaly vyučovat pomocí nástroje Zoom apod.

Tyto dopady pandemie Covid-19 mají vliv na ekonomiku změnou agregátní nabídky a poptávky. Dle Eichenbauma a kol. (2020), zpočátku může spočívat pandemie jako čistě negativní nabídkový šok. Jsou uzavřené obchody, lidé nemohou pracovat a nabídka zboží, služeb a práce se snižuje. Avšak zmenšení produkce přímo ovlivňuje příjmy domácností, které v závislosti na svých příjmech rozhodují o velikosti své spotřeby, tedy i poptávky.

Dle Evropské centrální banky (2020) je typickou charakteristikou pandemického šoku jeho exogenost, což znamená, že byly zasaženy jak produktivní, tak i nedostatečně produktivní podniky. Dle Guerrieri a spol (2020) se jedná o asymetrický pandemický šok, vzhledem k rozdílnosti dopadů na ekonomické sektory. Avšak dle Celiho a kol. (2020) se jedná o symetrický šok, protože došlo k rychlému rozšíření pandemie do celého světa.

Eichenbaum a kol. (2020) v jejich kvantitativním modelu docházejí ke dvěma hlavním poznatkům. Prvním je, že existuje negativní kauzální vztah mezi rychlostí šíření pandemie a hloubkou ekonomické recese. Podle modelu větší ekonomický propad brzdí šíření epidemie. Dalším závěrem je, že s nárůstem počtu nakažených osob je vhodné postupně zvyšovat vládní restrikce. Je důležité podotknout, že restrikce vedou ke snížení spotřeby, ovšem mohou výrazně snížit počet infikovaných a mrtvých.

Poptávkový šok

Brinca a kol. (2020) tvrdí, že negativní poptávkový šok vlivem pandemie je způsobený opatřením v oblasti zdraví a změnou preferencí spotřebitelů, které způsobilo vyhýbání se infekci. Pandemie Covidu tedy změnila spotřebitelskou poptávku, a to nejen ve velikosti, ale i ve složení spotřebovávaného zboží, protože preference spotřebitelů se mění v reakci na aktuální situaci. Poptávkový šok snižuje snahu nebo schopnost spotřebitelů nakupovat statky a služby za dané ceny.

Dle Rio-Chanona a kol. (2020) má pandemie Covid-19 vliv na společnost po celém světě. Protože vlády nařizují sociální distanc a navádějí firmy, aby svou činnost uzavřely kvůli zpomalení šíření pandemie, jsou zde určité nejistoty, které plynou z vládních opatření a jejich vlivu na živobytí a život obyvatel země.

Poptávka po určitých odvětvích, jako jsou potraviny, v prvních týdnech pandemie vzrostla, naopak ale v odlišných odvětvích, jako je letecká doprava, která souvisí s cestovním ruchem,

klesla. Tyto negativní poptávkové šoky jsou mnohem vyšší než na straně nabídky. Poptávku zároveň postihne omezení exportu do zahraničí a importu ze zahraničí. Obzvláště zranitelná je průmyslová výroba, jejíž spotřebu je možné odložit.

Ve druhé fázi recese se rozvíjí možnost aplikace hospodářské politiky, vzhledem k tomu, že lidé budou stále omezovat poptávku nejen z důvodů obav z nákazy, ale také z důvodů nejistot kolem budoucího vývoje pandemie.

Nabídkový šok

Pandemie Covid-19 významně ovlivnila i stranu nabídky ekonomik po celém světě. Vládou vyhlášená opatření zasahují i produktivitu daných ekonomik, kvůli kterým dochází k negativnímu nabídkovému šoku. Dle Brinca a kol. (2020) se tato situace dá označit jako událost, při níž je ovlivněna produkce zboží a služeb při dané cenové hladině.

Jedním z nejzávažnějších důvodů snížení nabídky jsou vládní opatření. Zásahy vlády neumožňují pracovníkům v některých sektorech vykonávat jejich pracovní náplň, vzhledem k tomu, že mnoho profesí se nedá vykonávat online či přes home office.

Hicks (2020) objasnil, že protipandemická opatření mají negativní vliv na práci v odvětvích, kde jsou lidé v přímém kontaktu se zákazníkem nebo pracují v blízkém kontaktu se spolupracovníky.

Propuknutí pandemie Covid-19 způsobilo narušení světového obchodu a ovlivnilo jak stranu nabídky, tak stranu poptávky. Mnoho vlád nařídilo uzavření několika výrobních zařízení, které korporace přijaly dobrovolně, nebo byly nuceny snížit produkci kvůli nedodaným součástem řetězcem dodavatelů. Ačkoliv dopad pandemie na firmy je obrovský, nejviditelnější dopad má pandemie na mezinárodní sektor služeb, tím je myšlena mezinárodní letecká doprava, jak osobní tak i kontejnerová.

2.2 Rešerše empirické literatury

Rešerše literatury je zaměřena na návrhy řešení fiskální politiky v době pandemie. Studie se především soustřeďují na funkci fiskální politiky z hlediska podpory ekonomiky státu, a tím snížení dopadů pandemické recese.

Bezprostředně po vypuknutí pandemie je dle **OECD** (2020) nejpodstatnější udržet podniky likvidní a posílit příjmy domácností. Prostředky využitě pro podporu domácností jsou např. odklad plateb daní z příjmu fyzických osob, odklad podání daňových přiznání, odklad plateb

majetkových daní, odklad splátek hypoték apod. Nejdůležitějším prostředkem pro podporu domácností jsou transfery. Podnikům jsou např. poskytovány bezúročné půjčky, promíjení nebo odkládání plateb daní z příjmu fyzických a právnických osob, dále také daň z přidané hodnoty a majetkové daně apod. Cílem první fáze by tedy měla být stabilizace a ochrana jednotlivců i firem, kterým pandemie mohla způsobit existenční problémy.

V druhé fázi, vzhledem k dlouhé době již zavedených protiepidemických opatření, se finanční problémy podniků a domácností mohou nadále prohlubovat. Problémy s likviditou z první fáze se nyní mohou přenést až do problémů se solventností. Dle doporučení OECD, aby státy předešly rizikům, jako jsou např. nesplácení úvěrů, firemních bankrotů apod. měly by pokračovat ve fiskálních stimulech, některé z nich by měly prodloužit z první fáze, těmi jsou např. podpora v nezaměstnanosti, odklad plateb daní z příjmu a daně z přidané hodnoty, poskytnutí bezúročných půjček apod. V této fázi je doporučena spíše pokračující forma podpory, ne jednorázová, dále je také doporučeno cílovat fiskální podporu, nikoliv ji poskytovat celoplošně.

Ve třetí fázi dochází k zotavení a následnému rozvolňování opatření. V této fázi sice již nehrozí krize solventnosti, ale finanční krize byla pravděpodobně zažehnána zadlužením. Vzhledem k tomu, že dluh bude nutné splácet, pravděpodobně se tím sníží i míra investic a spotřeby. Cílem třetí fáze je podpora investic a spotřeby. V poslední fázi již pandemie odezněla. Pozornost se přesune ke stavu veřejných financí, které byly značně zasaženy kvůli předešlé podpoře ekonomiky.

Ve studii Makroekonomická politika v časech koronavirové epidemie hodnotí **Kapička a kol.** (2020) roli fiskální politiky pro boj s pandemií Covid-19 jako klíčovou a doporučují jednat co nejrychleji a udělat cokoli je potřeba pro udržení ekonomiky v životaschopném stavu. Rychlý nástup pandemie přinutil vlády k rychlým reakcím, které vedly k omezení nebo dokonce zastavení ekonomických činností a uzavření lidí v jejich domovech. Fiskální opatření tvořená vládami lze označit jako urgentní, bezprecedentní a vedoucí k velkým fiskálním deficitům. Dále ve své studii konstatují, že se jedná o kombinaci nabídkových a poptávkových šoků. Za nejdůležitější úkol vlád považují zdravotnická opatření, tedy křivku epidemie držet na co nejnižší úrovni tak, aby zdravotní kapacity státu byly dostatečné, ovšem připouští, že tato vládní opatření povedou k prohloubení šoků a ekonomické krize. Proti omezení nabídky práce dle autorů není třeba bojovat, v první fázi krize je to nevyhnutelné.

Druhotným úkolem vlád je zploštění křivky ekonomického propadu, některé vlády reagovaly již v březnu expanzivní fiskální politikou, podpora byla vyhlášena např. v Honkongu, Itálii, Španělsku nebo ve Velké Británii. V České republice byl také výrazně navýšen deficit v důsledku zabránění šíření pandemie v roce 2020 na 200 miliard Kč, což znamená 3% HDP. Autoři považují navýšení vládního dluhu za správný krok a přirovnávají celosvětovou pandemii k válkám, katastrofám a jiným negativním událostem, jako učebnicovým příkladům pro fiskální deficity a navýšení dluhu.

Dle Kapičky a kol. bude prostor pro využití makroekonomické hospodářské politiky až v druhé fázi recese, kdy budou povolovat vládní restrikce a patrně převládat negativní poptávkové šoky, vzhledem ke změně chování spotřebitelů, omezení importu a exportu, nebo druhotné platební neschopnosti. Autoři se ve své práci odkazují na Blancharda (2020), který se domnívá, že by fiskální politika měla mít tři cíle:

1. Přímý boj proti viru – zahrnuje pokrývání zvýšených nákladů na zdravotnictví, motivování firem na vývoj vakcín, léků a výrobu testů – konstatuje, že vynaložené náklady nejsou vysoké, pravděpodobně méně než 1% HDP
2. Bezprostřední pomoc domácnostem a firmám, které byly nejvíce zasaženy restrikcemi – zabezpečení fungování základních ekonomických sektorů, poskytování dostatku zdrojů lidem, kteří jsou krizí zasaženi, udržení likvidity a platební schopnosti
3. Stimulace agregátní poptávky, aby se co nejvíce přibližovala potenciálnímu produktu – tato politika je náležitá až v pozdějším stádiu pandemie.

V další studii **Emerson a Johnson** (2020) považuje za podstatné zaměření hospodářské politiky na nepřetržité poskytování veřejných služeb a minimalizaci dlouhodobých dopadů pandemie. Politici by se měli zaměřit především na intervence k ochraně zdraví svých obyvatel, dále by se dle autorů měli soustředit na podporu pracovníků, kteří o práci přijdou kvůli pandemii, ale také na ty, kteří čelí sníženým příjmům.

Následně popisují vznik ekonomických šoků jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Negativní nabídkové šoky by mohly vzniknout především z izolace nebo hrozící nemoci, dalšími možnostmi jsou zavřené mateřské i základní školy nebo jim podobná zařízení, kvůli čemuž by pracující rodiče museli zůstat doma. Ke snížení došlo i na straně nabídky, především ve spojení s cestováním, vzhledem k uzavření hranic kvůli šířícímu se viru.

Zároveň je poptávka snížena i kvůli vládním restrikcím, které omezily např. restaurace, divadla, a ostatní společenské akce.

Následně je Covidová krize porovnávána s finanční krizí, ovšem autoři konstatují, že se jedná o odlišnou situaci a postupy, které byly použity pro vyřešení krize, nyní nepovažují za vhodné. Navazují na to s doporučeními, která rozdělili do tří bodů:

1. Podpora podniků – zabránit dlouhodobým dopadům, který virus má
2. Podpora jednotlivců, kteří přijdou o příjmy – zvýšení podpory v nezaměstnanosti
3. Zajištění poskytování veřejných služeb – dodatečné financování služeb, jako je zdravotnictví, školství apod.

Z dlouhodobého hlediska autoři připouští, že bude potřeba upravit politiky. Reformy považují za nutné především v případě, že by virus přetrvával a měl dlouhodobé důsledky,

Baldwin a Mauro (2020) v jejich studii porovnávají krizi Covid-19 s finanční krizí a krizí eura roku 2011, konstatují, že tentokrát by měla první zasáhnout fiskální politika, na rozdíl od předchozích krizí, protože hlavní šok přichází z reálné ekonomiky, ale stejně jako při předchozích krizích by vlády měly být připravené udělat, cokoliv bude potřeba.

Velké výdaje znamenají velký nárůst státního dluhu, autoři uvádí, že prezident Makron označil boj za zploštění křivky nákazy za „válku“. Připouštějí, že boj za snížení dopadů ekonomiky si může vyžádat opatření, která by nebyla použita za normálních okolností. Zároveň prisuzují i velkou roli monetární politice, která by měla plnit nejprve spíše podpůrnou roli a zaručit likviditu finančního systému.

V následující části studie kritizují Evropskou Unii za nedokončenou reformu eura, která nyní nemá žádný smysluplný nástroj fiskální stabilizace a žádné společně bezpečné aktivum. Konstatují, že boj s koronavirovou pandemií navýší dluh všude, nicméně se obávají, že v zemích s již vysokou úrovní dluhu to může vyvolat rozmach státních dluhopisů a začarovaný kruh. Obavy z finančního rozpadu a rizika změny denominace by mohly vést přímo zpět ke krizi eura a následnému zastavení kapitálových toků.

Dle autorů Evropská unie potřebuje komplexnější přístup pro boj s pandemií na dvou úrovních. Prvním je ambiciózní plán pomoci při katastrofách, který bude sdílet zátěž a podporovat úsilí členských států v boji proti pandemii, druhým je silnější zastřešení eura, protože finanční roztržitost by v tomto bodě mohla spustit nebezpečné politické, ekonomické a sociální dopady.

Gourinchas (2020) ve své studii uvažuje o pandemické krizi především z hlediska zdravotnictví. Jeho práce popisuje především ta opatření, která se týkají záchrany lidských životů, a zploštění pandemické křivky. V jeho práci je naznačen „dokonalý“ scénář pandemie, který by se mohl stát, kdyby všichni dodržovali vládní nařízení, ovšem tvrdí, že i kdyby se svět řídil dle dokonalého scénáře, došlo by k masivnímu snížení HDP. Dále připouští, že nežijeme v dokonalém světě a koronavirová pandemie by tak mohla přivodit spoustu škod.

Za základní cíl vlády označuje zploštění křivky nákazy a omezení ekonomické škody na to, co je nevyhnutelné, vzhledem k tomu, že výstup není vyráběn, protože jsou pracovníci v karanténě. Centrální banky mohou konkrétně poskytnout finančnímu sektoru nouzovou likviditu, fiskální stabilizátory také pomáhají při zmírnění hospodářského poklesu na hospodářské výsledky domácností a firem. Kromě toho mohou vlády zavádět cílená fiskální opatření nebo širší programy na podporu hospodářské činnosti.

Autor považuje za primární úkoly fiskální politiky zajištění pracovních pozic pro zaměstnance, zajištění, aby firmy přečkaly krizi, aniž by se dostaly do úpadku, podporu finančního systému, protože nesplácené úvěry budou narůstat, a tak zajistit, aby se tato krize nepřeměnila ve finanční krizi. Velkou váhu autor přikládá načasování, ekonomické balíčky jsou vhodné v režimu „odstávky“, naopak stimulační balíčky jsou vhodné po odeznění zdravotní krize.

Gourinchas považuje za podstatné politické iniciativy, které zabrání hrozící recesi, dále správná kombinace politiky dle něj začíná u politiky veřejného zdraví, aby se omezila nákaza. Fiskální a monetární politika by měla být navržena tak, aby doprovázela výsledný šok pro náš ekonomický systém a zabránila „ekonomické nákaze“.

Gopinath (2020), zástupkyně výkonného ředitele Mezinárodního měnového fondu popisuje ve své práci nabídkové a poptávkové šoky, které vznikly kvůli pandemii. Upozorňuje na otřesy v konkrétních sektorech, načež vláda bude muset zavést podstatná cílená fiskální, monetární a finanční opatření na trhu, aby pomohla poškozeným domácnostem a podnikům. Dále také opatření na náklady na půjčky, které mohou vzrůst vzhledem k podezření bank, že spotřebitelé nebudou schopni splácet své půjčky včas.

Domácnosti a podniky, které byly zasaženy přerušením dodávek a poklesem poptávky by mohly být zaměřeny na získání financí, daňových úlev apod., které by podniky a domácnosti mohly udržet nad vodou.

Odendahl a Springford (2020) ve své studii s názvem Je třeba čelit koronavirové recesi s odvážnými politikami, porovnávají pandemii koronaviru s finanční krizí, považují je sice za odlišné, ale myslí si, že některé dopady budou mít podobný vzorec. Obávají se, že spousta společností nebude likvidních, což povede k propouštění pracovníků nebo úplnému uzavření společnosti, toto považují za hlavní důvod pro pád akciových trhů a poskočení státních dluhopisů na hodnotě.

Dle autorů je největší hrozbou pro ekonomiku nelikvidita podniků, která by zanechala v ekonomice trvalé následky. Myslí si, že by vlády měly podporovat likviditu podniků pomocí fiskální politiky, firmy musí platit mzdy i když byly nuceny výrobu snížit v důsledku nedostatku práce nebo zásob. Vlády by měly zvážit „short-work scheme“ v Německu známé jako „Kurzarbeit“.

Aby se pandemie zastavila, budou vlády nuceny uzavřít vzdělávací instituce. Toto uzavření ohrožuje rodinné finance, vzhledem k tomu, že o studenta se musí starat rodič. Dalšími možnostmi jsou poskytnutí odložení výběru DPH a daní ze mzdy, ovšem toto zahrnuje riziko krachu firem, které zatím nezaplatily daně a budou si je moci také odložit.

Pro oživení ekonomiky bude nutná fiskální podpora především pro sektor služeb, který byl nejvíce zasažený. Vláda by mohla oznámit šesti až devítiměsíční snížení DPH. Toto rozhodnutí by také povzbudilo banky k poskytování úvěru těmto podnikům, s vědomím, že po konci pandemie budou mít vyšší příjmy.

Na základě rešerše byly identifikovány postupy fiskální politiky a nástroje, kterými by měly vlády podpořit ekonomiku. Autoři se shodují, že reakce na krizi by měla být především rychlá a bezprecedentní a vlády by měly být ochotné obětovat, cokoliv bude potřeba, pro udržení ekonomiky v životaschopném stavu. Všichni považují za nejdůležitější poskytnutí fiskální podpory ve zdravotnictví, kvůli zmírnění dopadů pandemie, zploštění křivky nákazy a především kvůli dostatečnosti zdravotních kapacit.

Zároveň považují za velkou hrozbu nelikvidnost podniků, které by za normální situace byly životaschopné a neměly by finanční problémy. Následně pokládají za důležitou podporu domácností, kde doporučují dlouhodobou cílenou podporu a snahu udržet solventnost občanů. V poslední řadě, když už bude pandemie ustupovat, se všichni shodují, že by mělo dojít ke stimulaci investic a spotřeby, a přesunout pozornost k veřejným financím ekonomiky, které byly krizí podstatně zasaženy.

3 Metodika a metodologické postupy diplomové práce

Téma bylo vybráno především kvůli jeho aktuálnosti a bezprecedentnosti; pandemie Covid-19, která zasáhla celý svět v roce 2020, se ihned stala středem pozornosti odborníků, mezi které patřili ekonomové, jednotlivé státy, především jejich vlády, ale také běžní lidé, kteří byli touto pandemií zasaženi. Situace kolem Covidu-19 proto vyžaduje rychlé a bezprecedentní řešení, aby pandemie postihla co nejméně každodenní život.

Aby bylo možné odpovědět na výzkumné otázky, bylo nutné provedení deskripce jednotlivých oblastí fiskální politiky a ekonomických šoků. V diplomové práci je hlavním cílem identifikovat, jaké jsou dopady lockdownu na rozpočtovou a fiskální politiku České republiky. K dosažení tohoto cíle byly stanoveny tyto výzkumné otázky: Jak lockdown ovlivnil rozpočtovou a fiskální politiku České republiky? Jak se lišila přijatá opatření v době pandemické krize v porovnání s vybranými zeměmi?

Nejprve je vypracována rešerše literatury, kde je prostřednictvím deskripce a rozboru jednotlivých studií položen základ pro praktickou část. Zkoumané studie nastiňují vývoj fiskální politiky v období pandemie. Tato problematika je dále rozvíjena na vybraných fiskálních politikách v evropských zemích. První vybranou zemí je Itálie, která zažila jako první země v Evropě prudký nárůst nakažených osob virem Covid-19 a jako první na něj musela reagovat. Spojené království Velké Británie a Severního Irska je další zvolenou zemí, především kvůli odlišnému přístupu řešení pandemie. Tento přístup byl zpočátku volnější, ovšem později byla tato země nucena přistoupit k razantnímu zpřísnění opatření. Poslední zvolenou zemí je Švédsko, kde byl zvolen naprosto odlišný přístup k pandemii než u uvedených států.

Metoda, která je použita v praktické části je analýza, tato metoda charakterizuje a důkladněji rozebírá řešené oblasti reakce fiskální politiky. Následně jsou identifikovány fiskální politiky vybraných zemí. Vybranou metodou pro zhodnocení dat jsou metody dedukce a komparace, které slouží k zodpovězení výzkumných otázek.

Hlavními zdroji dat, která jsou použita v diplomové práci, jsou statistická data, výroční zprávy a odborné články, které na toto téma vznikly. Pro analýzu lockdownu v České republice byla použita data z ministerstva zdravotnictví a vlády ČR. Analýza státního rozpočtu byla vytvořena na základě dat z ministerstva financí, Nejvyššího kontrolního úřadu a Stanovisek ke státnímu rozpočtu. Data pro fiskální politiku byla získána z Fiskálního výhledu ministerstva financí a z webových stránek ministerstva financí a vlády ČR.

Pro analýzu Itálie byla potřebná data z italského ministerstva zdravotnictví a vládních webových stránek. Pro Spojené království Velké Británie a Severního Irska byla data sesbírána ze statistik, zveřejněných na vládních webových stránkách a UK agentury pro zdravotní bezpečnost. Data pro analýzu Švédské fiskální politiky jsou získána z webových stránek Agentury veřejného zdraví Švédska a vládních webových stránek. Další data pro grafické zobrazení jsou použita z dat OECD. Práce sleduje období let 2020-2021, ovšem u některých kapitol nejsou dostupná kompletní data, proto je fiskální politika ve všech zemích zpracována pouze do března roku 2021.

4 Analýza vládních opatření a nastavení fiskální politiky v ČR

Pandemie Covid-19 měla vliv na ekonomiky celého světa, státy se snažily co nejrychleji reagovat nejen pro záchranu ekonomiky státu, ale také pro záchranu lidských životů. Státy byly nuceny přijmout opatření pro zpomalení šíření nemoci a přijmout fiskální opatření pro udržení ekonomiky v životaschopném stavu. Tato vládní opatření se významně podepsala na zvýšení schodku státního rozpočtu České republiky.

4.1 Lockdown v České republice

V návaznosti na rychlost šíření pandemie Covid-19 byla vláda nucena rychle reagovat opatřeními, která by šíření nemoci co nejvíce zpomalila. Již 12. března 2020 vláda vyhlásila nouzový stav na celém území České republiky na dobu 30 dnů, zároveň byla přijata i krizová opatření, která byla v gesci ministerstva zdravotnictví. Ovšem již o tři dny později, na mimořádném jednání vlády, byla přijata další opatření, která omezila volný pohyb osob s výjimkou nezbytných cest. Zároveň vláda vyzvala zaměstnavatele, aby využili u svých zaměstnanců možnost práce z domova a aby snížili množství prací, které nejsou podstatné pro zachování chodu firmy. Vláda také vymezila mimořádná opatření k zákazu maloobchodního prodeje a prodeje služeb v provozovnách, až na výjimky, které se týkaly nezbytných potřeb člověka. Omezen byl také prodej ubytovacích služeb nebo provoz vnitřních a venkovních sportovišť. Pro řešení krizové situace byla schválena i možnost nasazení příslušníků Celní správy a vojáků Armády České republiky, zároveň byla prodloužena ochrana vnitřních hranic České republiky.

Ačkoliv vláda České republiky nikdy přímo nenařídila uzavření výrobních závodů, mnoho firem tak učinilo v druhé polovině března. Toto rozhodnutí učinil i největší zaměstnavatel v České republice, společnost Škoda auto a. s., která se rozhodla po prvních potvrzených případech uzavřít všechny své závody v České republice. Plánovaná čtrnáctidenní odstávka byla prodloužena na třicet devět dní, kdy výrobní linky Škoda auto zůstaly zastavené, díky čemuž vzniklo snížení výroby o 160 000 automobilů za rok, tedy snížení o 17% oproti minulému roku.

Začátkem dubna začala vláda uvolňovat opatření, která přijala. Opatření se týkala především sportovišť, ale také uvolnění některých odvětví maloobchodu. Později vláda vydala pětistupňový plán postupného rozvolňování, viz Příloha A.

Česká republika byla nucena vstoupit do druhého lockdownu, kvůli vysokému nárůstu počtu nakažených obyvatel a možnosti kolapsu zdravotnického systému. Vláda na mimořádném

zasedání v říjnu znovu zavedla opatření, která omezila pohyb osob na území ČR a zakázala maloobchodní prodej a poskytování služeb v provozovnách. Zároveň omezila i provoz orgánů veřejné moci a státních orgánů.

Zpočátku byla opatření plánována pouze na nezbytně nutnou dobu, ovšem vláda byla nucena s ohledem na vývoj pandemie prodloužit ochranná opatření a také nouzový stav. Při tak vysokém nárůstu čísel již nebyl schopný systém Semaforu fungovat, protože byl zbarven celý do červena, proto vláda přišla s novým protiepidemickým systémem (PES), viz Příloha B. V tomto systému byly kraje rozděleny do 5 úrovní a od těch se odvíjela protiepidemická opatření. Hlavním úkolem hodnocení protiepidemického systému bylo zvýšení čitelnosti a předpověditelnosti epidemiologické situace. Zároveň PES vytvořil představu pro veřejnost o situaci v jejich kraji, zda se má připravit na zpřísnění nebo rozvolňování opatření.

Po zavedení opatření začalo reprodukční číslo klesat, tak se vláda rozhodla postupně opatření rozvolňovat. Ovšem jakou rychlostí byla opatření rozvolňována, takovou byla i znovu zavedena. Vláda začala zmenšovat opatření až počátkem dubna 2020, kdy byly vytvořeny balíčky rozvolňování pod názvem Návrat zpět do normálního života, viz Příloha C.

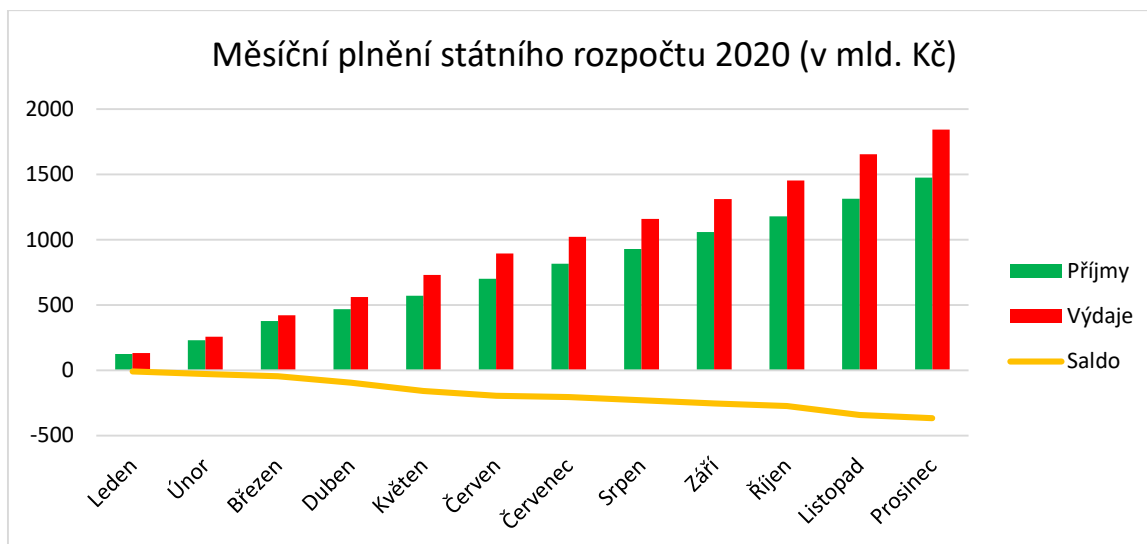
4.2 Vliv lockdownu na příjmy a výdaje státního rozpočtu

V roce 2020 došlo k velkému navýšení státního deficitu o 338,9 mld. Kč, hospodaření státního rozpočtu za rok 2020 skončilo v deficitu 367,4 mld. Kč. I když došlo k obrovskému nárůstu deficitu, plánovaný schodek na 500 mld. Kč nebyl dosažen.

Zpočátku byl vývoj hospodaření rozpočtu pozitivní, příjem daní a pojistného přesahoval předpoklady a pokrýval tempo růstu běžných výdajů, ovšem později byl oslaben pandemií Covid-19. Ve srovnání s rokem 2019 se inkaso daní propadlo téměř o 150 mld. Kč. Opatření, která byla přijata pro zmírnění dopadů pandemie koronaviru, vedla k výraznému snížení daňových příjmů a naopak k růstu výdajů, jejichž cílem byla pomoc firmám, jednotlivcům atp.

Na obrázku 4 je zobrazen graf, který zachycuje měsíční vývoj příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu. Z grafu je patrné navýšení nákladů v důsledku aplikace fiskální politiky a také snížení příjmů vzhledem k odpuštění daňové povinnosti subjektům. Z křivky salda je zřejmý nárůst výdajů od počátku pandemie v České republice a stále klesající tendence během celého roku.

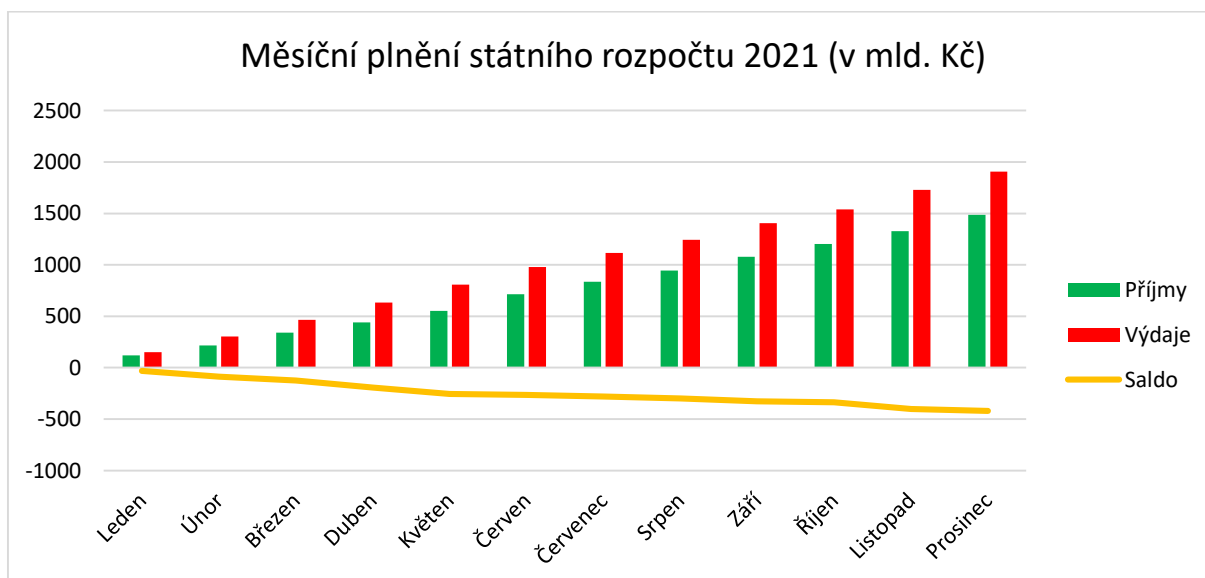

Obrázek 4 Graficky zobrazené měsíční plnění státního rozpočtu 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)

V roce 2021 se saldo státního rozpočtu prohloubilo ještě o 52,2 mld. Kč, schodek na konci roku tedy činil 419,7 mld. Kč. V tomto roce se stále projevují důsledky pandemie koronaviru nižším ekonomickým výkonem, opatřeními, která by měla stimulovat nebo podpořit zasažené odvětví ekonomiky, zdravotního systému a domácností.

Na lepším plnění státního rozpočtu České republiky se podílely obzvláště daňové příjmy, včetně pojistného na sociální zabezpečení, tyto příjmy překročily plánovaný rozpočet o 96,1 mld. Kč, oproti tomu příjmy pouze z inkasa daní se snížily o 19,2 mld. Kč. Na Obrázku 5 je graficky zobrazen měsíční vývoj příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v roce 2021.

Obrázek 5 Graficky zobrazené měsíční plnění státního rozpočtu 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2022)

4.2.1 Příjmy státního rozpočtu

V roce 2020 byly příjmy státního rozpočtu ovlivněny propadem ekonomiky. Tento propad byl doprovázen snížením zaměstnanosti, odpracovaných hodin, objemu mezd a diskrečními opatřeními, tvořenými vládou. Meziročně se příjmy snížily o 3,1%, pokles tedy činil - 47,7 mld. Kč, z čehož nejvíce poklesly daňové příjmy bez pojistného o 6,1% (- 46,5 mld. Kč), a naopak se zvýšily příjmy z Evropské Unie a finančních mechanismů, které vylepšily stranu příjmů o 8,3%, tedy zvýšení o 10,4 mld. Kč.

Daňové příjmy v roce 2019 a 2020 poklesly o 45,8 mld. Kč, tento pokles byl způsoben následujícími opatřeními, uvedenými v tabulce:

Tabulka 1 Dopad pandemie COVID-19 na příjmy státního rozpočtu v letech 2020 a 2021 v mld. Kč

	Alokace	Čerpání
Prominutí červencové zálohy a záloh splatných od 15. 10. do 15. 12. 2020 na daň z příjmů	22,5	22,5
Prominutí pojistného na důchodovém pojištění	13,3	13,3
Prominutí záloh na sociální pojištění	7,4	7,4
Snížení DPH u kulturních a sportovních činností	1,3	0
Snížení sazby silniční daně pro nákladní automobily	1	0
Zrušení daně z nabytí nemovitosti, věci	13,8	11,1

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)

Daň, která měla velký vliv na snížení příjmů, je daň z přidané hodnoty, která tvořila snížení příjmů o 3,5 mld. Kč, jelikož došlo k jejímu snížení nebo dokonce úplnému prominutí. Sazby DPH byly sníženy u maloobchodů, ale také u dopravních podniků, protože jejich příjmy byly razantně ovlivněny uzavřením škol, služeb jako jsou kadeřnictví, kosmetické salóny apod. a podniků, které kvůli velkému výskytu koronaviru byly vládou požádány o maximální využití možnosti home office pro své zaměstnance. Dalším prvkem, který ovlivnil DPH, bylo zrušení hrazení daně u nákupu ochranných pomůcek proti viru Covid-19, např. roušky a respirátory. Rozhodnutí byla nejprve platná pouze do června roku 2021, ovšem vláda se je rozhodla prodloužit až do listopadu 2021. Daň z přidané hodnoty byla zrušena i u testovacích

souprav, které byly používány jak ve firmách, tak v domácnostech. Další snížení bylo způsobeno u dosud nesplacených plateb daně o velikosti 0,9 mld. Kč.

Další podstatnou daní, která výrazně snížila příjmy, je spotřební daň. Tato daň snížila inkaso příjmů celkově o 4 mld. Kč. Očekávaná vyšší vratka z tzv. zelené nafty a restriktivní opatření, zavedená v březnu a dubnu, která výrazně omezila dopravu, měla velký vliv na spotřební daň z minerálních olejů, která poklesla o 6,9 mld. Kč. Snížila se i spotřební daň z lihu o 0,5 mld. Kč a to i vzhledem k navýšení sazeb. Příčinou snížení příjmů z alkoholu byly zavedené restrikce, které nejen uzavřely restaurace, ale také omezily cestovní ruch. Daň, která se naopak oproti minulému roku zvýšila, je spotřební daň z tabákových výrobků, která vzrostla o 3,6 mld. Kč. Tento růst lze připsat uzavření hranic, a tedy snížení přeshraničních nákupů tabákových výrobků, prodloužení lhůty pro prodej cigaret s předcházející sazbou daně nebo omezení již zmíněného cestovního ruchu.

Inkaso daní z příjmů právnických osob pokleslo o 15,1 mld. Kč. Tento pokles byl výrazně ovlivněn odpuštěním červnové zálohy na daň, a také možností stanovení rozdílných záloh na daně individuálně, nebo zpětného uplatnění daňové ztráty, navzdory tomu, že nebyl téměř využit daňovými subjekty. Příjem rozpočtu z daní z příjmu fyzických osob, které platí poplatník, poklesly o 3,3 mld. Kč, snižuje se také kvůli prominutí červnových záloh a stanovení nižších záloh. I zde se již mohla projevit možnost zpětného proplacení daňové ztráty. Na příjmy mělo také negativní vliv zvýšení limitu pro výdajové paušály na 2 mil. Kč od období 2019.

Zásadní dopad na inkaso daně z příjmu fyzických osob, placené plátcí, má podpora, vyplácená prostřednictvím kompenzačních bonusů o výši 24,4 mld. Kč a pokles objemu mezd. Pokles o 7,5 mld. Kč také souvisí s vyplácením ošetrovného nebo péčí o dítě, když byly zavřené školy, dále také s uzavíráním nebo omezením firem během nouzového stavu a poklesem zaměstnanosti. V druhé polovině roku již inkaso mezitím rostlo cca o 6%.

Vývoj příspěvků z pojistného na sociální zabezpečení byl determinován analogickými faktory, podpořenými odložením či úplným zrušením minimálních záloh na důchodové pojištění a politikou zaměstnanosti pro osoby samostatně výdělečně činné. V poklesu se také promítla snížená sazba z nemocenského pojištění pro zaměstnavatele, která měla za úkol nahrazovat náklady za zrušenou karenční dobu. Příjmy státního rozpočtu byly také sníženy odpuštěním pojistného placeného zaměstnavatelem podle programu Antivirus C.

Příjmy státního rozpočtu v roce 2021 se zvýšily o 11,8 mld. Kč, největší podíl na tomto růstu měl příjem pojistného na sociální zabezpečení. Tento příjem s podporou efektů programů pro udržení zaměstnanosti meziročně vzrostl o 55 mld. Kč. Naopak proběhly legislativní změny, které snížily příjem z daní o 19,5 mld. Kč. Rozpočtové určení daní ve prospěch krajů a obcí mělo také negativní dopad na příjmy rozpočtu, které byly sníženy o 27,4 mld. Kč.

Na daň z přidané hodnoty mělo velký vliv již zmíněné rozpočtové určení daní, nižší sazby daně u některých služeb a zboží nebo odpuštění daně na zdravotnické potřeby. Na příjmech se pozitivně projevilo zvýšení disponibilního příjmu domácností, které bylo zapříčiněno snížením daně u fyzických osob a růstem mezd, růstem cen a také zvýšený prodej nemovitostí, které také postihla vysoká inflace.

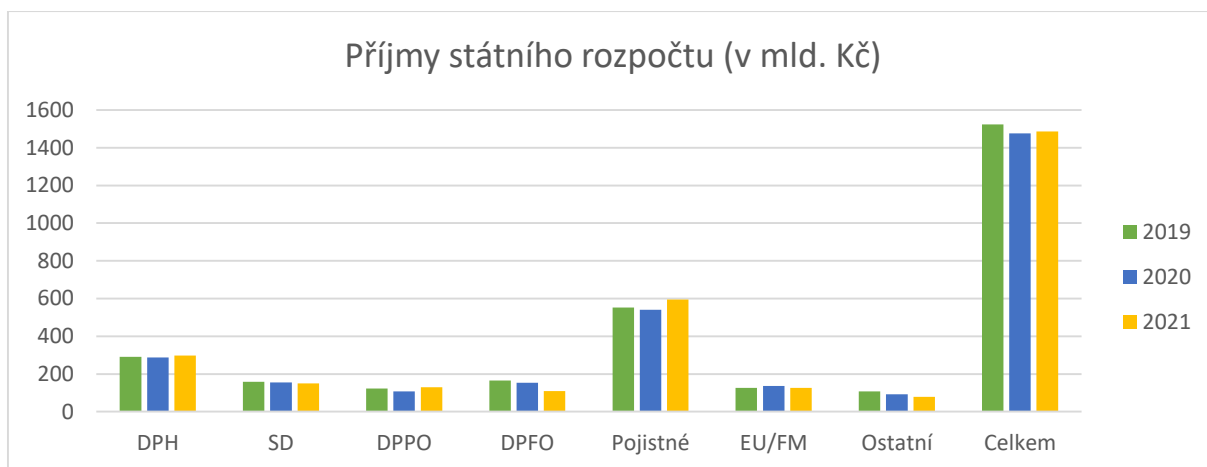
Celkově inkaso spotřební daně pokleslo o 4,6 mld. Kč, snížení příjmů se projevilo až s časovým zpožděním, vzhledem ke splatnosti daně. Příjem ze spotřební daně z minerálních olejů klesl o 2,3 mld. Kč, jednou z příčin poklesu bylo snížení sazby daně z motorové nafty. Pokud bychom zohlednili tento fakt, je možné pozorovat zejména v druhé polovině roku mírné ožívání ekonomiky. Pokles výnosů nastal u spotřební daně z tabákových výrobků o 3,3 mld. Kč. Naproti tomu uvolněním restrikcí došlo ke zvýšení spotřební daně z lihu o 1 mld. Kč.

Výnosy z daně z příjmů právnických osob významně stouply o 20,8 mld. Kč, důvodem k tomuto růstu je zrušení zálohy na daň v roce 2020. Příjmy byly také ovlivněny zvýšením zdanění rezerv v oblasti pojišťovnictví. Zpětné uplatnění daňové ztráty subjekty na rozdíl od očekávání téměř nevyužily, lze tedy říci, že subjekty, které byly krizí zasaženy, nevytvářejí takový zisk, aby výrazně ovlivnil velikost strany příjmů. Oproti plánu v roce 2021 došlo k přeplnění inkasa o 45,3 mld. Kč. Daně z příjmu fyzických osob, placené poplatníky, také ovlivnily zrušené zálohy na daň z příjmu. Stejně jako u právnických osob byla část neuhrazené zálohy splacena v červnu 2021. Příjmy se zvýšily o 1,6 mld. Kč. Vysoké snížení daně z příjmu fyzických osob, placené plátcí o 48,2 mld. Kč, zapříčinily daňové změny, které nabyly účinnosti od roku 2021, snížily základ daně o více než 25% a zvýšily slevy na poplatníka. Příjmy byly také negativně ovlivněny vyplácenými kompenzačními bonusy, naopak pozitivní vliv měl růst objemu mezd a platů, včetně mimořádných odměn.

V roce 2021 byly příspěvky z pojistného na sociální zabezpečení zasaženy zákonem o mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě, v jehož rámci si mohl zaměstnavatel odečíst příspěvek k prvním čtrnácti dnům karantény od odváděného

pojistného. Příjem pojistného se zvýšil o 55 mld. Kč, příčinou toho bylo zrušení minimálních záloh na sociální pojištění u OSVČ v roce 2020 a také výplata odměn.

Na obrázku 6 je zobrazen graf, který zachycuje vývoj jednotlivých složek příjmů státního rozpočtu. Z tohoto grafu je zřejmé v roce 2020 zvýšení pouze příjmů z Evropské Unie a pokles všech ostatních příjmů. Naopak v roce 2021 je možné pozorovat zvýšení příjmů o 12 mld. Kč a to především kvůli růstu pojistného a DPH.

Obrázek 6 Příjmy státního rozpočtu 2019-2021 v mld. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2020, 2021, 2022)

4.2.2 Výdaje státního rozpočtu

Tempo růstu z roku 2020 bylo rekordní a to navzdory tomu, že celkové výdaje nedosahovaly na úroveň stanovenou rozpočtem. Meziročně došlo k navýšení výdajů o 291,2 mld. Kč. Kompenzace, které byly vypláceny a uskutečnění vládních priorit se projevily na růstu běžných výdajů, které vzrostly o 257,6 mld. Kč, a na růstu kapitálových výdajů, ty vzrostly o 33,5 mld. Kč.

Největší změny byly zaznamenány u sociálních dávek, které se navýšily o 85,3 mld. Kč, Každý důchodce při valorizaci důchodů dostal o 900 Kč více a zároveň mu bylo vyplaceno jednorázové rouškovné. Důchodce tedy dostal o 5000 Kč více. Výše valorizace byla předem schválena, ale po vzniku pandemie se vláda rozhodla důchod ještě více navýšit. Tabulka ukazuje vývoj valorizace v letech 2020 a 2021.

Tabulka 2 Vývoj valorizace v letech 2020 - 2021

Rok	Zvýšení základní výměry	Zvýšení procentní výměry
2020	220 Kč	5,2 % + 151 Kč
2021	60 Kč	7,1 %

Zdroj: vlastní zpracování dle České správy sociálního zabezpečení (2021)

Kromě valorizace důchodu, navýšení rodičovského příspěvku nebo příspěvku na péči, výrazně vzrostla také výplata dávek na nemocenské pojištění (16,4 mld. Kč). V některých oblastech došlo k propouštění zaměstnanců, a proto se zvýšily výdaje na podporu v nezaměstnanosti. U ošetřovného došlo taktéž k navýšení a opakovanému prodloužení vyplácení, zároveň zde došlo ke změně věkové hranice pro pobírání ošetřovného.

Výdajem, který měl velký vliv na státní rozpočet, byly kompenzace, které měly pomoci nejen ekonomice, ale také firmám a jednotlivcům, kteří byli zasaženi vyhlášeným nouzovým stavem. Aby mohly být kompenzace využity, musely být splněny jejich podmínky. Velký dopad měl program Antivirus A a B, který byl vyplacen v celkové výši 23,7 mld. Kč, další velkou částkou byly výdaje na Covid nájemné v celkovém objemu 4,1 mld. Kč, Covid Ubytování 2,3 mld. Kč a ošetřovné pro OSVČ 2,3 mld. Kč.

Zvýšily se také transfery územních rozpočtů o 40,1 mld. Kč, v tom je zahrnut růst platů pedagogických i nepedagogických zaměstnanců na SŠ a ZŠ, zajištění sociální péče nebo valorizace příspěvku na výkon státní správy. V tomto období byl také vyplacen mimořádný příspěvek obcím a zaměstnancům poskytovatelů lůžkové péče.

Příspěvky vzrostly také u transferů příspěvkovým a podobným organizacím o více než 15 mld. Kč, velkou část z toho činily příspěvky určené na oddlužení vybraných nemocnic ve výši 6,6 mld. Kč. Další příspěvky byly směřovány vysokým školám, do oblasti výzkumu, vývoje a inovací, které byly uskutečňovány Akademií věd ČR, Grantovou agenturou ČR a Technologickou agenturou ČR. Příspěvkové organizace v oblasti kultury byly podpořeny mimořádnou částkou ve výši 0,9 mld. Kč a státní nemocnice dostaly příspěvek na finanční ohodnocení svých zaměstnanců.

O 15,1 mld. Kč vzrostlo také financování běžných výdajů státních fondů, z čehož velkou část činil příspěvek Státnímu fondu dopravní infrastruktury. S pandemií se téměř dvojnásobně zvýšily i nákupy zdravotnických potřeb. Zvýšily se i odvody vlastních zdrojů

do EU, protože byly navýšeny požadavky Evropské komise. O čtvrtinu se zvýšily i kapitálové výdaje, které dosáhly výše 33,5 mld. Kč.

V roce 2021 byl pro tempo růstu určující vývoj běžných výdajů, které ovlivnily především realizovaná opatření a priority vlády, vzrostly o 59,2 mld. Kč, kapitálové výdaje také vzrostly, ale pouze o 4,8 mld. Kč.

Sociální dávky vzrostly o 5,2 mld. Kč, nejvíce se na tomto růstu podílela výplata důchodcům, nemocenské pojištění, naproti tomu se snížilo ošetrovné a poklesly rodičovské příspěvky a podpora v nezaměstnanosti. 30% výdajů na zdravotní péči bylo pokryto zvýšením měsíčních plateb veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce o dvě třetiny oproti roku 2020.

Transfery podnikatelským subjektům vzrostly o 18,8 mld. Kč, velký podíl na tom mají programy Antivirus A, A plus, B, COVID Nájemné, COVID Gastro, COVID Ubytování, COVID Kultura, COVID Lyžařská střediska, COVID Restart sportu, Agricovid, COVID Sport II, COVID podpora cestovního ruchu a další.

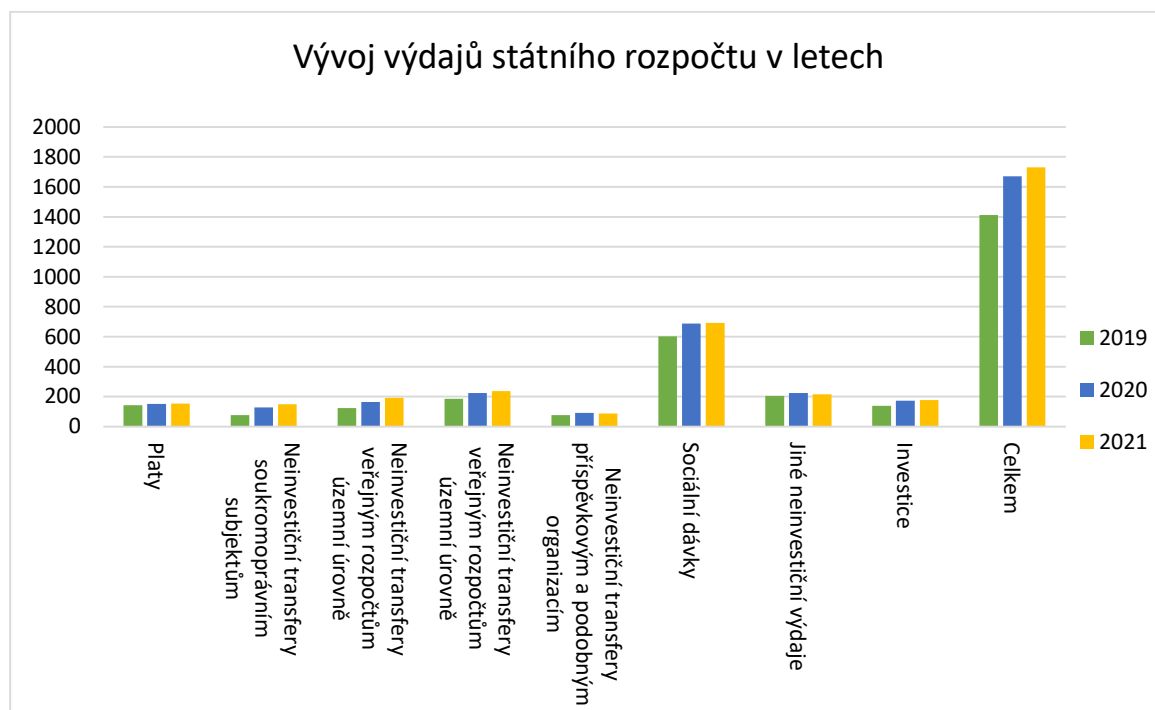
Neinvestiční transfery byly navýšeny o 13,3 mld. Kč. Za meziročním růstem stálo nejen zvýšení mezd pedagogických i nepedagogických pracovníků, ale také financování sociálních služeb, které byly podpořeny 4,8 mld. Kč nad rámec rozpočtu. Obcím a krajům byly vyplaceny příspěvky na zmírnění dopadů zákona o kompenzačních bonusech, opačný vliv měly vyplacené příspěvky obcím na zmírnění dopadů snížení daňových příjmů.

Vláda navýšila objem platů včetně pojistného o 2 mld. Kč, které byly využity na mimořádné odměny policistům, vojákům a zaměstnancům vězeňské služby. O 2,1 mld. Kč se také zvýšily úrokové výdaje na obsluhu státního dluhu. Neinvestiční nákupy a související výdaje v tomto roce rostly pouze mírně, zvláště proto, že nákupy vakcín, které byly podstatné pro snížení dopadů pandemie, byly uskutečněny v minulém roce.

Běžné transfery příspěvkovým a podobným organizacím meziročně klesly, je to především kvůli oddlužení nemocnic a vyšší mimořádného ohodnocení zaměstnanců ve zdravotnictví z minulého roku. Kapitálové výdaje tento rok dosáhly 177,4 mld. Kč, vzrostly o 4,8 mld. Kč ovšem to je stále méně, než jaká byla plánovaná výše, i přesto, že překročily o 3,5 mld. Kč investici Státnímu fondu infrastruktury.

Na obrázku 7 je zobrazen graf, který zachycuje vývoj jednotlivých složek výdajů státního rozpočtu v letech 2019-2021. V tomto grafu je patrné vysoké navýšení výdajů jak v roce

2020, tak i v roce 2021. Tento rozdíl lze přisuzovat zvýšeným transferům a sociálním dávkám v důsledku pandemie koronaviru.

Obrázek 7 Vývoj výdajů státního rozpočtu v letech 2019-2021 v mld. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2020, 2021, 2022)

4.3 Reakce fiskální politiky na lockdown v ČR

Tato kapitola je zaměřena na protiepidemická opatření vlády během pandemie Covid-19. Vláda byla nucena přijmout krizové kroky pro ochranu obyvatel. Byla nucena přijmout opatření pro pomoc domácnostem a firmám, které byly zasaženy restrikcemi. V neposlední řadě bylo nutné podpořit oblast zdravotnictví, která byla nejvíce ochromena následky pandemie. V tabulce 3 jsou shrnuta protikrizová opatření v roce 2020.

Tabulka 3 Struktura protikrizových opatření v roce 2020

		Alokace	Čerpání
Protikrizová opatření celkem	mld. Kč	1189,9	283,4
	% HDP	21,2	5,0
Posílení veřejného zdravotního systému a sociálních služeb	mld. Kč	66,4	58,8
Přímá opatření financovaná ze strany příjmů	mld. Kč	126,5	85,8
Přímá opatření financovaná ze strany výdajů	mld. Kč	104,2	63,1
Podpora likvidity	mld. Kč	24,1	12,5
Záruční a pojistná schémata	mld. Kč	868,7	63,3

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)

4.3.1 Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb

Opatření proti koronaviru jsou vysoce spojena s nárůstem výdajů v oblasti zdravotnictví. V rámci Liberačních balíčků byla plátcům DPH od 12. března 2020 odpuštěna daň z přidané hodnoty za bezúplatné dodání zboží, které je potřebné pro boj s Covid-19 a za zboží plátci, který je oprávněn vyrábět specifikované zboží např. dezinfekční gely. Následně bylo od DPH osvobozeno také vybrané zboží a služby, které jsou dodávány poskytovatelům zdravotních služeb, základním složkám integrovaného záchranného systému, Armádě České republiky a zařízením sociálních služeb. K prominutí DPH do konce roku 2022 došlo také u dodávaných vakcín, nezbytných pro očkování osob proti viru a také na testy pro testování obyvatel. Dle novely zákona o dani z příjmu bylo pro OSVČ možné snížit si daňový základ o výdaje, které byly vynaloženy na bezúplatné nepeněžitě plnění, určené pro boj s koronavirem.

Vláda dále rozhodla o zvýšení prostředků na výplatu mimořádných odměn pracovníkům záchranné služby. Odměny byly ve výši 40 000 Kč měsíčně za období od 1. března do 31. května, za stejné období byla také poskytnuta odměna pracovníkům lůžkového oddělení ve výši 25 000 Kč měsíčně a 10 000 Kč ostatním zaměstnancům. S ohledem na pandemii koronaviru byly zvýšeny prostředky na financování provozních výdajů a zároveň na odměny pracovníků v sociálních službách. Odměny byly přiděleny i pracovníkům na krajských hygienických stanicích.

Vliv na růst mezispotřeby vládního sektoru měl nákup ochranných pomůcek a dalšího zdravotnického materiálu, nakoupeného pro boj s pandemií. Celkem bylo na tyto nákupy vyhrazeno 14 mld. Kč.

Rovněž byl změněn rámec pro vyměřovací základ pro pojistné za státního pojištěnce od června 2020 na 11 607 Kč, pro rok 2021 byl tento základ ještě zvýšen na 13 088 Kč. Tato opatření zvýšila zdroje veřejného zdravotního pojištění o 50 mld. Kč. 6,6 mld. Kč vláda poskytla na oddlužení fakultních nemocnic, což zlepšilo jejich finanční situaci a jsou tak schopné reagovat na zvýšené náklady.

Pro technologické firmy, zaměřené na vývoj technologických řešení proti viru Covid-19, byly schváleny realizace tří projektů ze státního rozpočtu. Jsou to programy Technologie COVID, Czech Rise Up a na něj navazující program Czech Rise Up 2.0.

V tabulce 4 jsou zobrazena všechna opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb za rok 2020.

Tabulka 4 Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb za rok 2020

	Alokace	Čerpání
Celkem	66,4	58,8
Zvýšené osobní náklady pracovníků ve zdravotnictví	12,9	13,1
Zvýšení osobní a provozní náklady v sociálních službách	5,2	3,8
Nákup ochranných pomůcek, vakcíny, testů a dalšího vybavení	19,7	14,2
Navýšení plateb státu za státního pojištěnce	20,9	20,9
Programy pro technologická řešení boje proti Covid-19	1,0	0,1
Oddlužení nemocnic	6,6	6,6
Projekt „Chytrá karanténa“ a další výdaje	0,1	0,1

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)

4.3.2 Opatření na podporu domácností

Opatření, tvořena vládou na podporu domácností, souvisí zejména s možností odkladu splátek úvěrů, na transfery ve formě dávek nemocenského pojištění a jednorázové peněžní příspěvky. Celkem bylo schváleno 40,5 mld. Kč příspěvků do domácnosti za rok 2020.

V konsekvenci možných výpadků příjmů a neschopnosti splácet některé úvěry byly schváleny zákonné úpravy umožňující řešení splátek. Je to tzv. úvěrové moratorium (zákon č. 177/2020 Sb.), tento zákon je doplněn novelou zákona o spotřebitelském úvěru. V důsledku změny tohoto zákona je věřitel, pokud nedostane nájemné za 90 dnů, v právu pouze zvýšit úrok ve výši repo sazby 8 p. b. Zákon č 209/2020 Sb. poté poskytnul možnost v době od 12. března do 31. července odložit nájemci bytů splátku nájemného bez sankcí nebo výpovědi smlouvy, ovšem nájemník byl povinen nájemné doplatit nejdéle do konce roku. Pokud by se domácnostem výrazně snížily příjmy v důsledku zavedených vládních opatření, a neměly tak finanční prostředky na úhradu základních životních potřeb a nákladů spojených s bydlením, mohou požádat o dávku mimořádné pomoci. Velikost této dávky může být stanovena až do 15ti násobku životního minima jednotlivce. Významnou úsporu pro domácnosti znamenalo odpuštění daně z nabytí nemovitých věcí, jež platilo od 1. prosince 2019.

V roce 2020 byl upraven parametr pro výplatu ošetřovného pro zaměstnance, především v období první vlny pandemie, jako odezva na uzavření školských zařízení. Nárok na ošetřovné měli nejen zaměstnanci, kteří se museli starat o dítě do 13 let, a tak nemohli vykonávat svoji práci, ale také lidé, kteří se museli starat o osoby s hendikepem, které z důvodu uzavření nemohly do sociálních zařízení. Podmínky pro ošetřovné byly stanoveny zákonem, který vymezil tři důvody. Výše ošetřovného byla do konce března roku 2020 stanovena na 60% denního vyměřovacího základu a od počátku dubna do konce června byla zvýšena procentuální sazba na 80%.

Se začátkem druhé vlny pandemie Covid-19 byla znovu uzavřena školská zařízení. Vláda schválila tzv. krizové ošetřovné, na jehož základě v období krizových a mimořádných opatření, která se vztahují k pohybu dětí do 10 let ve školských zařízeních, bylo vypláceno 70% denního vyměřovacího základu a to od 14. října 2020 do 30. června 2021.

Dále byla také schválena pomoc důchodcům jednorázovou finanční výpomocí ve výši 5 000 Kč. Uskutečněny byly i programy na udržení zaměstnanosti, zejména programy Antivirus.

V tabulce 5 jsou vypsána opatření, která byla schválena vládou v roce 2020 na podporu domácností.

Tabulka 5 Opatření na přímou podporu domácností v roce 2020 v mld. Kč

	Alokace	Čerpání
Celkem	40,5	37,2
Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí	13,8	11,1
Ošetřovné pro zaměstnance	10,2	9,7
Úprava podmínek pro čerpání mimořádné okamžité pomoci	0,1	0,1
Jednorázový příspěvek důchodcům	15,0	15,0
Ostatní	1,5	1,4

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)

4.3.3 Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných

Cílem vládních opatření je udržet zaměstnanost a zabezpečit cash-flow, a tím snížit jejich likviditní riziko. Zpočátku byla podpora realizována celoplošně, nikoliv selektivně napříč všemi sektory ekonomiky, později byly přijímány programy pro nejvíce zasažené sektory, které již byly cílené. V druhé vlně vláda schvalovala už pouze cílené programy, nad rámec programu vláda ještě ratifikovala záruční programy pro poskytování státních záruk firmám,

určené primárně na provozní financování, později bylo toto rozšířeno i na investiční úvěry. Pro zajištění cash-flow pro firmy a OSVČ byly realizovány především úlevy v rámci daní a úpravy plateb na sociální a zdravotní pojištění.

Liberační balíček I zajistil odpuštění pokut za pozdní podání daňového přiznání nebo úroků z prodlení u všech daní. Zároveň poskytl možnost požádání o úpravu zálohy na daň z příjmu. V rámci liberačního balíčku II byla prominuta záloha na daň z příjmu, placená v červnu, jak u fyzických, tak u právnických osob. S vypuknutím druhé vlny pandemie bylo vládou schváleno prominutí záloh na silniční daň a úroků z prodlení u DPH. Také byla pozastavena elektronická evidence tržeb pro subjekty, náležející do třetí a čtvrté fáze (např. podnikání v dopravě a zemědělství, účetní, právníci apod.), později byla pozastavena povinnost vedení EET pro všechny subjekty do konce roku 2022. Vládou bylo také schváleno mimořádné odepisování majetku, který lze zařadit do 1. nebo 2. odpisové skupiny, pořízeného roku 2020/2021.

U OSVČ byly odpuštěny platby záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Toto prominutí se vztahuje na všechny OSVČ bez nutnosti podání žádosti za měsíce březen až srpen 2020. Zároveň byla osobám samostatně výdělečně činným odpuštěna i platba zálohy na pojistné na veřejné zdravotní pojištění, ale pouze do výše, která byla vypočtena z jedné dvanáctiny minimálního vyměřovacího základu. Prostřednictvím programu Antivirus C byla odpuštěna platba na sociální pojištění a státní politiku zaměstnanosti, což je platba, která je placena zaměstnavatelem za červen až srpen firmám do 50 zaměstnanců, pokud dodržely uvedené podmínky.

Osobám samostatně výdělečně činným bylo také umožněno zažádat o ošetřovné v důsledku uzavření školských zařízení. Musely splnit stejné podmínky, které byly stanoveny pro ošetřovné pro zaměstnance. Významnou roli pro OSVČ měl tzv. kompenzační bonus. Tento bonus sehrál významnou roli především pro ty, kteří přišli o příjmy v důsledku vládních opatření, která jejich podnikání vysoce utlumila nebo dokonce uzavřela. Nejvíce žádostí o kompenzační bonus bylo v první vlně pandemie podáno firmami, které se pohybují ve stavebnictví.

S nástupem druhé vlny pandemie byla výplata kompenzačního bonusu obnovena, vzhledem k znovuzavedení restriktivních opatření a nouzového stavu. Kompenzační bonus v druhé vlně byl značně omezen pouze na osoby samostatně výdělečně činné, s. r. o. s nejvíce dvěma společníky a osoby, které vykonávají práci mimo pracovní poměr s převažující činností

podnikání v přímo omezených oblastech ekonomiky. Mimo zmíněných podnikatelů mají nárok na kompenzační bonus také podnikatelé, kteří jsou alespoň z 80% přímo navázáni na uzavřené podnikání.

Automatický stabilizátor v podobě možnosti zpětného uplatnění daňové ztráty mohou využít fyzické i právnické osoby a vylepšit si tak svoji finanční situaci. Finanční ztrátu lze odečíst od základu daně i zpětně v maximální výši 30 mil. Kč.

COVID-nájemné byl program, schválený vládou především pro zlepšení likvidity podnikatelů, kteří museli platit své fixní náklady i přesto, že jejich provozovny byly omezeny nebo úplně uzavřeny. V tomto programu proběhly tři výzvy, v nichž stát pomohl nájemcům a uhradil pronajímatelům 50% nájemného.

31. 3. 2020 byl schválen Cílený program na podporu zaměstnanosti (program Antivirus), který zaměstnavatelům kompenzoval mzdové náklady, které platí zaměstnavatel za zaměstnance, účastné nemocenského pojištění, a to pouze v případě, že skutečně byly vyplaceny náhrady mezd a z nich bylo odvedeno povinné pojistné.

Ke snížení sazby DPH došlo přijetím zákona č. 299/2020 Sb. z 15% na 10% u poskytování ubytovacích služeb, využívání sportovních zařízení, oprávnění vstupu na sportovní a kulturní akce a také osobní dopravu lyžařskými vleky. Pro podporu dopravců byla dále snížena silniční daň o 25% pro nákladní automobily nad 3,5 tuny. Pro pomoc cestovnímu ruchu byl dále zaveden program COVID-bus, prostřednictvím kterého byly kompenzovány výpadky příjmu od 12. března do 30. června 2020. Výše byla stanovena dle fixní částky na sedačku podle emisní třídy daného autobusu.

Vzhledem k tomu, že jak při první, tak i při druhé vlně byla uzavřena ubytovací zařízení a zakázán vstup cizinců na území České republiky, byl velmi závažně zasažen cestovní ruch. V důsledku toho byl vládou schválen program COVID-ubytování, který měl pokrýt ztráty provozovatelů. Na tento program navazoval COVID-ubytování II, prostřednictvím kterého provozovatelé pokrývali své ztráty v důsledku uzavření ke konci roku 2020 a začátkem roku 2021. Pro ubytování, specializované pro školy v přírodě, byl zřízen program COVID-škola v přírodě. Následně byl schválen program COVID-podpora cestovního ruchu, který měl pomoci cestovním kancelářím, průvodcům a agenturám. Dalším schváleným programem byl COVID Záruka CK, který byl určen pro malé a střední cestovní kanceláře. Posledním schváleným programem, spojeným s cestovním ruchem, byl program COVID-lázně.

Vzhledem k vládním opatřením, která omezila přítomnost lidí v provozovnách, byl schválen program COVID-Gastro-Uzavřené provozovny, prostřednictvím něhož mohli provozovatelé v gastronomii zažádat o podporu. Dalším odvětvím, které bylo zasaženo, byl sport. Na pomoc financování tohoto odvětví byly schváleny balíčky COVID-sport, COVID-sport II a COVID-sport III Lyžařská střediska. Pro rozvoj sportovního odvětví vláda také schválila dvě oblasti dlouhodobější podpory, které jsou nazvány Restart sportu. Tento program se týká podpory sportovní infrastruktury a podpory sportovních organizací. Pro malé a střední podnikatele byla ještě zavedena Záruka COVID Sport.

Dalším významně zasaženým sektorem byl sektor kultury, pro který byly vytvořeny tři balíčky s názvem COVID-kultura I, II, III. Prostřednictvím těchto balíčků mohly podnikatelské subjekty v oblasti umělecké činnosti zažádat o kompenzační bonus ze zrušených kulturních akcí.

V oblasti zemědělství byla podpora uskutečněna zvýšením prostředků Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu o 1 mld. Kč. Dalším schváleným programem byl Agricovid-Potravinářství, určený na podporu podnikatelů v oblasti potravin, které dodávají do stravovacích provozoven.

Největší podporu pro firmy tvoří úvěry a hlavně státní záruky na poskytnuté úvěry od komerčních bank. Úvěr COVID byl vládou schválen v březnu 2020. Alokována do něj byla 1 mld. Kč. Prostřednictvím toho programu mohly malé a střední firmy zažádat o bezúročný úvěr až do výše 15 mld. Kč, který byl splatný do dvou let. Na to navázal program státních záruk, který poskytl provozní úvěry malým a středním firmám, podnikajícím mimo hlavní město Prahu. V té době byla také poskytována podpora na úhradu úroků z těchto úvěrů. Rovněž byl poskytován úvěr, který byl soustředěn na podnikatele, provozující svoji činnost v hlavním městě.

Všechna opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných v roce 2020 jsou vypsána v tabulce v příloze D. Podpory byly rozděleny na opatření pro zajištění cash-flow firem, pro podporu OSVČ a na podporu zaměstnanosti a také na podporu jednotlivým odvětvím, zasaženým pandemií.

5 Komparace s vybranými zeměmi

Tato kapitola je zaměřena na lockdown ve vybraných zemích a jeho vliv na fiskální politiku. Vybranými zeměmi jsou Itálie, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Švédsko. U jednotlivých zemí je analyzován průběh lockdownu a fiskální politika v reakci na pandemii, která je rozdělena do podkapitol, zaměřených na podporu zdraví a sociálních služeb, na podporu domácností a na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných. Na základě těchto informací je provedena komparace mezi jednotlivými státy včetně České republiky.

5.1 Lockdown ve vybraných zemích ve vazbě na přijatá opatření v rámci fiskální politiky

Jednotlivé vlády Evropské unie přijaly opatření na omezení šíření pandemie Covid-19 v zemi, zajistily dostupnost zdrojů zdravotní péče, snažily se zmírnit dopady koronaviru na společnost a ekonomiku.

Nákaza koronavirem se poměrně rychle rozšířila po celém světě, přístupy zemí pro snížení šíření pandemie se lišily, minimálně v prvních měsících pandemie. Některé země zvolily ihned tvrdší opatření, jako jsou sociální distancování nebo dokonce uzavírání výroby, maloobchodu a cestování. Ostatní země zvolily „volnější“ přístup k pandemii a spoléhaly pouze na testování svých obyvatel. Menší restriktce sice nesměřovaly k omezení ekonomické aktivity, ale zapříčinily zvýšení reprodukčního čísla a také úmrtnost obyvatel a nakonec byly doprovázeny hospodářským propadem.

5.1.1 Itálie

Lockdown v Itálii

Itálie strávila v lockdownu celkem 129 dnů. První lockdown byl zaveden již 21. února 2020. V tomto období byla zatím uzavření pouze regionální. Jednalo se o vesnice v provincii Lodi a provincii Padova. Už tehdy měli lidé v uzamčených provinciích zakázáno navštěvovat školy, zaměstnání nebo shromažďovat se.

8. března došlo k rozšíření lockdownu na sever Itálie, bylo zde také omezeno cestování do provincií, z provincií nebo v rámci nich, ovšem turistům bylo stále dovoleno opustit oblast. Dále byly zakázány kulturní akce a dokonce pohřby, zároveň vláda požádala veřejnost o dodržování odstupů na veřejných místech, jako jsou supermarkety, kostely nebo restaurace.

Otevření restaurací a kaváren bylo sice povoleno, ale jejich provozní doba byla zkrácena, na rozdíl od toho byly noční kluby, bazény, tělocvičny, muzea uzavřeny úplně.

Již 10. března byl rozšířen lockdown na celou republiku. Byly zrušeny všechny sportovní akce, cestování, které se nevztahovalo na potřeby rodin a cesty do zaměstnání. Následující den bylo rozhodnuto, že budou uzavřeny podniky, kromě těch, které poskytují základní životní potřeby. V Itálii byly dokonce zavedeny sankce pro ty, kteří neuposlechnou příkazy, a pro ty, kteří s příznaky chodí na veřejně dostupná místa, ti jsou považováni za hrozbu úmyslné nákazy. 2. března byla znovu zpřísněna opatření, která uzavřela všechny nepotřebné podniky i průmyslovou výrobu. Toto uzamčení skončilo po 70 dnech.

V zimních měsících Itálie znovu zavedla lockdown, kvůli rychlosti šíření pandemie. Nejdříve pouze regionálně, ale později přes vánoční svátky rozšířila uzamčení celoplošně. Přestože byla zařazena celoplošná opatření, Itálie začala rychle rozvolňovat a již 6. ledna lockdown skončil. Poslední lockdown proběhl na jaře roku 2021, kdy země čelila nové formě koronaviru a chtěla zpomalit jeho šíření.

Reakce fiskální politiky

Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb

Italská vláda vyčlenila přibližně 9,5 mld. eur na posílení sítě nemocnic a zajistila národní zdravotní systém, služby civilní ochrany, policii a vybavení, které je potřebné k pomoci.

1,4 mld. eur bylo vyčleněno na reorganizaci sítě nemocnic za účelem řešení nové situace Covid-19, peníze byly poskytnuty pro přizpůsobení prostor nemocnic pro nemocné. Dále bylo investováno 1,2 mld. eur na posílení místní zdravotní péče, které zahrnovalo včasné posílení sledování případů, poskytování pomoci pacientům doma, posílení okresních záchranných služeb.

Národní zdravotnická služba najala 20 000 lidí a byla přijata mimořádná opatření k náboru zdravotnického personálu. Tento krok pomohl italským úřadům přeplánovat své požadavky. Aby italské úřady mohly rychle reagovat na poptávku po ambulantních službách, hospitalizaci apod., které nebyly poskytnuty během největší pandemické pohotovosti, vláda vyčlenila přibližně 500 mil. eur na doplňkové zdravotnické služby personálu.

Italská vládní agentura Invitalia byla oprávněna poskytovat zvýhodněné půjčky a bezplatné granty firmám, které vyrábějí zdravotnické prostředky a osobní ochranné prostředky.

Opatření na podporu domácností

Aby se italská vláda vypořádala s nouzovou situací COVID-19, zavedla řadu opatření na podporu italských rodin, počínaje „dekretem Cure Italy“; tato opatření byla následně posílena a rozšířena „opětovnou vyhláškou“ a „srpnovou vyhláškou“: opatření na podporu pracujících rodičů, opatření k zajištění potřebné úrovně likvidity, zaručení příjmu a pozastavení daní a příspěvků na sociální zabezpečení, odškodnění a nové systémy, jako je „nouzový příjem“ pro rodiny s největšími potížemi a významné přiděly na rozšíření systémů sociální ochrany. Oživovací vyhláška také definitivně zrušila takzvané „ochranné doložky“, čímž se eliminovalo navýšení DPH a spotřebních daní, plánované od roku 2021, což přineslo prospěch ekonomice a rodinám země.

Bonus za služby hlídání dětí byl zaveden od 5. března vyhláškou „Cure Italy“. V tomto bonusu rodina dostala poukázku na hlídání v hodnotě 600 eur, při opětovném spuštění se výše poukázky zvýšila na 1 200 eur a vláda jej zpřístupnila také pro letní tábory.

Rodiče, kteří pracují v soukromém sektoru, měli právo na zvláštní rodičovskou dovolenou pro děti mladší 12 let, přičemž jim byl poskytnut příspěvek ve výši 50% jejich platu. Dekret byl prodloužen a rodiče mohli zůstat s dětmi doma místo původních patnácti dnů třicet dnů. Dalším balíčkem, který byl zřízen na podporu domácností, byl balíček chytrá práce, ve kterém rodiče, kteří mají dítě mladší čtrnácti let, měli právo pracovat z domova a to i bez individuální dohody, pokud není jiný rodič doma na podpoře příjmu, pokud by jeho práce byla ukončena nebo pozastavena nebo pokud druhý rodič pracuje.

V srpnovém dekretu byla vyčleněna 1 mld. eur na nadcházející dvouleté období, aby se navýšil fond pro školy a vzdělávací aktivity pro akademický rok 2020-2021. Později bylo vyčleněno dalších 85 mil. eur pro Fond pro digitální inovace a výukové workshopy, z kterého se nakoupily digitální platformy, nástroje pro státní školy a byla poskytnuta také sleva na půjčku digitálních zařízení.

Dle italského zákona měl každý občan Itálie nárok na dvanáct dní dovolené, aby poskytl pomoc zdravotně postiženým rodinným příslušníkům. Dále italská vláda vyčlenila 150 mil. eur na posílení projektů pomoci, služeb a nezávislého života pro lidi s velmi vážným postižením a lidí, kteří nejsou soběstační. Rodinám se zdravotně postiženou osobou byla také vyčleněna mimořádná podpora ve výši 1 mld. eur.

Fond Gasparrii poskytl devítiměsíční prodloužení fondu solidarity, který je k dispozici pro hypotéky pro osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby, jejichž příjem klesl o více než 33 % ve srovnání s posledním čtvrtletím roku 2019.

Zaměstnavatelé, kteří čerpali ze speciálního fondu Covid na doplnění výdělku nebo z osvobození od pojistného na sociální zabezpečení, nemohli zahájit individuální propouštěcí řízení, a ta, která byla zahájena po 22. únoru 2020, byla pozastavena. Dále byla také rozšířena velikost podpory dávek v nezaměstnanosti.

Italská vláda zavedla také řadu odškodnění např. pro sezónní pracovníky v cestovním ruchu, lázeňství a zábavním průmyslu, řemeslníky, obchodníky, zemědělce, domácí pracovníky a pečovatele apod.

Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných

Italská vláda přijala mimořádná opatření na podporu italských společností, zajistila jejich stabilitu během nouzové situace a pomohla jim znovu nastartovat. Dekret „Cure Italy“ zavedl počáteční opatření na podporu likvidity zavedením systému příplatků ke mzdě „Covid-19“ a moratoria na splácení úvěrů a hypoték, zatímco dekret „Liquidity“ zahájil plán v hodnotě více než 750 mld. eur a měl zajistit, aby podniky měly přístup k většímu financování a potřebné likviditě. Vyhláška o opětovném spuštění vyčlenila více než 16 mld. eur a rozšiřovala systém příplatků ke mzdě, posilovala opatření zaměřená na likviditu, podnikla další kroky v oblasti zdanění a poskytování nevratných grantů. Srpnová vyhláška a Relaunch vyhláška zavedly řadu významných opatření na podporu podnikání, která poskytla podnikům okamžitou ochranu a zároveň vytvořila základ pro to, aby se po skončení nouzového stavu znovu rozběhly.

Platba zůstatku regionální daně z příjmu za rok 2019 byla zrušena. Zrušena byla také záloha na regionální daň na rok 2020. Také byl založen nevratný grant pro OSVČ, které mají obrat nižší než 5 mil. eur.

60% sleva na dani byla poskytnuta těm, kteří podnikají nebo vykonávají uměleckou činnost nebo spolkům, nadacím a jiným organizacím. Veškeré jejich výdaje v roce 2020 na práce, potřebné k zajištění opatření k omezení šíření viru, byly dotovány max. 80 000 eur na příjemce. Dále bylo možné tuto slevu uplatnit na sanitaci okolí a vybavení ochrannými pracovními prostředky, a to do výše 60 000 eur na příjemce. Dále bylo vyčleněno 1,5 mld.

eur na posílení kapitálu státem kontrolovaných společností prostřednictvím navýšení kapitálu s cílem podpory plánů na jejich budoucí obnovu a rozvoj.

Fond státních pobídek byl navýšen o 500 mil. eur. Tento fond byl určen pro všechny, kteří kupují a registrují automobily s nízkými emisemi CO₂ v Itálii. Je navržen tak, aby podporoval automobilový průmysl a zároveň povzbuzoval vývoj nových technologií.

600 mil. eur bylo poskytnuto podnikům, zabývajícím se cateringem, jejichž obrat byl mezi březnem a červnem 2020 menší o více než jednu čtvrtinu. Těmto podnikům byl poskytnut grant na nákup italských zemědělských produktů, potravin a vína.

Nevratný grant ve výši 500 mil. eur byl poskytnut těm, kteří pracují v cestovním ruchu v historických centrech Itálie a jejich příjmy se snížily kvůli omezení turismu.

Dále byla zavedena daňová sleva ve výši 60% měsíčních plateb nájemného. Nárok na tuto slevu měly hotely bez ohledu na jejich obrat a také podniky, které zaznamenaly snížení obratu o 50%. Dalším balíčkem, na který bylo vynaloženo 600 mil eur, bylo snížení částek na účtech za energii pro malé a střední podniky. Dále byly malým a středním podnikům poskytnuty dotace ve výši 64 mil. eur na investice do nových strojů, zařízení a vybavení. 950 mil. eur bylo také poskytnuto společností, které přispívají k realizaci důležitých projektů v evropském zájmu.

Italská vláda také zavedla opatření na podporu soukromých investic a cestovního ruchu, což je jedno z nejvíce zasažených odvětví. Byly to zvýhodněné daňové režimy pro investice do inovativních začínajících podniků a malých středních podniků, daňový kredit na dovolenou, osvobození od daně z nemovitosti i pro roky 2021 a 2022.

5.1.2 Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

Lockdown ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku

Ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku byla zavedena opatření pro ochranu veřejného zdraví a ekonomická opatření pro zmírnění dopadů. Decentralizace způsobila, že opatření vlády jednotlivých částí Spojeného království, ve Skotsku, Walesu, Severním Irsku a Anglii se lišila. Tři z vyjmenovaných byly v lockdownu více než 210 dnů, jediné Skotsko se těsně vešlo pod 200 dnů lockdownu, a to s počtem 195 dnů.

Britská vláda měla již v předchozích letech vypracován plán reakce na pandemii. Již na přelomu ledna a února zahájila trasování kontaktů. Jak se virus šířil v zemi, vláda zaváděla

omezení pro veřejnost. I když zpočátku se vláda vyhýbala přísnějším opatřením, již 23. března Boris Johnson oznámil první celostátní lockdown, který trval až do července roku 2020.

Když vláda zahájila uvolňování, přístupy k opatřením se začaly lišit. Například skotská vláda sledovala eliminační strategii, ve které zavedla přísná opatření v oblasti veřejného zdraví. Cílem této strategie je dostat Covid na „nulu“, tedy zajistit aby nebyli žádní nově nakažení.

Na podzim a v zimě roku 2020 byl znovu zaveden celostátní lockdown, který nejdéle trval ve Skotsku. Zatímco jiné části UK jednou lockdown rozvolnily a na počátku roku zavedly další, ve Skotsku byl stále pouze jeden, který trval 97 dnů.

V polovině roku 2021 byla zrušena většina opatření, dokud se znovu v reakci na variantu Omicron některá pravidla nezavedla zpět. Veškerá opatření v Anglii byla zrušena v únoru 2022 v rámci programu „Living with Covid“.

Reakce fiskální politiky

Mezi březnem a prosincem roku 2020 oznámila vláda ekonomickou podporu ve výši 280 mld. GBP, které byly určeny nejen podnikům, ale také jednotlivcům a veřejným službám. Dále vláda poskytla bezprecedentní podporu decentralizovaným správám, pro usnadnění jejich reakce na Covid-19, kromě těch opatření, která byla na úrovni Spojeného království. V návaznosti na „Barnettovu záruku“ ve výši 16,8 mld. GBP, se vláda v roce 2021 ještě rozhodla zvýšit tuto částku o 2,1 mld. GBP, které mohly přenesené správy využít v roce 2020 nebo 2021. Finanční prostředky, přerozdělené přeneseným správám, dosáhly od počátku pandemie skoro 19 mld. GBP, pro skotskou vládu bylo přiděleno 9,7 mld. GBP, pro velšskou vládu bylo přiděleno 5,9 mld. Kč a pro Severní Irsko 3,3 mld. GBP. Financování tak pomohlo jednotlivým správám poskytnout podporu tam, kam celostátní programy nedosáhly.

Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb

Vláda přijala i rozsáhlá opatření na podporu veřejných služeb a jejich odolnost vůči tlakům pandemie. V letech 2020-2021 vláda poskytla podporu ve výši více než 100 mld. GBP po celém Spojeném království.

Vláda poskytla na podporu zdravotnických služeb ve Spojeném království v první linii 63 mld. GBP. V tomto je zahrnuto přibližně 22 mld. GBP na program Test and Trace, který

trasoval kontakty nakažených obyvatel. Přibližně 18 mld. GBP na podporu národního zdravotnického systému. Dalších téměř 15 mld. GBP bylo vynaloženo na pořízení osobních ochranných prostředků, dalších 5 mld. bylo vynaloženo na podporu nákupu a zavádění vakcín.

30. dubna 2020 zavedla vláda dočasnou nulovou sazbu pro DPH na tři měsíce na prodej osobních ochranných prostředků, aby pomohla během počátečních měsíců pandemie zasaženým sektorům. Toto opatření bylo později prodlouženo o další tři měsíce a skončilo podle plánu 31. října. Úleva byla zavedena i na dovoz zdravotnického materiálu, dovezeného ze zahraničí, včetně testovacích souprav na Covid-19. Tato úleva umožnila dovoz zboží mimo EU bez cla a DPH. Vláda také uvolnila více než 6 mld. GBP na vývoj a nákup vakcín proti onemocnění Covid-19.

Opatření na podporu domácností

V březnu vláda zvýšila příspěvky na bydlení pro žadatele o sociální zabezpečení a „Housing Benefit“ tak, aby pokryly 30 percentil místního nájemného. Tento nárůst znamenal téměř 1 mld. GBP pro soukromé nájemce.

Vláda také zavedla „prázdniny“ pro splátky hypoték a spotřebitelských úvěrů. U hypoték bylo umožněno tříměsíční odložení splátky pro osoby, které se dostaly do finančních problémů. Mohlo dojít k prodloužení odložení splátky až na šest měsíců. Podobné pokyny byly zveřejněny i pro spotřebitelské úvěry.

500 milionů GBP bylo poskytnuto na „The Hardship Fund“, aby mohly místní úřady poskytovat dodatečnou slevu na daních pro pracující v letech 2020-2021. Došlo k dočasnému odpuštění daně z nabytí nemovitosti do 31. března 2021.

Dále vláda rozšířila nemocenské dávky, aby si je zaměstnanci mohli nárokovat, i když budou pouze požádáni, aby se izolovali. Pravidla byla změněna tak, že nemocenské dávky byly splatné již od prvního dne nemoci, nikoli až od čtvrtého.

V září vláda oznámila, že všichni lidé, kteří byli požádáni o izolaci, obdrží jednorázovou platbu ve výši 500 GBP. Tento příspěvek byl určen pro jednotlivce, kteří jsou zaměstnaní nebo samostatně výdělečně činní, nemohou pracovat z domova a v důsledku toho přijdou o příjem. Dále vláda poskytla podporu lidem, kterým hrozí bezdomovectví během pandemie.

Vláda vytvořila komplexní balíčky na podporu pracovních míst. Program Kickstart poskytoval mladým lidem, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, plně dotovaná pracovní

místa, která jim poskytnou zkušenosti a dovednosti. V létě 2021 byl spuštěn program Restart, který přizpůsobil podporu více než 1 milionu nezaměstnaných lidí v Anglii a Walesu. Byla zavedena nová platba pro podporu zaměstnávání nových učňů do 25 let, na které vláda přispívala 2 000 GBP a 1 500 GBP pro zaměstnání učňů nad 25 let. Dále byly uvolněny peníze na stáže a školení, které byly určeny pro osoby ve věku 16-24 let. Další peníze byly uvolněny i na školení a stáže pro starší osoby, kterým tímto pomohly získat nové dovednosti, potřebné pro pracovní místa.

Vláda poskytla více než 200 milionů GBP na rozšíření programu práce a zdraví ve Velké Británii s cílem zavést dobrovolnou podporu pro ty, kteří pobírají dávky a jsou nezaměstnaní déle než tři měsíce. Dále byla spuštěna služba podpory, která pomáhá těm, kteří jsou nezaměstnaní méně než tři měsíce, a zvyšuje tak jejich šance pro nalezení zaměstnání. Fond flexibilní podpory dále nezaměstnaným pomáhá tím, že odstraňuje překážky v práci, jako jsou cestovní výdaje za účast na pohovorech.

Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných

Vláda poskytla komplexní ekonomickou podporu pro ochranu podniků před dopady pandemie a pomohla jim plánovat následující měsíce. Vláda Spojeného království spustila ihned pět programů, které měly pomoci firmám s vypořádáním s peněžními toky, které byly ovlivněny pandemií Covidu-19.

Prvním programem je Coronavirus Business Interruption Loan Scheme, v němž bylo poskytnuto více než 92 000 zařízení v hodnotě 22 mld. GBP podnikům se sídlem ve Spojeném království a obratem nižším než 45 milionů GBP. V rámci programu byly také poskytnuty půjčky až do výše 5 milionů GBP s 80% vládní zárukou pro věřitele, za tuto záruku nebyly účtovány poplatky a také byly v prvním roce pokryty všechny úroky a poplatky.

Dalším programem je Coronavirus Large Business Interruption Loan Scheme. V rámci tohoto programu bylo poskytnuto 705 zařízení v hodnotě téměř 5,3 mld. GBP podnikům s obratem vyšším než 45 mld. GBP. V tomto programu byly poskytnuty i půjčky do maximální výše 200 milionů GBP a také s 80% vládní zárukou.

Následujícím programem bylo Bounce Back Loan Scheme, ve kterém bylo poskytnuto více než 45 mld. GBP v rámci jeden a půl milionu půjček malým podnikům, z nichž si některé

v minulosti ještě nikdy nepůjčily. Půjčky byly omezeny na 25 % obratu, se 100% státní zárukou, první rok za dlužníka stát uhradil úroky a poplatky spojené s půjčkou.

K 21. únoru 2021 bylo schváleno více než 1,1 mld. GBP konvertibilních půjček v rámci programu Future Fund.

Posledním programem je COVID Corporate Financing Facility, v němž bylo poskytnuto více než 34 mld. GBP pro největší firmy, které se potýkaly s krátkodobými problémy. Přímo podporu tak obdržely firmy, které ve Spojeném království zajišťují 2,5 milionu pracovních míst.

Dále byl firmám ve Spojeném království poskytnut Roční investiční příspěvek. V listopadu vláda oznámila prodloužení dočasného příspěvku pro podniky ve Spojeném království ve výši 1 milion GBP do konce roku 2021. Větší podporu podnikům ještě poskytla tím, že odpustila 100% daní, aby se zvýšily investice do strojů a závodů.

V rámci Grantového fondu pro malé podniky, Grantového fondu pro maloobchod, pohostinství a volný čas a Diskrečního grantového fondu místního úřadu, mezi dubnem a zářím 2020 poskytla vláda grant 11,6 mld. GBP přibližně milionu obchodních domů. Tyto granty byly připraveny na podporu malých podniků a podniků v odvětvích, nejvíce zasažených Covidem-19.

Grant na podporu místních omezení (LRSG) byl vytvořen na podporu podniků, které musely být ze zákona uzavřeny. Vláda navíc poskytla grant na podporu místních omezení úřadům na podporu podniků, které byly ovlivněny sníženou poptávkou, kvůli zákazu shromažďování osob. V tomto programu vláda poskytla více než 95 milionů GBP.

Dalším balíčkem bylo Uzavření podniku kvůli lockdownu, který je určen podnikům nedobrovolně uzavřeným z hlediska lockdownu. Tyto podniky mohly žádat o jednorázové granty ve výši 9 000 GBP na provozovnu navíc, k měsíčním grantům, na který měly nárok v rámci programu LRSG.

Grant pro dodatečná omezení byl vytvořen pro firmy, které nebyly způsobilé pro granty LRSG. V rámci tohoto programu bylo umožněno místním úřadům podporovat místní podniky podle vlastního uvážení. Do ledna 2021 poskytla vláda granty v hodnotě 143 milionů GBP, ovšem na následující rok bylo financování navýšeno o 500 milionů GBP.

Granty „wet-led“ poskytly hospodám, které reagovaly na omezení pohybu, 1 000 GBP jako vánoční podporu. Prostřednictvím tohoto grantu byla vyplacena podpora ve výši 14 milionů GBP.

Jako další podporu schválila vláda zmrazení multiplikátoru obchodních sazeb na období 2021-2022, čímž podnikatelům ušetří přibližně 600 milionů GBP. Dále byla od března 2020 zavedena opatření na podporu nájemců a pronajímatelů komerčních nemovitostí, včetně moratoria na právo pronajímatelů vystěhovat nájemníky za neplacení nájemného, které vzniklo během pandemie.

Zákonný systém úlev na nemocenské byl oznámen v březnu 2020, aby zaměstnavatelům s méně než 250 zaměstnanci uhradil až dva týdny nemocenské, související s onemocněním Covid-19 na zaměstnance.

V červnu 2020 bylo představeno schéma obchodních úvěrů, v rámci něhož vláda uzavřela smlouvu o zajištění s pojistiteli obchodních úvěrů, aby zajistila krytí zranitelných podniků a chránila je před dopady platební neschopnosti. V rámci schématu vláda přebrala většinu ztrát, vyplývajících z pojistných událostí od dubna 2020 do června 2020.

V červenci 2020 bylo oznámeno, že podniky, které jsou registrované k DPH ve Spojeném království, od 20. března do konce června 2020, nemusí platit DPH. V zimě přišla vláda UK s novým schématem, kde dovoluje splatit firmám své dluhy na dani buď jednorázovou částkou, nebo rozdělením částky až na 11 menších plateb. Snížená sazba DPH se také týkala cestovního ruchu a pohostinství.

Dále vláda Spojeného království zavedla další odvětvová opatření, jako jsou program „Eat Out to Help Out“ který je zaměřen na pohostinství, program na podporu charit, fond na obnovu kultury, balíček na podporu zimních sportů, podporu volného času, zoologických zahrad a akvárií, filmové a televizní produkce.

V těchto těžkých časech vláda poskytla velkou podporu jednotlivcům. Již v březnu 2020 vláda oznámila program podpory příjmu samostatně výdělečně činných osob, jejichž podnikání bylo zasaženo nemocí Covid-19. V rámci tohoto programu byly poskytnuty 3 granty, ve kterých bylo vyplaceno 570 milionů GBP. Došlo ke zvýšení univerzálního kreditu o 20 GBP týdně a základního „working tax“ pro období 2020/2021. V tomto období vláda odložila splatnost daně z příjmu až do 31. ledna 2021.

5.1.3 Švédsko

Lockdown ve Švédsku

Ve Švédsku, na rozdíl od většiny zemí, nebrali možnost lockdownu a pokutování svých obyvatel jako cestu pro snížení dopadů pandemie. Švédská vláda zaujala mírnější přístup a upřednostnila tak ekonomiku a prováděla pouze nutná opatření k sociálnímu distancování.

Švédská ústava právně chrání volný pohyb osob v době míru a tak zakazuje plný lockdown. Švédsko proto přistoupilo pouze k sociálnímu distancování, ve kterém vydali pouze doporučení pro obyvatele, aby se vyhýbali přeplněným oblastem, později ovšem byli nuceni přistoupit k tvrdšímu kroku, ve kterém omezili počet shromážděných osob. Dále bylo zdravotním úřadem doporučeno, aby lidé necestovali v rámci země, toto opatření zahrnovalo i cesty do zaměstnání.

10. ledna 2021 byla přijata legislativa, která umožnila více omezení, než bylo do té doby možné. Bylo možné kontrolovat počet osob v obchodech, nebo také zavést v zemi úplný lockdown, ovšem tato možnost nebyla ve Švédsku využita.

Reakce fiskální politiky

Opatření v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb

Obcím a regionům byly přiděleny dodatečné finanční prostředky na zdravotnická opatření, včetně očkování, testování a sledování kontaktů, převozu pacientů a kompenzací za odloženou zdravotní péči a zdravotní péči související s COVID-19.

Národní rada pro zdraví a sociální péči, Agentura veřejného zdraví Švédska a Inspektorát zdravotní a sociální péče také dostaly větší zdroje na řešení pandemie.

Dne 19. března podepsala Národní rada pro zdraví a sociální péči smlouvu se společností, zabývající se lékařskými a bezpečnostními technologiemi, aby zajistila rozsáhlé dodávky obličejových masek švédským lékařským službám.

Dále vláda navrhla dočasně přerušit standardní odpočet nemocenské. To znamenalo, že nemocenská se vyplácela od prvního dne doma. Účelem této změny bylo povzbudit lidi, aby zůstali doma, i když měli pouze mírné příznaky.

Zaměstnanci měli možnost obdržet náhradu za standardní srážku nemocenských dávek od švédské sociální pojišťovny. Aby se zmírnil tlak na systém zdravotnictví a lékařské péče, vláda navrhla dočasně pozastavit povinnost lékařského potvrzení od osmého dne nemoci.

Na podzim schválila vláda podporu pro krajské a městské zdravotnictví a péči o seniory. Dále uvolnila peníze na krizovou podporu, poradenství a traumatologickou podporu.

Vláda poskytla až 4 mld. SEK na podporu zdravotnickým službám, které byly poškozeny pandemií. Pacientům, kteří nemohli navštěvovat svého zubaře během pandemie, vláda poskytla národní dotaci.

5,9 mld. SEK poskytla vláda na rozšířené testování a sledování nakažených a jejich kontaktů. Agentura veřejného zdraví Švédska byla proto pověřena, aby po konzultaci s regionálními a správními orgány země urychleně zajistila, že v celé zemi existují podmínky pro rozsáhlé testování na COVID-19. Dále vláda vyčlenila 82 mil. SEK na posílení procesu dozoru nad kontrolou infekčních nemocí v restauracích, barech a kavárnách s cílem snížit rizika dalšího přenosu viru.

Opatření na podporu domácností

Během pandemie bylo mnoho dětí a mladých lidí zbaveno aktivit a sociální interakce s lidmi jejich věku. Prázdninové aktivity mohly pomoci tuto situaci zmírnit a zlepšit jejich život. Vláda se proto rozhodla poskytnout obcím pro tento účel státní dotaci ve výši 200 milionů SEK. Grant podpořil prázdninové aktivity, které byly pro děti a mládež ve věku 6 až 15 let v roce 2021 bezplatné a bezpečné pro COVID.

Podzimní opatření umožnila rodičům zůstat doma s dětmi, když byly školy zavřené. Dále bylo švédskému kompetenčnímu centru poskytnuto 1 mil SEK na identifikaci dopadu, který má COVID-19 na rodinné pečovatele, personál podporující rodinné pečovatele a finanční podporu poskytovanou rodinným pečovatelům.

Dále švédská vláda poskytla preventivní nemocenskou pro rizikové skupiny. Nařízení vlády znamenalo nárok na odškodnění až 804 SEK denně pro osoby patřící do rizikových skupin a pro rodinné příslušníky osob, které patří do rizikových skupin. Dávky byly vyplaceny tehdy, když byla osoba infikována nebo pokud se zdržela práce z důvodu karantény.

Starším lidem hrozilo, že budou následky vypuknutí COVID-19 obzvláště tvrdě zasaženi. Aby vláda čelila důsledkům izolace, poskytla obcím finanční prostředky ve výši 30 milionů SEK. Tyto finance lze například použít na digitální řešení ve službách pro starší lidi.

Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných

Během roku 2020 poskytla vláda vládní půjčky organizátorům zájezdů, které byly zrušeny z důvodu koronavirové pandemie. Vládní půjčky byly poskytnuty, protože organizátoři byli nuceni v krátké době vrátit velké množství peněz za zrušené cesty. Podpora byla později rozšířena i na přebookované zájezdy.

Vláda zavedla program státních úvěrových záruk Företagsakuten, aby především malým a středním firmám usnadnila získání úvěrového financování a předešla uzavření a bankrotům z důvodu problémů s likviditou. Program znamenal, že stát garantoval 70 procent nových úvěrů, které banky firmám poskytly. Dluhový úřad vydal záruku úvěrovým institucím, které následně půjčovaly společnostem.

Pro snížení nákladů pro firmy byla zavedena dotace na nájemné na období duben až červen 2020, leden až březen 2021, duben až červen 2021 a červenec až září 2021. Dotace znamenala, že pronajímatelé, kteří snížili fixní nájemné firmám v ohrožených odvětvích, mohli požádat o podporu na kompenzaci části snížení. Za období duben až červen 2020 byla poskytnuta náhrada maximálně 50 procent sníženého fixního nájemného, maximálně však 25 procent původního fixního nájemného. Od ledna 2021 byla podpora posílena tak, že kompenzace byla poskytována ve výši 50 procent sníženého fixního nájemného až do výše 50 procent původního fixního nájemného.

Společnost Almi Invest obdržela doplatek ve výši 400 milionů SEK, aby překlenula krizi v malých inovativních společnostech a zabránila plýtvání strukturálním kapitálem a nehmotným majetkem mimo jiné v sektoru biologických věd. Vláda se rozhodla snížit požadavek na soukromé spolufinancování na 30 %, což společnosti Almi Invest umožnilo převzít větší podíl investic do nových i stávajících inovativních společností.

Dále vláda připravila dotaci na odstávku, kterou mohou využít firmy, které jsou nuceny uzavřít své provozy v důsledku rozhodnutí o odstávce v rámci nového pandemického zákona. Podpora pokrývá až 100 procent fixních nákladů firem včetně mzdových nákladů. Aby mohla být podpora uplatněna, musí se podle návrhu jednat o zákaz nebo uzavření vyhlášené vládou a předložené Riksdagu nebo o odpovídající rozhodnutí o uzavření, o kterém v jednotlivých případech rozhodne krajská správní rada. Dosud takové rozhodnutí o uzavření nepadlo.

Aby se čelilo negativním důsledkům pandemie pro mladé lidi na trhu práce, byly příspěvky zaměstnavatelů pro 19–23leté mezi lednem 2021 a březnem 2023 sníženy z 31,42 na 19,73 procenta. Návrh usnadnil firmám udržet a zaměstnat zaměstnance a umožnil finanční start pro některá z nejhůře postižených odvětví, která zaměstnávají mnoho mladých lidí.

S dočasným snížením daní dostanou společnosti pobídku k předkládání a zvyšování investic. To může přispět k oživení ekonomiky, ale také urychlit přechod. Snížení daně se týkalo zařízení pořízeného v roce 2021 a zákon vstoupil v platnost 1. ledna 2022.

Firmy mohly získat odklad platby příspěvků zaměstnavatele, předběžné daně ze mzdy a DPH. To znamená, že firmy, které to myslely vážně, hospodaří se svými financemi a nemají velké daňové dluhy, mohou posílit svou likviditu. Tyto tzv. dočasné odklady byly zavedeny 30. března 2020. Postupně byly posilovány a prodlužovány, mimo jiné tím, že firmy mohly žádat o odklady na několik měsíců a že se doba odkladu prodlužuje. Pro podání žádosti o dočasný odklad není stanovena žádná lhůta. Existují však vzdálené časové limity, jak dlouho mohou odklady běžet. Těm, kteří o odklad požádají pozdě, lze tedy v některých případech povolit kratší dobu odkladu.

Stát proplácel zaměstnavatelům vyšší náklady na nemocenské, než lze považovat za běžné. Výše náhrady byla dána zčásti nákladem na nemocenské a zčásti celkovými mzdovými náklady zaměstnavatele.

Podporu pro společnosti na základě ztráty obrátu mohly využít firmy, které měly ztrátu obrátu minimálně 30, 40 nebo 50 procent v závislosti na době podpory, o kterou firma žádá. Maximální sazba dotace, tedy výše podpory, se pohybovala mezi 70 % a 90 % fixních nákladů společnosti nebo nekrytých fixních nákladů. Podpora byla několikrát prodloužena a posílena a mohla být použita v období od března 2020 do září 2021.

Na podporu jednotlivých obchodníků a obchodních společností, které nemohli využít jiná podpůrná opatření, vláda zavedla dvě speciální podpory prodeje. Jednu z dotací mohou využít jednotliví obchodníci, kteří měli obrátovou ztrátu minimálně 30, 40 nebo 50 procent v závislosti na dotačním období, o které žádají. Velikost podpory je 75 % nebo 90 % ztráty obrátu jednotlivého obchodníka v závislosti na době podpory. Další podporu mohou využít obchodní společnosti s alespoň jednou fyzickou osobou jako partnerem a je navržena na základě pravidel a lhůt pro podporu prodeje jednotlivým obchodníkům. Podpora byla několikrát prodloužena a posílena a mohla být použita v období od března 2020 do září 2021.

5.2 Komparace a zhodnocení dopadů Covid-19 na fiskální politiku ve vybraných zemích

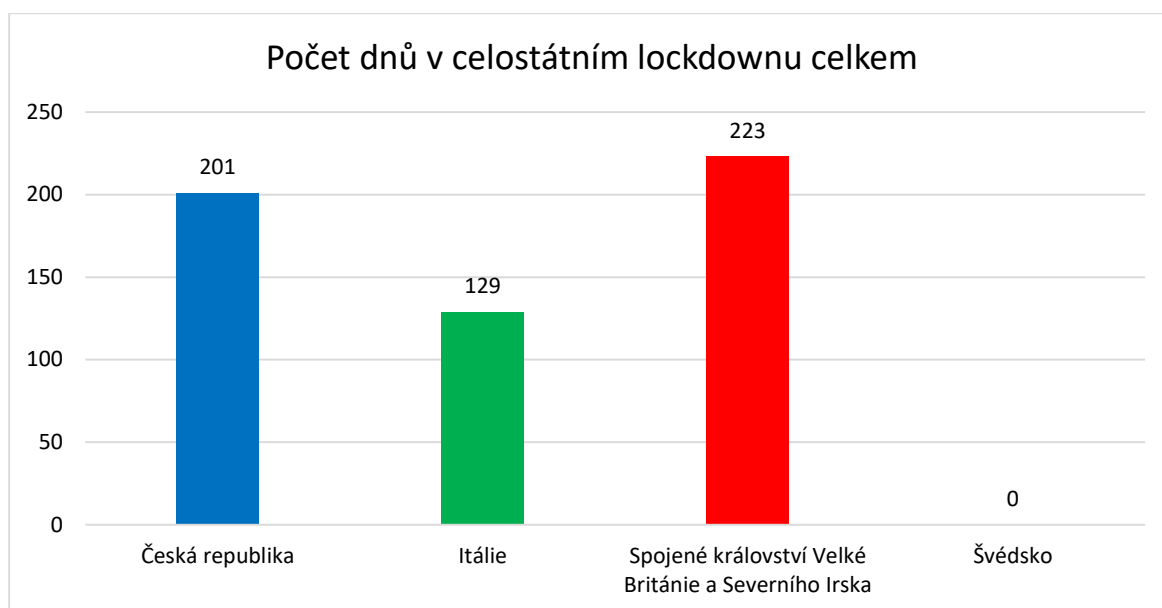
Vybrané země zvolily každá jiný přístup k ochraně svých obyvatel. Zatímco Česká republika a Itálie již od počátku prosazovaly přísnější opatření, Spojené království k tomuto kroku dospělo až později, když země dle modelování zjistila, že musí přistoupit k jiné strategii, než kterou zaujala v počátku. Švédsko k celostátnímu lockdownu nikdy nepřistoupilo.

Itálie byla první země, která zavedla lockdown, musela tak rychle reagovat na nárůst nemocných obyvatel. V jeden moment bylo nejvíce nakažených v Evropě právě v Itálii. Bylo nutné přijmout opatření rychle, aby se virus přestal šířit. Itálie nejdříve zavedla pouze lokální opatření, která se zaměřila pouze na nejvíce postižené oblasti, ovšem později byla nucena tento lockdown rozšířit na celou zemi. Dále Itálie uzavřela všechny podniky, které nebyly životně důležité.

V České republice byl vyhlášen lockdown ihned celostátně. Vláda se snažila co nejrychleji zareagovat na rychlost šíření pandemie. Vláda, podobně jako Itálie, ihned začala zavádět restriktce, které se týkaly ochrany svých obyvatel, ovšem nikdy nepřistoupila ke kroku uzavření výrobních závodů, zde vydala pouze doporučení pro home office. I přesto mnoho závodů svou činnost přerušilo.

Ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska byla zvolena jiná strategie pro boj s koronavirem. Zpočátku byla tato strategie odlišná od předchozích zemí, protože vláda Spojeného království odmítala zavést přísnější opatření proti koronaviru, ke kterému přistoupila až později, kvůli rychlosti nárůstu případů. Ovšem již před úplným lockdownem UK zavedla opatření pro snížení možnosti shromažďování osob, ale k lockdownu bylo přistoupeno až později.

Švédsko se liší od všech vybraných zemí přístupem k ochraně svých obyvatel. Jako jediná země z vybraných nikdy nepřistoupila k úplnému lockdownu a vydávala pouze doporučení, která by měli obyvatelé dodržovat. Počet dnů v celostátním lockdownu v jednotlivých zemích je graficky zobrazen v obrázku 8.

Obrázek 8 Celkový počet dnů v lockdownu

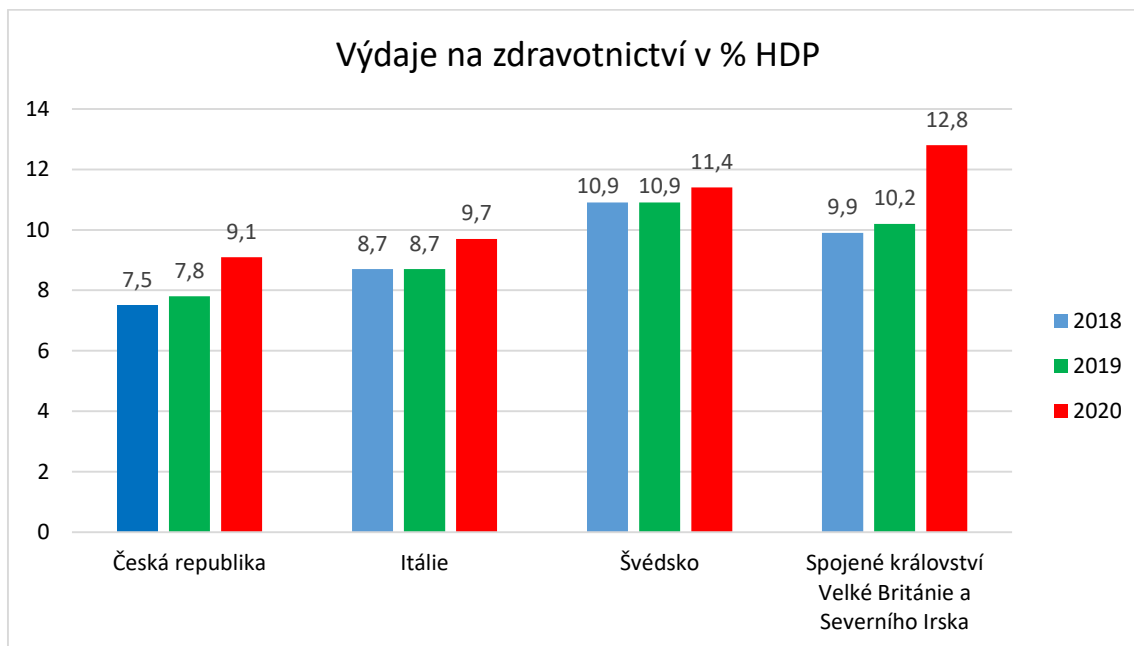
Zdroj: Vlastní zpracování

Fiskální politika prošla razantní změnou, země musely rychle reagovat na šířící se vir, který v novodobé historii nemá obdoby. Jednotlivé státy se snažily zachránit svou ekonomiku, ať to stojí, co to stojí, ale zároveň chtěly ochránit i životy svých obyvatel. Některé státy přistoupily až k uzavření svých obyvatel v jejich domovech a celkovému uzavření fungování ekonomiky, otevřené byly pouze nezbytné obchody. Pro ekonomiku to byl velký šok a státy musely zvýšit množství podpory pro všechny ekonomické subjekty.

Všechny vybrané země se zaměřily na podporu ve zdravotnictví, především z důvodu, že se jedná o nemoc, která se rychle rozšířila do celého světa a zatížila celý zdravotnický systém. Všechny státy rychle zvýšily výdaje na zdravotnictví, aby co nejvíce předešly pádu zdravotnického systému. Vzhledem k tomu, že na tuto situaci nebyl žádný stát připraven, bylo nutné dodatečně nakoupit zdravotnický materiál, který se stal v počátečních chvílích pandemie nedostatkovým zbožím, proto Česká republika a Itálie spustily program pro podporu firem vyrábějících zdravotnické pomůcky. Dále vlády států rychle spustily vývoj programu pro trasování nakažených osob a také pro karanténu nemocných.

V České republice a ve Spojeném království byla odpuštěna daň z přidané hodnoty na nákup zdravotnického materiálu a poskytnuty mimořádné odměny pracovníkům ve zdravotnictví. V České republice byl dále změněn rámec pro vyměřovací základ pro pojistné za státního pojištěnce. V Itálii, aby nedošlo k přetížení zdravotnického personálu, byli nuceni najmout dodatečné zaměstnance, kteří byli ochotní přijmout práci i se zvýšeným rizikem nákazy.

Na obrázku 9 je zobrazen graf, který zachycuje změnu výdajů na zdravotnictví. Z grafu lze poznat, že všechny země v důsledku pandemie zvýšily své výdaje na podporu zdravotnictví.

Obrázek 9 Výdaje na zdravotnictví v letech 2019-2020 v % HDP
Zdroj: vlastní zpracování dle OECD (2021)

Všechny státy se také snažily podpořit domácnosti ve svých zemích, které byly zasaženy Covidem a dostaly se tak do těžké finanční situace. Státy se snažily co nejvíce snížit dopad lockdownu na obyvatele, se kterým souvisel propad příjmů, a tak zavedly pomoc při hypotékách a úvěrech, u nichž bylo umožněno odložení splátek.

Státy také poskytovaly ošetrovné pro osoby, jejichž děti musely zůstat doma v důsledku uzavření jejich školských zařízení. Ovšem Itálie to vzala z druhé strany a naopak podporovala pracující rodiče, kterým poskytla bonus na hlídání dětí.

Ve Spojeném království zavedla vláda rozšířenou podporu v nemocenském příspěvku, který si obyvatele mohli nárokovat, i když byli pouze požádáni o izolaci. Ve Švédsku byla zřízena tzv. preventivní nemocenská, z toho důvodu, aby osoby i s pouze mírnými příznaky zůstaly doma.

V České republice poskytla vláda důchodcům jednorázový příspěvek. Na starší skupinu lidí myslela i Švédská vláda, která považuje starší osoby za nejrizikovější skupinu, a proto jim poskytla finanční prostředky.

Dále byla v ČR a UK zrušena daň z nabytí nemovitých věcí, která znamenala pro domácnosti výraznou úsporu. Ve Spojeném království také vláda rozhodla o zvýšení podpory nájemného žadatelům o sociální příspěvky.

Cílem vládních opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných je udržení zaměstnanosti a snížení jejich likvidního rizika. Zpočátku státy svou podporu realizovaly celoplošně, až později se zaměřily na nejvíce zasažené sektory ekonomiky. Nejvíce státy ulevily podnikům, když jim povolily odložit splátky úvěrů, díky čemuž jim zůstala větší likvidita. Zároveň státy podnikům poskytly za určitých podmínek státní záruky na půjčky. Spojené království dokonce první rok pokrylo všechny poplatky a úroky, spojené s půjčkou.

Dále státy snížily nebo úplně odpustily daň z přidané hodnoty na nakoupené produkty. Firmám také pomohlo odložení záloh na daň z příjmu fyzických a právnických osob. V České republice byly dokonce odloženy zálohy na silniční daň, pojistného na důchod a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Další z balíčků se zaměřil na platbu fixních nákladů podniků, především nájemného. Stát se také postaral o ochranu pracovních míst. V Itálii zaměstnavatelé, kteří čerpali ze speciálního fondu COVID na doplnění výdělku nebo byli osvobozeni od plateb sociálního připojištění, nemohli se zaměstnanci zahájit propouštěcí řízení. Ve Spojeném království pro udržení zaměstnanosti poskytovali plně dotovaná místa mladým lidem, která jim zajistila pracovní zkušenosti a dovednosti. Podobnou vizi měli ve Švédsku, kde poskytovali firmám příspěvky na zaměstnání mladých osob.

Kvůli sociálnímu distancování bylo uzavřeno mnoho míst, kde by se mohlo sejít více lidí. Těmto místům byly poskytnuty kompenzace ušlých zisků, jedná se o podniky v oboru gastronomie, ubytování, školství, kultury a sportu. Na všechny tyto podniky byly zaměřeny dotace v pozdějších fázích pandemie.

Nejpostiženějším odvětvím byl cestovní ruch, vzhledem k tomu, že většina států zavřela svoje hranice, aby zamezila šíření pandemie. Vlády jednotlivých států zavedly spoustu grantů na podporu cestovního ruchu a náhradu ušlých zisků.

5.3 Diskuze

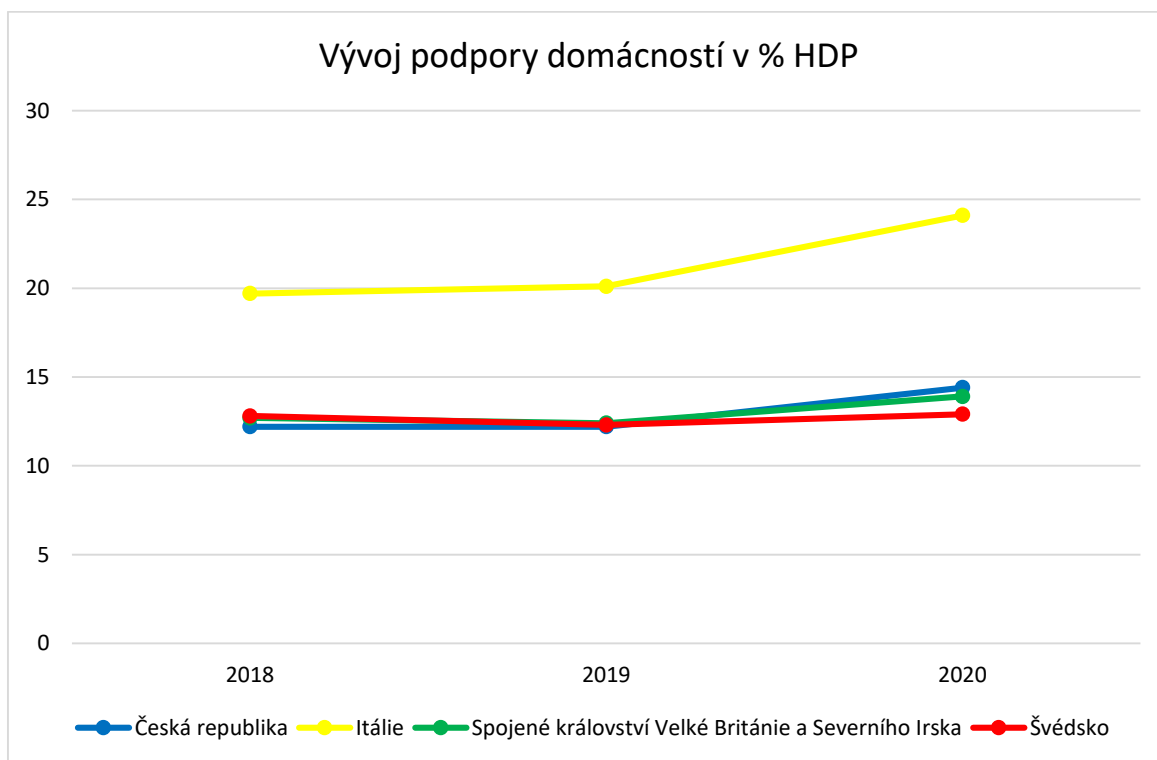
V předchozích kapitolách, na základě rešerše, byly autory doporučeny postupy fiskální politiky, které by měly být využity pro boj s pandemií. Autoři se shodují, že reakce vlády by

měla být především rychlá a bezprecedentní a vlády by měly být ochotné udělat cokoliv pro udržení životaschopné ekonomiky.

Vlády sledovaných zemí na krizi rychle zareagovaly a ihned zavedly opatření pro sociální distancování osob, aby se nemoc nešířila takovou rychlostí a nebyl tak přetížen zdravotnický systém. Zdravotnickému systému věnovaly jednotlivé vlády, stejně tak jako autoři, velkou pozornost. U všech vybraných zemí se výdaje na podporu zdravotnictví zvýšily tak, aby byly země schopny čelit pandemii a měly dostatečné kapacity jak lůžkové, tak personální. Nejvíce byly výdaje na zdravotnictví navýšeny ve Spojeném království, přisoudit to lze nejvyššímu množství případů nakažených z vybraných zemí.

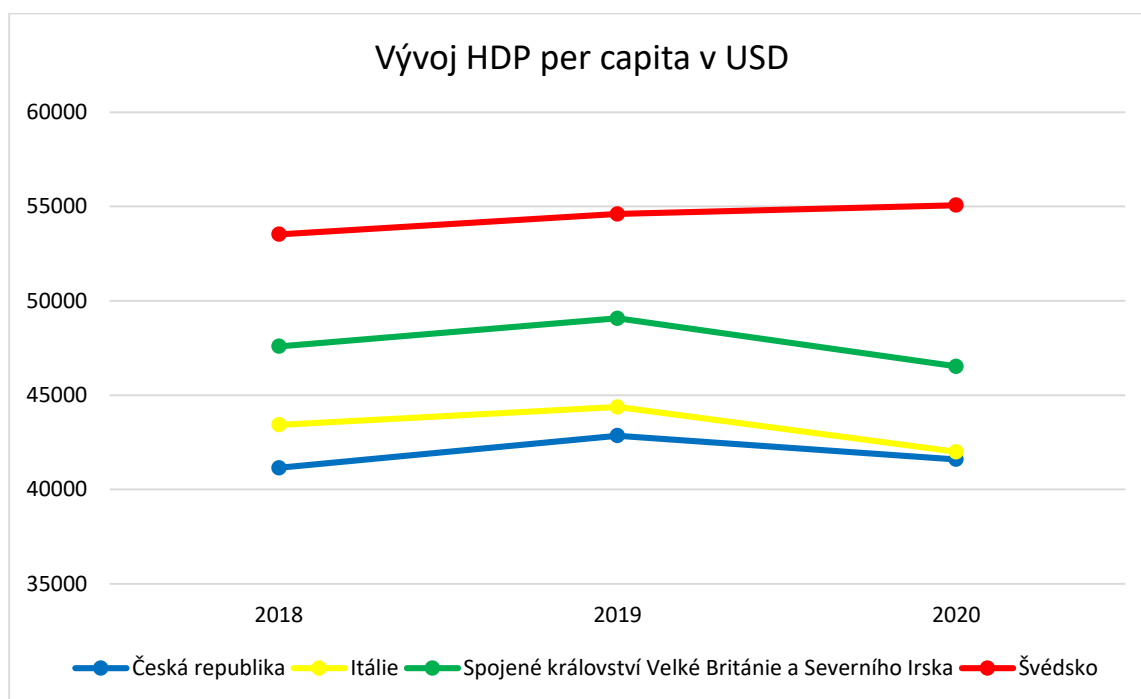
Autoři dále doporučovali zaměřit se na podporu domácnostem, kterým kvůli pandemii byly sníženy příjmy nebo přišly o zaměstnání a předešly tak nesolventnosti občanů. Vlády jednotlivých zemí proto vytvořily takovou fiskální politiku, aby snížily jejich finanční problémy v tomto těžkém období. Největší pomocí pro domácnosti bylo posunutí splátek úvěrů, které by domácnosti mohly mít problém splatit kvůli vládním restrikcím, které omezily fungování podniků. V obrázku 10 je zobrazen graf, který zachycuje vývoj podpory domácností v jednotlivých letech.

Obrázek 10 Vývoj podpory domácností v % HDP
Zdroj: Vlastní zpracování dle OECD (2021)

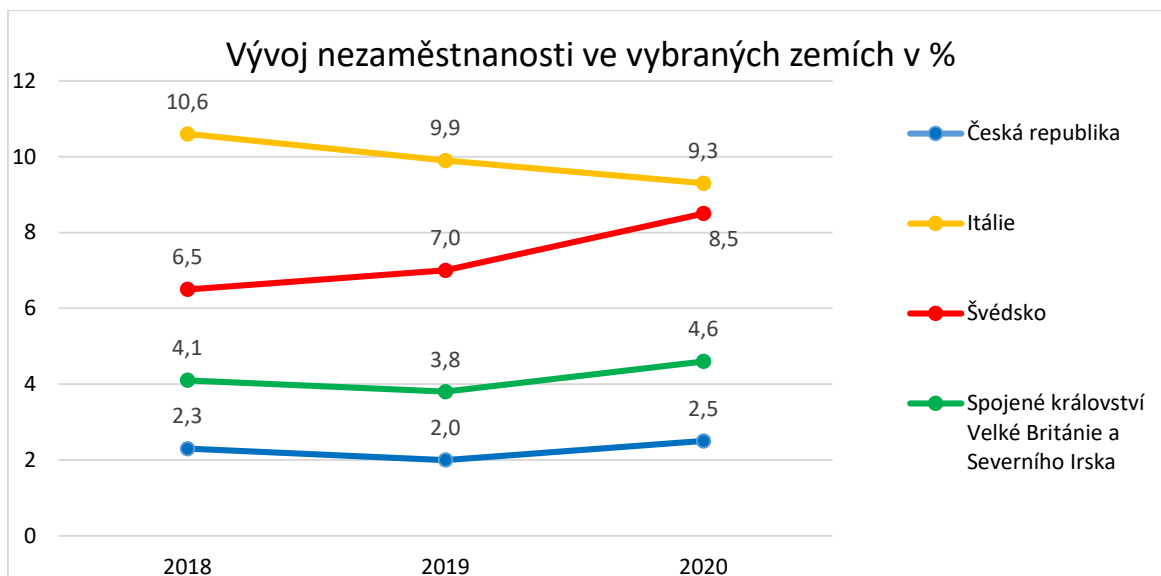
Další oblastí, na kterou by se podle autorů měly vlády zaměřit, jsou firmy a OSVČ, které v důsledku pandemie přišly o část svých zisků a mohly by tak mít problémy se solventností. V tomto případě se vlády jednotlivých zemí rozhodly podpořit všechny podniky tím, že nejen odložily splátky úvěrů, ale zároveň poskytly firmám možnost vzít si úvěry se státní zárukou.

Jelikož firmy čelily restriktivním vládním opatřením, snížil se HDP. V obrázku 11 lze pozorovat vývoj HDP per capita v čase. Ačkoliv bylo Švédsko také postiženo koronavirem, tak jako jediná země byla schopna zvýšit hrubý domácí produkt. Za růstem HDP stojí především odlišný postoj ke koronavirové pandemii. Naopak nejvyšší pokles HDP byl zaznamenán ve Spojeném království, a to především kvůli počtu dní, strávených v lockdownu.

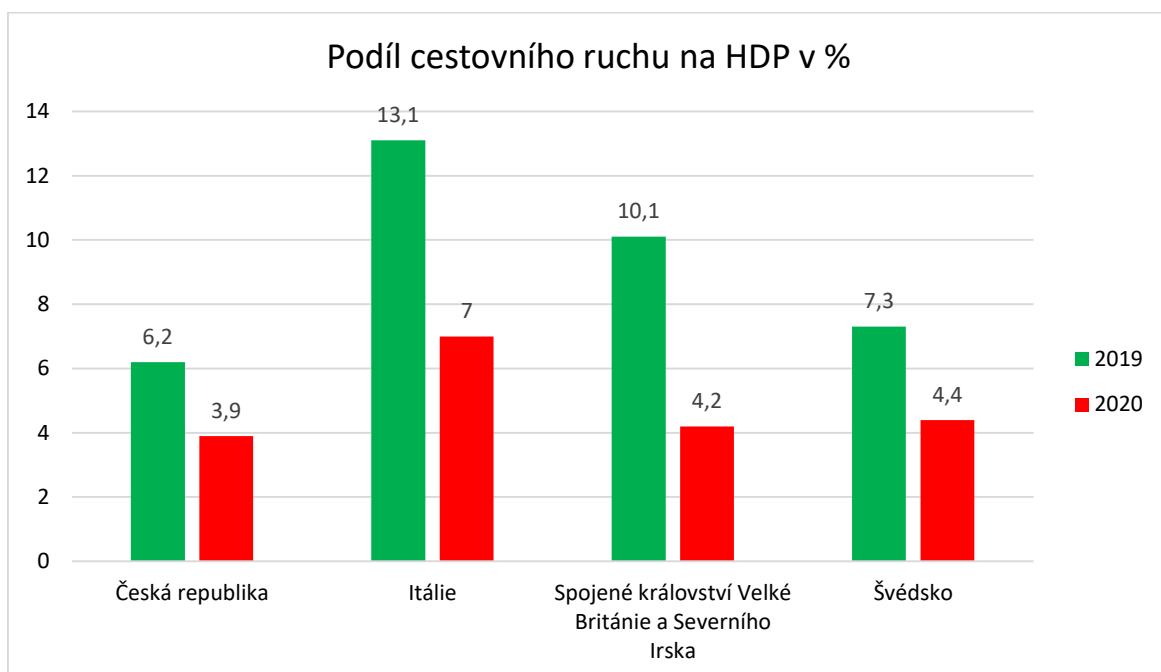
Obrázek 11 Vývoj HDP per capita v USD
Zdroj: vlastní zpracování dle OECD (2021)

Dalším cílem vlád bylo udržení likvidnosti a zaměstnanosti. V obrázku 12 je zobrazen graf, který zachycuje vývoj nezaměstnanosti v letech 2018-2020. Jediná země, která svou fiskální politikou dokázala efektivně podpořit zaměstnanost, je Itálie, která pozastavila zaměstnavatelům možnost propouštění a společně s jejich poskytovaným sociálním záchranným polštářem zajistila snížení nezaměstnanosti o více než 1%. Naopak ve Švédsku nezaměstnanost stoupla, ačkoliv jako jediná vybraná země dosáhla zvýšení HDP.

Obrázek 12 Vývoj nezaměstnanosti ve vybraných zemích v %
Zdroj: vlastní zpracování dle OECD (2021)

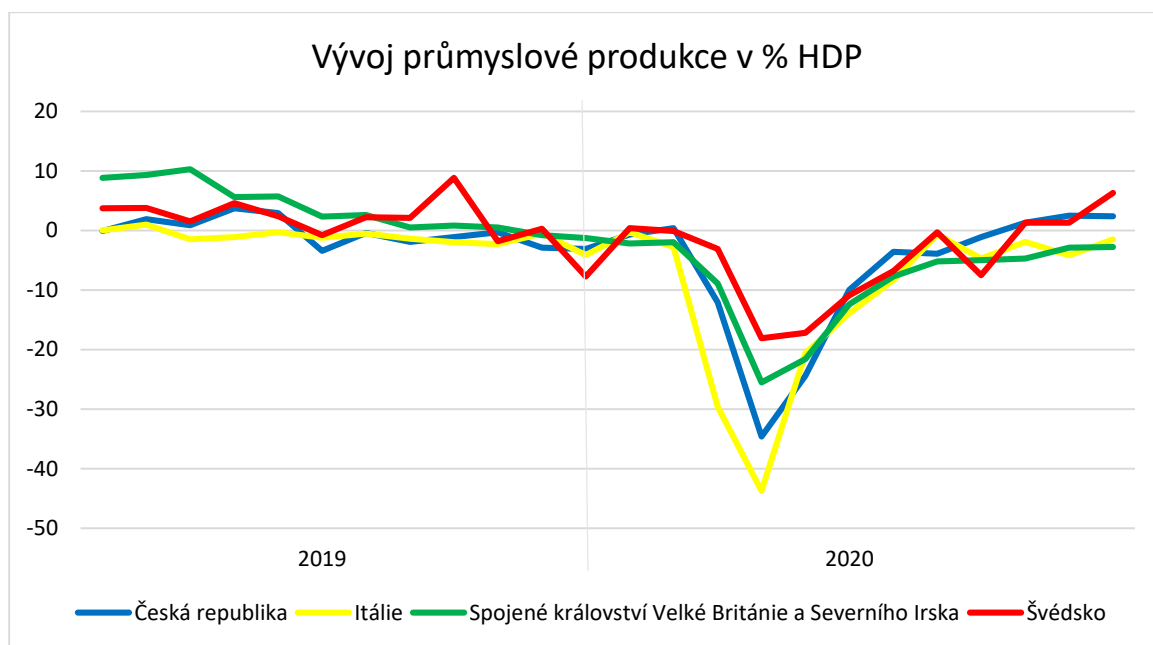
Nejvíce zasaženým odvětvím jednotlivých států byl cestovní ruch, který byl v době Covidové zcela utlumen. V obrázku 13 je zobrazen podíl cestovního ruchu na HDP, ten byl snížen v každé zemi kvůli uzavření hranic. Nejvíce se z vybraných zemí cestovní ruch snížil u Itálie a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku shodně o 6,1% HDP.

Obrázek 13 Podíl cestovního ruchu na HDP v %
Zdroj: vlastní zpracování dle World travel & tourism council (2021)

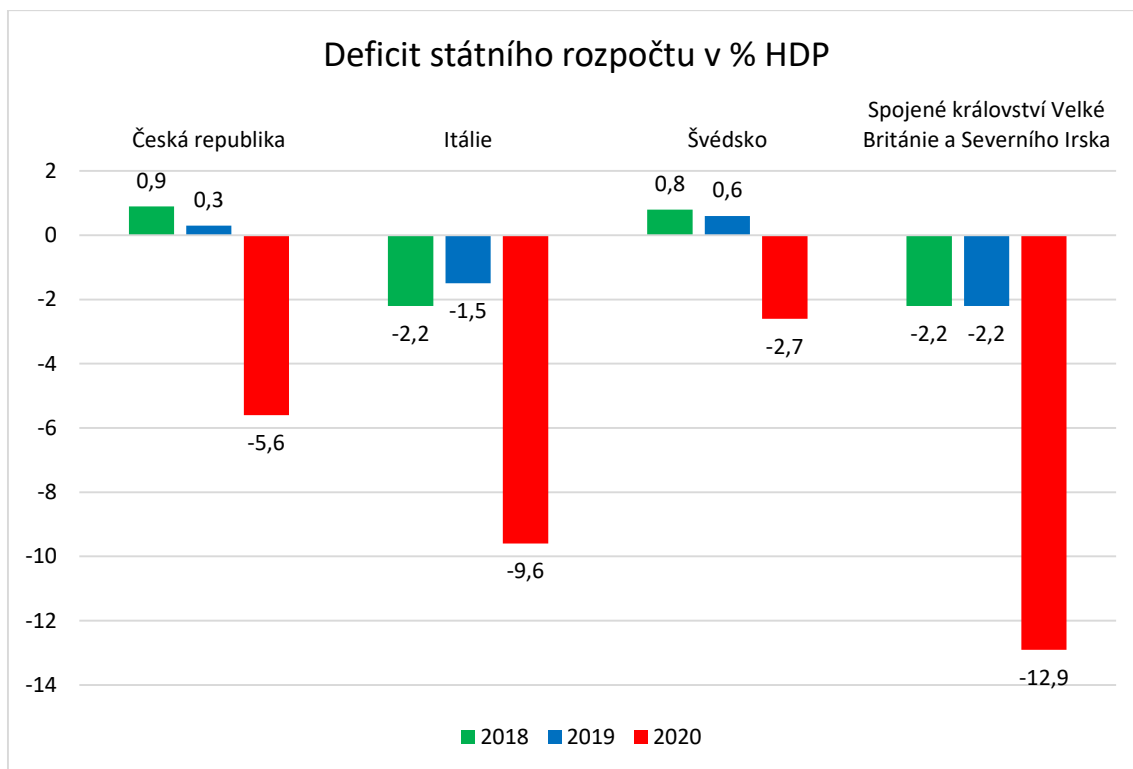
Další vysoký propad lze pozorovat u průmyslové produkce, která především s nástupem koronavirové pandemie zakusila nevídaný pokles. Vzhledem k preventivním opatřením

zaváděným za účelem omezení šíření nemoci Covid-19 po celém světě, docházelo k výpadkům v dodavatelských i výrobních řetězcích, proto došlo k propadu průmyslové produkce i v zemích, které lockdown nezavedly např. ve sledovaném Švédsku. Tento vývoj je zobrazen v obrázku 14.

Obrázek 14 Vývoj průmyslové produkce v % HDP
Zdroj: vlastní zpracování dle Trading economics (2021)

V důsledku pandemie a tvořených opatření, čelily veřejné finance jednotlivých zemí největšímu snížení státního rozpočtu od druhé světové války. Největší podíl na růstu výdajů měla právě fiskální politika, která hrála hlavní roli pro boj s pandemií a udržení ekonomiky v životaschopném stavu. Vysoký pokles lze přisuzovat také snížení příjmů z daní, které státy snížily nebo odpustily úplně. Na obrázku č. 15 je zobrazen graf, který zobrazuje vývoj veřejných financí jednotlivých států. Největší pokles lze pozorovat u Spojeného království, naopak nejnižší u Švédska, u kterého vláda zvolila jiný přístup než u ostatních zemí. Vzhledem k tomu, že Švédsko nikdy nepřistoupilo k lockdownu, nebyla potřeba fiskálních stimulů tak vysoká.

Obrázek 15 Deficit státního rozpočtu v % HDP
 Zdroj: Vlastní zpracování dle OECD (2021)

Z vybraných ekonomik nejlépe zareagovalo Švédsko, i když zpočátku se pochybovalo o jejich přístupu k pandemii. Nakonec jim právě jejich volnější přístup pomohl udržet nejlépe životaschopnou ekonomiku z vybraných zemí. Z vybraných grafů je možné pozorovat, že ačkoliv ve Švédsku poklesla zaměstnanost, stále bylo jako jediná vybraná země schopno vyrobit vyšší HDP než v předchozím roce. Ačkoliv ve Švédsku, stejně jako v ostatních zemích, došlo k propadu průmyslové výroby, jejich propad nebyl tak vysoký, jelikož nepřistupovalo k tak přísným opatřením jako ostatní země. Zároveň byl ve Švédsku také nejnižší nárůst deficitu státního rozpočtu.

Závěr

Pandemie koronaviru má zásadní dopad nejen na zdravotní systém států, ale také na ekonomický vývoj země a život obyvatelstva. Cílem jednotlivých vlád bylo snížení šíření nákazy, což mělo výrazný dopad na ekonomiku státu. V České republice došlo k třem změnám rozpočtu. Rozpočet v roce 2020 nakonec skončil ve výrazně zvýšeném deficitu oproti minulému roku. Koronavir ovlivnil jak výši výdajů, tak i příjmů. Výdaje byly využity na podporu zdravotnictví, firem a domácností. Příjmy se snížily hlavně v důsledku snížení či odpuštění daní.

V první části diplomové práce byly vymezeny pojmy pro ekonomické ukotvení problematiky. Byl zde vymezen pojem ekonomický cyklus, jeho typy, fáze a příčiny, který byl rozlišen na poptávkový, nabídkový, exogenní a endogenní šok. Dále byly definovány pojmy fiskální a rozpočtová politika. V této části byla také rešerše empirické literatury, která byla vytvořena pro boj s Covidem-19.

V druhé části práce byly analyzovány lockdowny v České republice, změna rozpočtové politiky a fiskální politiky v důsledku Covid-19. Dále byly v práci analyzovány přístupy tří dalších zemí. Zde byla vybrána Itálie, vzhledem k podobnosti přístupu jako v České republice, když zvolila přísná opatření již od počátku pandemie. Dalším důvodem pro výběr této země byla rychlá nákaza v celém státu, který jako první pro ochranu svých obyvatel zvolil lockdown. Další vybranou zemí je Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Tato země otálela se zavedením lockdownu a věřila, že virus není tak agresivní a smrtelný, ovšem po prognózách odborníků se Spojené království, podobně jako řada dalších zemí, uchýlilo k ochraně svých obyvatel a přistoupilo k lockdownu. Jedinou zemí z výběru, která nezavedla lockdown, je Švédsko. Tato země nevěřila v pokutování svých obyvatel a dávání „rozkazů“. Místo toho vláda dávala pouze doporučení, která by lidé měli dodržovat. Na konci této části došlo ke komparaci Česka s ostatními vybranými zeměmi.

Tato diplomová práce měla za cíl charakterizovat, jaké dopady měl lockdown na fiskální a rozpočtovou politiku České republiky. Dílčím cílem poté bylo zjistit, jak se reakce fiskální politiky lišily ve vybraných státech. Podle toho byly také stanoveny výzkumné otázky: Jak lockdown ovlivnil rozpočtovou a fiskální politiku České republiky? Jak se lišila přijatá opatření v době pandemické krize v porovnání s vybranými zeměmi?

Krize měla zásadní dopad na fiskální politiku i na politiku rozpočtovou. Rozpočet se vlivem krize zvýšil v roce 2020 o 338,9 mld. Kč. Zpočátku roku byl vývoj hospodářského rozpočtu

lepší, než bylo naplánováno, ovšem s nástupem Covidu se začalo saldo rozpočtu pomalu prohlubovat, došlo dokonce k třem změnám rozpočtu, schodek byl naplánován dokonce až na 500 mld. Kč, ale toho Česká republika nedosáhla a schodek státního rozpočtu za rok 2020 byl 367,4 mld. Kč. Tento nárůst lze přisuzovat jak změně na výdajové straně rozpočtu, tak na příjmové.

Fiskální politika se razantně změnila, musela reagovat na krizi, která v novodobé historii nemá obdoby. Fiskální politika byla změněna především ve výši poskytované podpory ekonomickým subjektům a také cílenosti. Zvýšila se nutnost podpory zdravotnictví vzhledem k rychle se šířícímu viru, kvůli kterému by mohl zkolabovat celý zdravotnický systém. Zároveň byly zavedeny nové projekty, které usnadnily trasování osob, karanténu apod. Dále ČR pro podporu zdravotnického systému zavedla odpuštění DPH u zdravotnických pomůcek.

Fiskální politiku pro podporu domácností tvořily hlavně transfery, které byly cílené na domácnosti, které měly problémy se solventností nebo kvůli dlouhodobému uzavření firem přišly o část výdělků nebo dokonce o zaměstnání. Pro udržení likvidity domácností povolil stát odložení splátek úvěrů nebo zrušení daně z nabytí nemovitosti.

Fiskální podpora podniků a OSVČ byla zpočátku tvořena celoplošně, ale v pozdějším stádiu už byla podpora zaměřena přímo na nejvíce postižená odvětví. Stát se snažil pomoci firmám s jejich solventností tím, že jim poskytoval možnost odkladu splátek a zároveň jim na půjčky poskytnul i státní záruku, pro lepší získání úvěru. Dalším důležitým faktorem, který udržel cash-flow firem, bylo prominutí záloh na daně z příjmu jak fyzických, tak právnických osob. Také byly odpuštěny zálohy na silniční daň a úroky z prodlení u DPH. Osobám samostatně výdělečně činným byly poskytnuty kompenzační bonusy, které jim měly nahradit alespoň část ušlého výdělků. Nejvíce postiženým odvětvím, jako je cestovní ruch, kultura, doprava, sport atd. byly vytvořeny balíčky na přímou podporu a ke znovuoživení jejich činnosti.

Přijatá opatření se v různých zemích lišila především v rychlosti reakce na pandemii. Zatímco Česká republika a Itálie ihned zahájily nejtvrďší opatření, Spojené království opatření zavedlo až později a Švédsko nezavedlo lockdown vůbec. Všechny země se zaměřily především na podporu zdravotnického systému, domácností, podniků a osob samostatně výdělečně činných.

Vzhledem k tomu, že pandemie koronaviru byla neočekávaný negativní šok, žádná země na tuto situaci připravena nebyla, a proto se zpočátku pandemie staly zdravotnické pomůcky

nedostupnými. Všechny vlády také spustily rychlý vývoj trasování osob a karantény, aby co nejdříve zjistily, s kým osoby byly v kontaktu a omezily tak další šíření viru. Pro všechny státy bylo prioritní zploštění křivky nákazy a ochrana zdraví svých obyvatel.

U všech vybraných zemí stouply výdaje na podporu domácností. I když většina opatření byla odlišných, všechna se snažila udržet solventnost domácností a zavedla odložení splátek úvěrů. Zatímco v zemích jako je Česká republika a Spojené království, při uzavření škol zavedli podporu pro rodiče, kteří se starali o své nezletilé děti doma, v Itálii zavedli přesný opak podpory pracujících rodičů a poskytli jim finanční příspěvek na hlídací služby. Ačkoliv Švédsko mělo jiný přístup k pandemii, zavedlo jako jediné podporu v preventivní nemocenské.

Podpora, mířená na firmy a osoby samostatně výdělečně činné, byla ve všech zemích rozsáhlá, a to i ve Švédsku. Jednotlivé země shodně poskytly firmám a OSVČ možnost odložení splátek úvěrů a poskytnutí úvěrů se státní zárukou. Ve Spojeném království dokonce vláda zaplatila za čerpané úvěry poplatky a úroky v prvních třech měsících čerpání úvěru.

Tato opatření byla ve všech zemích poměrně rozsáhlá, a to i ve Švédsku, ve kterém nikdy nebyl zaveden celostátní lockdown. Vlády jednotlivých zemí jednaly stejně při státních zárukách a odložení splátek úvěrů. V ostatních aspektech se jednání vlád lišila, ovšem všechny se snažily zaměřit na nejvíce postižené oblasti. Pro udržení zaměstnanosti vlády volily různé formy podpory, v České republice kompenzovaly firmám mzdové náklady, ve Spojeném království byla poskytnuta plně dotovaná pracovní místa, ve Švédsku poskytovaly příspěvky pro zaměstnání mladých osob a v Itálii dokonce zakázaly propouštění. Kompenzační bonusy jednotlivých zemí byly mířeny na nejvíce postižené oblasti, jako je cestovní ruch, kultura, sport apod.

Seznam zdrojů

ABU-RAYASH, Azzam and DINCER, Ibrahim, 2020. Analysis of the electricity demand trends amidst the COVID-19 coronavirus pandemic. *Energy Research & Social Science*. Takes [online]. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.erss.2020.101682>

ALJAZEERA, *United kingdom parliament approves month-long COVID-19 lockdown for England* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/11/4/uk-parliament-approves-month-long-covid-19-lockdown-for-england>

ALLEN, Mark. Guidance Note on the Exogenous Shocks Facility. Takes [online]. International monetary fund [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2016/12/31/Guidance-Note-on-the-Exogenous-Shocks-Facility-PP534>

ARESTIS, Philip. 2012. Fiscal policy: a strong macroeconomic role. *Review of Keynesian Economics*, 1(1): 93-108

BALDWIN, Richard a Beatrice Weder DI MAURO. 2020. *Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes*. Londýn: CEPR Press. ISBN 978-1-912179-29-9.

BBC, *Coronavirus: Can you compare the UK with Italy?* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/52530918>

BLANCHARD, Olivier., JOHNSON. David. *Macroeconomics (6th ed.)* 2013. Boston, MA & London, Pearson Prentice Hall, ISBN 0133061639

BLAŽEK, Jiří, Alena KERLINOVÁ, Eva TOMÁŠKOVÁ. 2016. *Ekonomika veřejné správy*. Brno: Masarykova univerzita, ISBN 978-80-210-8040-9.

BODNÁR, Katalin, LE ROUX, Julien, LOPEZ-GARCIA, Paloma and SZÖRFI, Béla, 2020. The impact of COVID-19 on potential output in the euro area. [online]. *Evropská Centrální Banka* [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2020/html/ecb.ebart202007_01~ef0a77a516.cs.html

BRINCA, Pedro, João DUARTE a Miguel FARIA E CASTRO, 2020. Measuring Sectoral Supply and Demand Shocks During COVID-19 [online]. *Federal Reserve Bank of St. Louis*

Working Paper 2020-01 [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://doi.org/10.20955/wp.2020.011>

BUSATO, Francesco, 2004. *Relative Demand Shocks*. Department of Economics. University of Aarhus. ISSN 1396-2426. Working Paper, No. 2004-11.

CAMBRIDGE DICTIONARY, *Lockdown* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lockdown>

CELI, Giuseppe, Dario GUARASCIO a Annamaria SIMONAZZI. *A fragile and divided European Union meets Covid-19: further disintegration or 'Hamiltonian moment'?* [online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40812-020-00165-8.pdf>

CENTER FOR INFECTIOUS RESEARCH AND POLICY, *Italy expands COVID-19 lockdown to whole country* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.cidrap.umn.edu/news-perspective/2020/03/italy-expands-covid-19-lockdown-whole-country>

CZESANÝ, Slavoj. *Hospodářský cyklus: teorie, monitorování, analýza, prognóza*. 2006. Praha: Linde, ISBN 80-7201-576-1.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, *Dopady pandemie COVID-19 na světovou ekonomiku* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Dopady-pandemie-COVID-19-na-svetovou-ekonomiku/

COVID PORTÁL, *Dopady pandemie na psychiku* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/psychologicka-pomoc/dopady-pandemie-na-psychiku>

DVOŘÁK, Pavel. 1994. *Rozpočtová politika – jaká byla, je a bude – 2. část*. [online]. *Finance a úvěr*. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: http://journal.fsv.cuni.cz/storage/456_199407pd.pdf

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 2008. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.

EICHENBAUM, Martin S., Sergio REBELO and Mathias TRABANDT 2020. The Macroeconomics of Epidemics, [online]. *NBER Working Paper 26882*, [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w26882/w26882.pdf

EMMERSON, Carl a Paul JOHNSON. How should fiscal policy respond to the coronavirus (covid-19)?. *Institute for Fiscal Studies* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://ifs.org.uk/publications/14746>

EUROPEAN COMMISSION, *Italy: Details of Italy's support measures to help citizens and companies during the significant economic impact of the coronavirus pandemic*. [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/jobs-and-economy-during-coronavirus-pandemic/state-aid-cases/italy_en

EUROPEAN COMMISSION, *State of Health in the EU: Česko* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/system/files/2021-12/2021_chp_cs_czech.pdf

EUROSTAT, *Industrial production by country, annual rates of change 2005-2020* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Industrial_production_by_country,_annual_rates_of_change_2005-2020_18-10-2021.png

EUROSTAT, *Production in industry - monthly data* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sts_inpr_m/default/table?lang=en

FARRELL, Henry and NEWMAN, Abraham, 2020. Will the Coronavirus End Globalization as We Know It? [online]. *Foreign affairs Vol. 100, No. 2* [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2020-03-16/will-coronavirus-end-globalization-we-know-it>

GEITHNER, Timothy, 2003. IMF Survey No. 21. USA. ISBN 9781451926170

GOPINATH, Gita. Limiting the economic fallout of the coronavirus with large targeted policies. BALDWIN, Richard a Beatrice Weder DI MAURO. 2020. *Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes*. Londýn: CEPR Press, s. 7. ISBN 978-1-912179-29-9.

GOURINCHAS, Pierre-Olivier. Flattening the pandemic and recession curves. BALDWIN, Richard a Beatrice Weder DI MAURO. 2020. *Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes*. Londýn: CEPR Press, , s. 9. ISBN 978-1-912179-29-9.

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *About the COVID-19 virus: for older people, people with health conditions and health and social care staff, 25 September* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2020/10/about-the-covid-19-virus-for-older-people-people-with-health-conditions-and-health-and-social-care-staff-25-september/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *Central government budget in figures* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/government-of-sweden/ministry-of-finance/central-government-budget/central-government-budget-in-figures/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *Economic measures on account of the pandemic 2020–2021* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2021/09/economic-measures-on-account-of-the-pandemic-20202021/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *Measures to address increased vulnerability due to the coronavirus* [online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2020/05/measures-to-address-increased-vulnerability-due-to-the-coronavirus/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *Sweden's response in the global fight against the COVID-19 pandemic* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2021/03/swedens-response-in-the-global-fight-against-the-covid-19-virus/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *Swedish experiences during the COVID-19 pandemic* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/articles/2020/07/swedish-experiences-during-the-covid-19-pandemic/>

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN, *The Government presents the 2021 Spring Fiscal Policy Bill* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z:

<https://www.government.se/press-releases/2021/04/the-government-presents-the-2021-spring-fiscal-policy-bill/>

GOVERNMENT UK, *Public spending statistics: July 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/statistics/public-spending-statistics-release-july-2021/public-spending-statistics-july-2021#departmental-budgets>

GOVERNMENT UK, *Spending Review 2020* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/938052/SR20_Web_Accessible.pdf

GUERRIERI, Veronica, Guido LORENZONI, Ludwig STRAUB, Iván WERNING, 2020. Macroeconomic Implications of COVID-19: Can negative supply shock cause demand shortages?, [online]. *NBER Working Paper 26918*, [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.nber.org/papers/w26918>

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, 2007. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-577-2.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ 2010. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, ISBN 978-80-7357-497-0.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. 2007. *Veřejné finance*. Vyd. 3. Praha: ASPI, ISBN 978-80-7357-301-0

HICKS, Michael J., Dagney FAULK a Srikant DERAVAJ. 2020. *Occupational Exposure to Social Distancing: A Preliminary Analysis using O*NET Data* [online]. Muncie, Indiana: Ball State University, [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://projects.cberdata.org/reports/SocialDistanceEffects-20200313.pdf>

HM TREASURY, *Annual Report and Accounts 2020-21* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1004021/HMT_ARA__web_.pdf

HOLMAN, Robert. 2005. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, ISBN 80-7179-380-9.

HOUSE OF COMMONS, *Budget 2021: PROTECTING THE JOBS AND LIVELIHOODS OF THE BRITISH PEOPLE* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/966868/BUDGET_2021_-_web.pdf

HOUSE OF COMMONS, *Coronavirus: A history of 'Lockdown laws' in England* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9068/CBP-9068.pdf>

IZA INSTITUTE OF LABOR ECONOMICS, *Crisis Response Monitoring* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://covid-19.iza.org/crisis-monitor/italy/>

JUREČKA, Václav. 2013. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-4386-8.

KAPIČKA, Marek, Michal KEJAK a Ctirad SLAVÍK. *Makroekonomická politika v časech koronavirové epidemie*. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, 2020. Studie IDEA anti COVID-19. ISBN 978-80-7344-537-9.

LIŠKA, Václav. c2004. *Makroekonomie*. 2. vyd. [Praha]: Professional Publishing, ISBN 80-86419-54-1.

LITTLE, I. M. D., Richard COOPER, W. Max CORDEN a Arath RAJAPATIRANA. *Boom, Crisis, and Adjustment: The Macroeconomic Experience of Developing Countries*. 1993. New York: Oxford University Press. ISBN 0-19-520891-9.

LORENZONI, Guido, 2006. A Theory of Demand Shocks. *American Economic Review*, No. 5. [online]. *NBER Working Paper 26918*, [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=613115082115013014099029117019076004073010020053060007069032122047102111067049037067110095072001067070110104047093047117090083093065080067013020115098124121109069117103112025099083066011024072121&EXT=pdf&INDEX=TRUE>

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

MACROECONOMIC REVIEW, *Issues and Challenges in the Fiscal Policy Response to COVID-19* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.mas.gov.sg/-/media/MAS/EPG/MR/2020/Oct/MROct20_SF_B.pdf

MATFYZPRESS. 2010. *Problémy optimalizace rozpočtové a fiskální politiky*. Praha, 131 s. ISBN 978-80-7378-150-7

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Bilancio semplificato dello stato per il triennio 2020-2022* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.rgs.mef.gov.it/_Documenti/VERSIONE-I/Attivit--i/Bilancio_di_previsione/Bilancio_semplificato/Marzo-2020/LB_2020-2022.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Economic and Financial Document: 2020* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_en/analisi_progammazione/documenti_programmatici/def_2020/PdS_2020_EN.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Monitoraggio entrate tributarie* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.finanze.gov.it/opencms/it/entrate-tributarie/monitoraggio-entrate-tributarie/?u=1495814105>

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Protect health, support the economy, preserve employment levels and incomes* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mef.gov.it/en/inevidenza/Protect-health-support-the-economy-preserve-employment-levels-and-incomes-00001/>

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Public Finance Documents* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mef.gov.it/en/documenti-pubblicazioni/doc-finanza-pubblica/index.html#cont1>

MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY, Fiskální výhled České republiky. Leden 2021. 2021. ISSN 1804-7998.

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Rapporto annuale sulle spese fiscali 2020* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mef.gov.it/documenti-allegati/2021/Rapporto-spesse-fiscali-nov-2020.pdf>

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *RAPPORTO SUI RISULTATI CONSEGUITI IN MATERIA DI MISURE DI CONTRASTO ALL'EVASIONE FISCALE E CONTRIBUTIVA ANNO 2021* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.finanze.gov.it/export/sites/finanze/.galleries/Documenti/Varie/Rapporto_evasione_2021_25-Settembre_2020.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Rapporto sul debito pubblico 2020* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_it/debito_pubblico/presentazioni_studi_relazioni/Rapporto_sul_Debito_Pubblico_2020.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Rapporto sulle entrate - Dicembre 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.rgs.mef.gov.it/_Documenti/VERSIONE-I/Attivit--i/Contabilit_e_finanza_pubblica/Rapporto_entrate_tributarie_e_contributive_del_mese/ReTeC-2021-12.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Relevant Factors Influencing Public Debt Developments in Italy* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_it/analisi_progammazione/documenti_programmatici/ITA_Relevant_Factors_May_2020_FIN_PUB.pdf

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Support for businesses and the economy* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mef.gov.it/en/covid-19/Support-for-businesses-and-the-economy-00001/>

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *The Swedish strategy about COVID-19* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/the-public-health-agency-of-sweden/communicable-disease-control/covid-19/covid-19-more-information/covid-19--the-swedish-strategy/>

MINISTERO DELL'ECONOMIA E DELLE FINANZE, *Update of the Economic and Financial Document* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_en/analisi_progammazione/documenti_programmatici/Update_of_the_2020_EFD_..pdf

MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/>

MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Státní rozpočet 2021 v kostce* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2021_Statni-rozpocet-v-kostce_v01.pdf

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Aktuální mimořádná a ochranná opatření ke covid-19* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Epidemiologickou situaci bude nově znázorňovat systém hodnocení PES* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum-mz/epidemiologickou-situaci-bude-nove-znazornovat-system-hodnoceni-pes/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Vláda dnes schválila mírné uvolnění opatření v maloobchodu a u venkovního sportu* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-dnes-schvalila-mirne-uvolneni-opatreni-v-maloobchodu-a-u-venkovniho-sportu/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Vláda kvůli šíření epidemie koronaviru omezila volný pohyb osob na nezbytné minimum* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-kvuli-sireni-epidemie-koronaviru-omezila-volny-pohyb-osob-na-nezbytno-minimum/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Vláda projednala plán dalšího rozvolňování, záviset bude na počtu nově nakažených v populaci* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-projednala-plan-dalsiho-rozvolnovani-zaviset-bude-na-poctu-nove-nakazenych-v-populaci/>

NAHODIL, František. *Veřejné finance v České republice*. 2009. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, ISBN 978-80-7380-162-5.

NATHAN, Dev a Govind KELKAR. *2020Is COVID-19 really an exogenous shock?* [online]. United nations university, [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.wider.unu.edu/publication/covid-19-really-exogenous-shock>

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/>

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD, *Stanoviska NKÚ ke státnímu rozpočtu* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/stanoviska-nku-ke-statnimu-rozpocetu/default.htm>

NIDIRECT GOVERNMENT SERVICE, [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.nidirect.gov.uk/campaigns/coronavirus-covid-19>

ODDĚLENÍ 7401. Plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2020. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2022, 5. 1. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>

ODENDAHL, Christian a John SPRINGFORD. 2020. Bold policies needed to counter the coronavirus recession. BALDWIN, Richard a Beatrice Weder DI MAURO. *Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes*. Londýn: CEPR Press, s. 6. ISBN 978-1-912179-29-9.

OECD, *Economic Surveys: Sweden* [online]. OECD, 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/economy/surveys/Sweden-2021-OECD-economic-survey-overview.pdf>

OECD, *General government deficit* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/gga/general-government-deficit.htm#indicator-chart>

OECD, *Health spending* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/healthres/health-spending.htm>

OECD, *Social benefits to households* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/socialexp/social-benefits-to-households.htm>

OECD, *Tax and Fiscal Policy in Response to the Coronavirus Crisis: Strengthening Confidence and Resilience* [online]. 2020 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=128_128575-o6raktc0aa&title=Tax-and-Fiscal-Policy-in-Response-to-the-Coronavirus-Crisis

OECD, *Unemployment rate* [online]. OECD, 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>

OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS, *Coronavirus: a year like no other* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/conditionsanddiseases/articles/coronavirusayearlikenoother/2021-03-15>

PAVELKA, Tomáš. 2007. *Makroekonomie. Základní kurz. 2. vydání*. Slaný: Melandrium, ISBN 978-80-86175-52-2

PAVELKA, Tomáš. 2010. *Makroekonomie: základní kurz*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, ISBN 978-80-86730-55-4.

PROQUEST. 2019. Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

REGERINGSKANSLIET, *Sweden's Convergence Programme 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/498df0/contentassets/683e5db261094785a1bf79bacbbec5ae/swedens-convergence-programme-2021.pdf>

RICCI, Giovanna, Graziano PALLOTTA, Ascanio SIRIGNANO, Francesco AMENTA a Giulio NITTARI. Consequences of COVID-19 Outbreak in Italy: Medical Responsibilities and Governmental Measures. *Frontiers in Public Health* [online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2020.588852/full>

RIO-CHANONA, R Maria del, Penny MEALY, Anton PICHLER, François LAFOND, J Doyne FARMER 2020. Supply and demand shocks in the COVID.19 pandemic: an industry and occupation perspective, [online]. *Oxford Review of Economic Policy, Volume 36* [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://academic.oup.com/oxrep/article/36/Supplement_1/S94/5899019

ROJÍČEK, Marek, Vojtěch SPĚVÁČEK, Jan VEJMĚLEK, Eva ZAMRAZILOVÁ a Václav ŽDÁREK. 2016. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, Expert. ISBN 978-80-247-5858-9.

ŘEŽÁBEK, Pavel. 2019. Interakce měnové a fiskální politiky před krizí a po ní: aplikace modelu BVAR v podmínkách české ekonomiky. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4235-2.

SACHS, Jeffrey, LARAÍN, Felipe. 1993 *Macroeconomics in the global economy*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, ISBN 978-0131022522

SCOTTISH GOVERNMENT: *Coronavirus in Scotland* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.gov.scot/coronavirus-covid-19/>

STATISTA, *Central government budget balance in Sweden 2010-2020* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/530068/sweden-central-government-budget-balance/>

STATISTA, *Coronavirus (COVID-19) in Sweden - Statistics & facts* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.statista.com/topics/6267/coronavirus-covid-19-in-sweden/#topicHeader__wrapper

STATISTA, *Government revenue and spending in Italy 2026* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/275319/government-revenue-and-spending-in-italy/>

STATISTA, *Government revenue and spending in the United Kingdom 2026* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/275325/government-revenue-and-spending-in-the-united-kingdom/#:~:text=In%202020%2C%20the%20government%20revenue,to%20around%201%2C037.2%20billion%20pounds>

STATISTICAL DATABASE, *Statistical database: Business activities* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/>

STATISTICAL DATABASE, *Statistical database: Household finances* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/>

STATISTICAL DATABASE, *Statistical database: Public finances* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/>

SWEDEN GOVERNMENT, *CENTRAL GOVERNMENT ANNUAL REPORT 2020: A summary* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.government.se/49c177/contentassets/174b3a73df1b46e8b5641231a5850a4c/central-government-annual-report-2020---summary.pdf>

SWEDEN: KPMG, *Government and institution measures in response to COVID-19*. [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/sweden-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html>

SWEDEN MACRO, *Sweden Corona Watch: Overview of measures and comments* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://corporate.nordea.com/article/56316/sweden-corona-watch-overview-of-measures-and-comments>

SWEDEN: STATISTICS SWEDEN, *Bonuses and other irregular payments* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.scb.se/en/data-collection/surveys/Bonuses-and-other-irregular-payments/>

TOMÁŠKOVÁ, Eva a Ivana PAŘÍZKOVÁ. 2015. *Veřejné finance - ekonomické souvislosti*. Brno: Masarykova univerzita, ISBN 978-80-210-7749-2.

TRADING ECONOMICS, *Czech Republic Fiscal Expenditure* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/fiscal-expenditure>

TRADING ECONOMICS, *United Kingdom Industrial Production* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/united-kingdom/industrial-production>

UNIDO, *Global manufacturing production drops sharply due to economic disruptions caused by COVID-19 – UNIDO report* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.unido.org/news/global-manufacturing-production-drops-sharply-due-economic-disruptions-caused-covid-19-unido-report>

ÚŘAD NÁRODNÍ ROZPOČTOVÉ RADY, *Fiskální náklady pandemie Covid-19 v České republice* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9068/CBP-9068.pdf>

VLÁDA ČR, *Ekonomická (fiskální) opatření členských států EU-27 a Spojeného království v reakci na pandemii COVID-19* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/ekonomicka-fiskalni-opatreni-clenskych-statu-eu-27-a-spojeneho-kralovstvi-v-reakci-na-pandemii-covid-19-181263/>

WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL, *Czech republic: 2021 Annual Research: Key Highlights* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL, *Italy: 2021 Annual Research: Key Highlights* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL, *Sweden: 2021 Annual Research: Key Highlights* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL, *United kingdom: 2021 Annual Research: Key Highlights* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

WEISS, Tomáš. Plnění státního rozpočtu ČR za prosinec 2021. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2022, 6. 1. 2022 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/pokladni-plneni-sr-44160>

WELSH GOVERNMENT, *Coronavirus (COVID-19)* [online]. 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://gov.wales/coronavirus>

Seznam příloh

Příloha A Harmonogram uvolnění podnikatelských a dalších činností

HARMONOGRAM UVOLNĚNÍ PODNIKATELSKÝCH A DALŠÍCH ČINNOSTÍ				
1	2	3	4	5
Pondělí 20. dubna	Pondělí 27. dubna	Pondělí 11. května	Pondělí 25. května	Pondělí 8. června
<ul style="list-style-type: none"> - Řemesla s provozovnou - Farmářské trhy - Autobazary a autosalóny - Venkovní tréninkové aktivity profesionálních sportovců s vyloučením veřejnosti v menších skupinách za přesně definovaných podmínek (sportovci s profesionální smlouvou, vrcholoví sportovci MO – AČR a MV ČR) - Svatby do 10 lidí za specifických hygienických podmínek 	<ul style="list-style-type: none"> - Provozovny do 200 m², pokud nejsou v nákupních centrech nad 5 000 m² (netýká se provozoven, které budou otevírány v dalších etapách) 	<ul style="list-style-type: none"> - Provozovny do 1 000 m², pokud nejsou v nákupních centrech nad 5 000 m² (netýká se provozoven, které budou otevírány v dalších etapách) - Autoškoly - Posilovny a fitness centra bez využití zázemí (sprchy, šatny) 	<ul style="list-style-type: none"> - Restaurace, hospody, bufety, kavárny, vinotéky, pivotéky s prodejem přes výdejní okénko a v rámci venkovních (letních) zahrádek - Holičství a kadeřnictví, pedikúry, manikúry, solária, kosmetické, masérské, regenerační nebo rekondiční služby - Muzea, galerie a výstavní síně - Zoologické zahrady (pouze venkovní výběhy) 	<ul style="list-style-type: none"> - Všechny provozovny v nákupních centrech - Provozovny nad 1 000 m², které nejsou v nákupních centrech - Restaurace, hospody, bufety, kavárny, vinotéky, pivotéky – vnitřní prostory - Hotely a další ubytovací zařízení (včetně jejich restaurací a kaváren) - Taxislužby (dosud nepovolené) - Živnosti, při kterých je porušována integrita kůže (tetování, piercing) - Divadla, zámky, hrady a ostatní kulturní aktivity za přesně definovaných podmínek - Hromadné akce s omezeným počtem účastníků - Kulturní, společenské, sportovní akce (do 50 osob) - Zotavovací akce apod. pro děti do 15 let věku - Další včetně opatření v cestovním ruchu - Svatby za specifických hygienických podmínek - Zoologické zahrady (včetně vnitřních prostor)
Ostatní činnosti budou povoleny během června podle aktuální epidemiologické situace.				

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2020)

Příloha B Nový protiepidemický systém

OPATŘENÍ	1	2	3	4	5
	0–20	21–40	41–60	61–75	76–100
 Ochrana nosu a úst (roušky, respirátory apod.)	Ve vymezených vnitřních prostorech a ve veřejné dopravě	Ve všech vnitřních prostorech a ve vybraných veřejně přístupných místech	Ve všech vnitřních prostorech a ve vybraných veřejně přístupných místech	Ve všech vnitřních prostorech a ve vybraných veřejně přístupných místech	Ve všech vnitřních prostorech a ve vybraných veřejně přístupných místech
 Hromadné akce ve vnitřních a venkovních prostorech	500 osob venku, 100 uvnitř	100 osob venku, 50 osob uvnitř	50 osob venku, 10 osob uvnitř	6 osob	2 osoby
 Svátky, pohyby, bohoslužby	Maximálně 100 osob	Maximálně 60 osob	Maximálně 30 osob	Maximálně 20 osob	Maximálně 15 osob
 Návštěvy ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb	Možné pouze s ochranou nosu a úst (roušky, respirátory apod.)	Omezení návštěv v zařízeních sociálních služeb a LDN	Zákaz návštěv uvnitř zařízení sociálních služeb kromě vymezených výjmk, omezení návštěv ve zdravotnických zařízeních	Zákaz návštěv všude kromě vymezených výjmk	Zákaz návštěv všude kromě vymezených výjmk
 Omezení volného pohybu osob	Bez omezení	Bez omezení	Bez omezení	Noční zákaz vycházení době od 23-5 hodin	Noční zákaz vycházení době od 21-5 hodin
 Omezení provozu orgánů veřejné moci a správních úřadů	Bez omezení	Organizační a režimová opatření	Omezení úředních hodin. Organizační a režimová opatření.	Omezení úředních hodin. Organizační a režimová opatření.	Omezení úředních hodin pouze pro nezbytnou agendu, práce z domova.
 Poskytování ubytovacích služeb	Bez omezení	Bez omezení	Bez omezení	Omezení ubytování	Omezení ubytování
 Školství	Prezenční výuka – MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ. Organizační a režimová opatření. Distanční výuka univerzit 3. věku.	Prezenční výuka – MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ. Organizační a režimová opatření. Distanční výuka univerzit 3. věku.	Prezenční výuka – MŠ, speciální školy a 1. stupeň ZŠ. Různí prezenční výuka (po týdnech) – 2. stupeň ZŠ, SŠ a VOŠ s výjimkami. Distanční výuka VŠ s výjimkami. 1. ročník prezenční výuka.	Prezenční výuka – MŠ, speciální školy a 1. stupeň ZŠ. Různí prezenční výuka (po týdnech) – 2. stupeň ZŠ s výjimkami. Distanční výuka – SŠ, VOŠ a VŠ s výjimkami.	Distanční výuka na všech stupních s výjimkou MŠ, speciálních škol a 1. a 2. ročníků ZŠ – specifické případy
 Sportovní soutěže	Celkem diváků: 1000 venku / 500 uvnitř. Venku max. 500 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. max. 250 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř.	Celkem diváků: 500 venku / 250 uvnitř. Venku max. 250 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. max. 125 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř.	Profesionální a amatérské soutěže bez přítomnosti diváků	Profesionální soutěže bez diváků a ve specifickém režimu. Amatérské soutěže zakázány.	Profesionální soutěže bez diváků a ve specifickém režimu. Amatérské soutěže zakázány.
 Rekreační sporty	Sportovtvaže venku i uvnitř. Uvnitř maximálně na jedné sportovní ploše 2 hrací týmy. Organizační a režimová opatření.	Sportovtvaže venku i uvnitř. Uvnitř maximálně na jedné sportovní ploše 2 hrací týmy. Organizační a režimová opatření.	Vnitřní sportovníhři pouze pro individuální sporty do 10 osob. Sportovtvaže venku, vždy pouze z hracího týmu/kapiny.	Vnitřní sportovníhři uzavřena. Sportovtvaže venku, maximálně do 6 osob.	Vnitřní sportovníhři uzavřena. Sportovtvaže venku, maximálně do 2 osob.
 Bazény, wellness centra	Stejná pravidla jako shromažďování pro jiné akce	Stejná pravidla jako shromažďování pro jiné akce	Stejná pravidla jako shromažďování pro jiné akce	Zavřeno, s výjimkou poskytovatelů zdravotních služeb	Zavřeno, s výjimkou poskytovatelů zdravotních služeb
 Kultura	Sedící divák (celkem venku/uvnitř: 2000/1000) max. 1000 diváků v sektoru, max. 2 sektory venku / max. 500 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. Stojící divák (celkem venku/uvnitř: 1000/500) max. 500 diváků v sektoru, max. 2 sektory venku / max. 250 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. Při kombinaci sedících i stojících diváků max. 1000/500 osob.	Sedící divák (celkem venku/uvnitř: 1000/500) max. 500 diváků v sektoru, max. 2 sektory venku / max. 250 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. Stojící divák (celkem venku/uvnitř: 500/250) max. 250 diváků v sektoru, max. 2 sektory venku / max. 125 diváků v sektoru, max. 2 sektory uvnitř. Při kombinaci sedících i stojících diváků max. 500/250 osob.	Zákaz diváků. Organizační a režimová omezení přítomných osob na zkušebních	Zákaz diváků. Organizační a režimová omezení přítomných osob na zkušebních	Zákaz kulturních akcí. Profesionální umělci ve specifickém režimu.
 Muzea, galerie	Bez omezení	50 % kapacity	25 % kapacity	Zavřeno	Zavřeno
 Hrad a zámky, památky	Omezení počtu osob – skupiny max. 50 lidí	Omezení počtu osob – skupiny max. 30 lidí	Omezení počtu osob – skupiny max. 10 lidí	Zavřeno	Zavřeno
 Knihovny	Organizační a režimová opatření	Omezení počtu osob (2 osoby na 15 m ² provozní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² provozní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Pouze výdej předem objednaných výpůjček a jejich vrácení přes výdejní okno	Pouze bezkontaktní výdej a vrácení výpůjček
 Herny, kasina, sázkové kanceláře	Uzavření provozoven mezi 24 a 6. hodinou. Jen usazení hosté, max. 6 osob u stolu. Organizační a režimová opatření.	Uzavření provozoven mezi 22 a 6. hodinou. Jen usazení hosté, max. 6 osob u stolu. Organizační a režimová opatření.	Uzavření provozoven mezi 22 a 6. hodinou. Jen usazení hosté, max. 4 osoby u stolu a obsazenost max. 50 % kapacity hostů. Organizační a režimová opatření.	Zavřeno	Zavřeno
 Provozní stravovacích služeb	Uzavření provozoven mezi 24 a 6. hodinou. Jen usazení hosté. Organizační a režimová opatření.	Uzavření provozoven mezi 22 a 6. hodinou. Jen usazení hosté, max. 6 osob u stolu. Organizační a režimová opatření.	Uzavření provozoven mezi 22 a 6. hodinou. Jen usazení hosté, max. 4 osoby u stolu a obsazenost max. 50 % kapacity hostů. Organizační a režimová opatření.	Restaurace pouze výdejní okno v době mimo zákaz vycházení	Restaurace pouze výdejní okno v době mimo zákaz vycházení
 Konzumace alkoholu na veřejně přístupných místech	Bez omezení	Bez omezení	Bez omezení	Zákaz konzumace	Zákaz konzumace
 Nákupní centra	Omezení počtu osob (4 osoby na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Omezení počtu osob (2 osoby na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku. Omezení jedních koutků pouze na výdejní okno, uzavření obětních koutků.	Umožněn jen prodej základních potřeb a výdej vyznamenané objednaného zboží. Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku. Otevřeno v době mimo zákaz vycházení. V neděli a ve státní svátek zavřeno.	Umožněn jen prodej základních potřeb a výdej vyznamenané objednaného zboží. Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku. Otevřeno v době mimo zákaz vycházení. V neděli a ve státní svátek zavřeno.
 Maloobchod	Omezení počtu osob (4 osoby na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Omezení počtu osob (2 osoby na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Omezení počtu osob – (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku.	Umožněn jen prodej základních potřeb a výdej vyznamenané objednaného zboží. Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku. Otevřeno v době mimo zákaz vycházení. V neděli a ve státní svátek zavřeno.	Umožněn jen prodej základních potřeb a výdej vyznamenané objednaného zboží. Omezení počtu osob (1 osoba na 15 m ² prodejní plochy), rozestupy 2 m mezi zákazníky. Organizační a režimová opatření. Management front uvnitř i venku. Otevřeno v době mimo zákaz vycházení. V neděli a ve státní svátek zavřeno.
 Ostatní služby s provozovnou	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Zavřené	Zavřené
 Podnikatelské subjekty – výrobní a skladové provozy	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření. Doporučeno testování.	Organizační a režimová opatření. Doporučeno testování.	Organizační a režimová opatření. Doporučeno testování.
 Podnikatelské subjekty - kancelářské a ostatní provozy	Organizační a režimová opatření	Doporučení práce z domova	Doporučení práce z domova. Doporučeno testování.	Práce z domova všude, kde je to možné. Doporučeno testování.	Práce z domova všude, kde je to možné. Doporučeno testování.
 Lázně	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Poskytování pouze zdravotních služeb. Omezení počtu pacientů na jednom pokoj.	Poskytování pouze zdravotních služeb. Omezení počtu pacientů na jednom pokoj.
 Vězení	Organizační a režimová opatření	Organizační a režimová opatření	Organizační opatření, zákaz návštěv	Zákaz návštěv	Zákaz návštěv
 Nezbytnost vyhlášení nouzového stavu	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
 Kontrola dodržování opatření	Police/ORP	Police/ORP	Police/ORP	Police/ORP	Police/ORP

Aktualizace: 22. 11. 2020

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky (2020)

Příloha C Balíčky pro návrat zpět do normálního života

BALÍČKY PRO NÁVRAT ZPĚT DO NORMÁLNÍHO ŽIVOTA					
BALÍČEK 1	BALÍČEK 2	BALÍČEK 3	BALÍČEK 4	BALÍČEK 5	BALÍČEK 6
od 12. 4. 2021, zde je další fáze 26. 4. 2021	od 3. 5. 2021 (nebudou-li k 26. 4. známky zhoršování epidemie)	Podle epidemické situace (<100/100tis týdně za 7 dnů)	Podle epidemické situace (<75/100tis týdně za 7 dnů)	Podle epidemické situace (<50/100tis týdně za 7 dnů)	Podle epidemické situace (<25/100tis týdně)
<ul style="list-style-type: none"> Papírnictví a prodejny s oblečením a obuvi pro děti. (jž proběhlo) Zoologické a botanické zahrady v omezeném režimu. (jž proběhlo) Vonkovní trhy (pouze potraviny). (jž proběhlo) Vonkovní prostory muzeí a expozic. 	<ul style="list-style-type: none"> Služby péče o tělo v režimu 1:1 (oba negativní test, ochrana dýchacích cest, s vyloučením činností, při kterých dochází k narušení integrity kůže) Provozovny péče o zvířata Dosud uzavřený maloobchod (s přísným hyg. epid. režimem).* Vonkovní trhy (veškerý sortiment, s přísným hyg. epid. režimem).* Lázně - zdravotní péče samoplátců - pouze post-Covid (ne krátkodobé pobyty, omezení zahraničních hostů). Galerie, muzea a památky bez skupinových prohlídek.** <p>* pouze buďe-li celostátní incidence <100/100tis týdně. ** pouze v krajích s incidencí <100/100tis týdně</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ostatní služby s ochranou dýchacích cest a s omezením. Svatby a pohřby (navýšení počtu účastníků venku na 30 osob). 	<ul style="list-style-type: none"> Divadla, koncerty venku s hyg. epid. režimem. Hrady a zámky s hyg. epid. režimem. Zahradky restaurací s hyg. epid. režimem. Hotely a penziony max 25 % kapacity s testem, s hyg. epid. režimem, s vyloučením nočních akcí. Sport venku ve skupinách max 20 osob s vyloučením vnitřních prostor. Sport uvnitř v režimu 1:1 s testem. Sport s diváky s omezením a hyg. epid. režimem. Svatby a pohřby (uvnitř max 30 osob, venku max 50 osob). 	<ul style="list-style-type: none"> Bazény, sauny, wellness s testem, omezením, hyg. epid. režimem. Divadla a koncerty uvnitř s omezením, hyg. epid. režimem. Kina s omezením a testem. Interiéry restaurací s testem, omezením, hyg. epid. režimem. Sport uvnitř s testem, omezením, hyg. epid. režimem. Svatby a pohřby (uvnitř max 100 osob, venku max 250 osob). 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrana dýchacích cest a další opatření budou upřesněna.

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2021)

Příloha D Opatření na podporu firem a osob samostatně výdělečně činných v roce 2020 v mld. Kč

	Alokace	Čerpání
Podpora firem a OSVČ, včetně opatření jinam nezařazených celkem	190,2	111,7
Opatření na zajištění cash-flow firem, OSVČ a na podporu zaměstnanosti	148,6	105,8
Prominutí červnové zálohy a zálohy splatné od 15. 10. do 15. 12. na daň z příjmů, záloh na daň silniční	22,5	22,5
Prominutí záloh na sociální pojistné (březen-srpen)	7,4	7,4
Prominutí záloh na zdravotní pojištění (březen-srpen)	6,9	6,9
Prominutí pojistného na důchodové pojištění a SPZ menším zaměstnavatelům	13,3	13,3
Kompenzační bonus	28,7	24,4
Loss Carryback	19	0,1
Zavedení ošetřovného pro osoby samostatně výdělečně činné	2,6	2,3
Program COVID-nájemné	8,8	4,1
Program Úvěr COVID	1	0,9
Dočasné zavedení zrychlených odpisů hmotného majetku	11	0
Program Antivirus (režimy A, A Plus, B)	27,3	23,7
Selektivní podpora jednotlivým odvětvím	32,4	5,7
Snížení DPH u kulturních a sportovních činností	1,3	0
Snížení sazby silniční daně pro nákladní automobily	1	0
Programy na podporu sportu, provozovatelů lyžařských středisek	3,8	0,1
Podpora v oblasti kultury	3,5	0,9
Program COVID-ubytování I, II, COVID-školy v přírodě	8	2,3
Program COVID-podpora cestovního ruchu	0,6	0,1
Program COVID-lázně	1	0,1
Program COVID-gastro-uzavřené provozovny	2,5	0
Program COVID-bus	1	0,9
Podpora podnikatelům v zemědělství	8,5	1,2
Programy na podporu firem (Country for the Future, Trend, aj.)	1,3	0,1
Ostatní opatření jinam nezařazená	9,2	0,2

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva financí České republiky (2021)